

Ynni clyfar i bawb

Adnabod nodweddion cynulleidfa a allai
fod yn rhwystrau ychwanegol i wireddu
buddion mesurydd clyfar

Gorffennaf 2015

Helo

Mae'n rhan o'n diwylliant i weithio gydag eraill - ymrwymiad sydd hyd yn oed yn bwysicach wrth wneud cynlluniau i sicrhau bod pawb ym Mhrydain Fawr yn teimlo'n hyderus ac yn awyddus i ddweud 'hoffwn gael un' i fesurydd clyfar.

Yng ngwanwyn 2015 cyhoeddwyd *Ynni clyfar i bawb*, papur ymgynghori ar adnabod nodweddion cynulleidfa a allai weithredu fel rhwystrau ychwanegol i wireddu buddion mesurydd clyfar. Roeddem yn ffodus i fedru galw ar gyfoeth o wybodaeth wedi'i chyhoeddi a mewnwelediad a gafwyd trwy drafodaethau â mudiadau sy'n gweithio gyda'r cynulleidfaoedd hynny sydd â'r nodweddion a drafodwyd. Mae'r fersiwn diwygiedig terfynol hwn yn adlewyrchu'r cyfraniadau hynod werthfawr a wnaed trwy'r ymgynghoriad agored hwn, sydd wedi helpu mireinio manylder ein hymagwedd.

Mae'n galonogol bod y mudiadau ac unigolion sy'n gweithio gyda'n cynulleidfaoedd a rennir yn hael wrth roi eu barn a'u mewnwelediad. Hoffem ddiolch i bawb sydd wedi cyfrannu at yr ymgynghoriad *Ynni clyfar i bawb* gwreiddiol a'r fersiwn hwn wedi'i ddiweddarau.

Cynnwys

<u>Cyflwyniad</u>	<u>04</u>
<u>Pennod 1</u> Rhoi mesuryddion clyfar ar waith, a'r partion sy'n ymwneud â'u cyflwyno	<u>06</u>
<u>Pennod 2</u> Buddion mesuryddion clyfar	<u>09</u>
<u>Pennod 3</u> Y daith mesurydd clyfar	<u>10</u>
<u>Pennod 4</u> Dechrau gydag amrediad cyffredinol o nodweddion sy'n debygol o achosi rhwystrau	<u>12</u>
<u>Pennod 5</u> Pennu pa nodweddion sy'n arbennig o berthnasol i'r daith mesurydd clyfar	<u>16</u>
<u>Pennod 6</u> Adnabod y nodweddion sydd fwyaf tebygol o achosi rhwystrau	<u>21</u>
<u>Pennod 7</u> Dogfennau cefnogol a darllen pellach	<u>24</u>
<u>Llyfryddiaeth</u>	<u>25</u>
<u>Rhestr termau</u>	<u>37</u>
<u>Atodiad</u>	<u>42</u>

Cyflwyniad

Diben yr ymgynghoriad hwn

Mae'r rhaglen genedlaethol i foderneiddio diwydiant ynni Prydain Fawr yn hir-ddisgwyliedig. Pan gaiff ei chwblhau, bydd gennym ni i gyd fwy o reolaeth dros y nwy a'r trydan a ddefnyddiwn. Mae'n dechrau gyda gosod mesuryddion clyfar nwy a thrydan newydd yn ein cartrefi. Rhwng nawr a 2020, bydd mesuryddion clyfar yn cael eu cynnig i bob aelwyd yng Nghymru, Lloegr a'r Alban.

Ynni Clyfar GB yw'r ymgyrch genedlaethol ar gyfer cyflwyno mesuryddion clyfar. Ein tasg ni yw helpu pawb ym Mhrydain Fawr i ddeall mesuryddion clyfar, yr ymgyrch cyflwyno genedlaethol a sut i ddefnyddio'r mesuryddion newydd i fynnu rheolaeth ar eu nwy a'u trydan.

Gall pawb elwa o dechnoleg mesuryddion clyfar, felly mae'n hanfodol nad yw neb yn cael eu gadael allan, pwy bynnag y maent, waeth beth fo'u hamgylchiadau personol neu ble maen nhw'n byw.

Mae cynhwysedd yn hanfodol i lwyddiant y rhaglen: mae wedi'i adlewyrchu yn y ddeddf a sefydlodd Ynni Clyfar GB a'n cyfrifoldeb i:

'gynorthwyo defnyddwyr ar incwm isel neu ar fesuryddion rhagdal, neu ddefnyddwyr sydd efallai'n profi rhwystrau ychwanegol wrth fedru gwireddu buddion Systemau Mesuryddion Clyfar oherwydd eu hamgylchiadau neu nodweddion penodol, i wireddu buddion Systemau Mesuryddion Clyfar ac ar yr un pryd parhau i gynnal lefel ddigonol o gynhesrwydd a diwallu eu hanghenion eraill o ran ynni.'

Wrth i'r ymgyrch cyflwyno mesuryddion clyfar gyflymu, mae'n rhaid i ni adnabod y rhwystrau posib. Mae angen i ni wybod sut y maent yn amrywio o ran cymhlethdod a difrifoldeb a pha un a ydynt yn deillio o safbwynt ennyn diddordeb neu dechnegol.

Ni fydd o fewn ein cylch gwaith i oresgyn rhai o'r rhwystrau, ond trwy eu cofnodi gallwn adnabod ble mae angen datrysiadau pellach a chwarae rôl weithredol pan fydd modd i ni wneud hynny.

Mae Prydain Fawr yn lle amrywiol, fel y gellir ei weld mewn dim ond ychydig o enghreifftiau: mae mwy nag un o bob deg o'r boblogaeth dros 65 oed (Swyddfa Ystadegau Gwladol, Medi 2013. Cofnodion Cenedlaethol Yr Alban, Mawrth 2013); mae 900,000 yn siarad ychydig iawn o Saesneg neu ddim o gwbl (Swyddfa Ystadegau Gwladol, Awst 2013. Cofnodion Cenedlaethol Yr Alban, Medi 2013); mae lefelau llythrennedd 17% o oedolion yn Lloegr ar neu islaw'r lefel a ddisgwyllir mewn plentyn 11 oed (Yr Adran Busnes, Arloesedd a Sgiliau, Hydref 2013); mae mwy na hanner o boblogaeth Llundain yn byw mewn fflatiau (Swyddfa Ystadegau Gwladol, Ebrill 2013); ac mae 36% o bobl yn rhentu eu cartrefi (Swyddfa Ystadegau Gwladol, Ebrill 2013, Hydref 2014).

Mae angen ymagwedd gadarn a chynhwysfawr arnom sy'n ein helpu i adnabod a deall y nodweddion a allai weithredu fel rhwystrau i brofi buddion mesuryddion clyfar. Bydd hyn yn ein galluogi i greu'r ystod o weithgareddau cyfathrebu sy'n golygu ein bod yn ennyn diddordeb Prydain Fawr i gyd yn effeithiol.

I wneud hyn rydym yn defnyddio proses pedwar cam:

1. Adnabod amrediad eang o nodweddion a all achosi rhwystrau neu heriau'n aml ar gyfer pobl sydd â'r nodweddion hynny
2. O fewn y rhestr nodweddion honno, adnabod y rhai a all achosi rhwystrau ychwanegol i fabwysiadu a defnyddio mesuryddion clyfar
3. Pennu pa nodweddion sy'n cyflwyno'r rhwystrau mwyaf pendant i lawer neu'r mwyafrif o bobl sydd â'r nodwedd honno a pha rai o'r rheiny sy'n achosi rhwystrau wrth gael eu profi ar y cyd â rhai eraill
4. Lle bo'n bosib, creu cynlluniau ymgysylltu penodol i oresgyn rhwystrau a achosir gan y nodwedd honno.

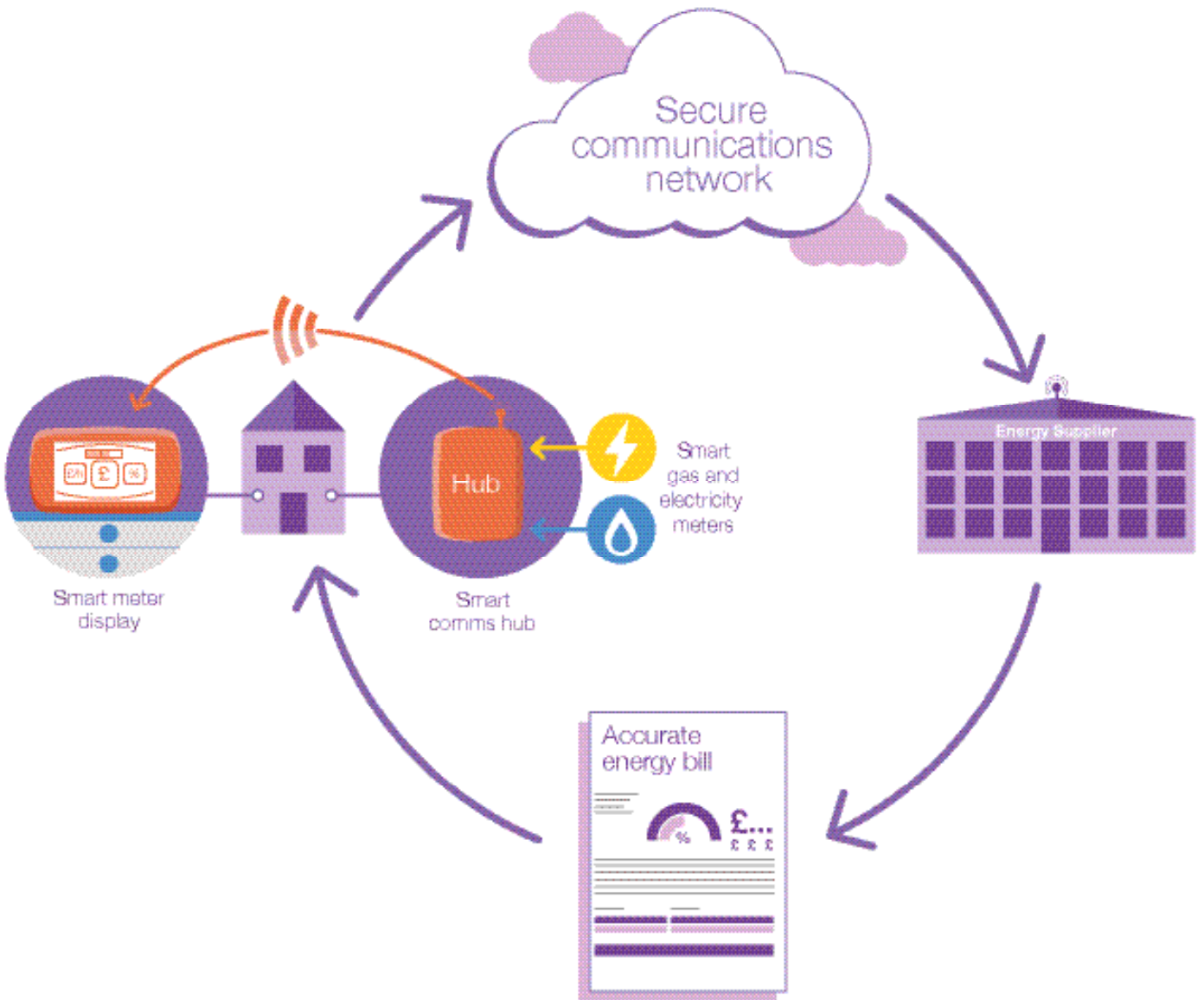
Mae **Ynni clyfar i bawb** yn rhannu ein dealltwriaeth ar bwyntiau un i dri'n benodol, ac yn y fersiwn wedi'i ddiweddarau hwn, rydym wedi ymgorffori ein casgliadau o'r ymgynghoriad a gynhaliwyd yng ngwanwyn 2015.

Pennod 1

Gweithredu mesuryddion clyfar, a'r partion sy'n ymwneud â'u cyflwyno

Gweledigaeth y Llywodraeth yw y bydd mesuryddion nwy a thrydan clyfar ym mhob aelwyd erbyn 2020. Mae hyn yn dangos yr angen am newid ein hymddygiad tuag at ynni ym Mhrydain Fawr i sicrhau cyflenwad ynni fforddiadwy a dibynadwy a symud tuag at economi carbon isel yn y dyfodol. Y rhagamcaniad yw y bydd y cynllunio yn cyflawni arbedion gwerth £6.2 biliwn, a gaiff eu dychwelyd i'r defnyddiwr.

Mae'r system mesurydd clyfar newydd yn cynnwys nifer o elfennau fel a ddangosir yma:

Ym mhob aelwyd, bydd y mesurydd clyfar yn disodli'r mesurydd traddodiadol. Mae hyb cyfathrebu clyfar wrth ei ochr, sydd yn (thrwyr'r rhwydwaith cyfathrebu diogel) anfon gwybodaeth am ddefnydd at y cyflenwr nwy a thrydan. Mae hyn yn golygu bod pob bil ynni a dderbynnir yn seiliedig ar yr un wybodaeth gywir y gall defnyddwyr ei monitro trwy eu sgrîn arddangos glyfar o fewn y cartref.

Mae nifer o fudiadau ynghlwm wrth yr ymgyrch cyflwyno mesuryddion clyfar. Yn gyntaf, i esbonio ein rôl ni, sefydlwyd Ynni Clyfar GB (y Corff Cyflwyno Mesuryddion Clyfar Canolog yn flaenorol) ym mis Mawrth 2013 yn unol ag argymhellion Strategaeth Ennyn Diddordeb Defnyddwyr yr Adran Ynni a Newid yn yr Hinsawdd. Daw ein hariannu o gyfraniadau gan y cyflenwyr ynni sy'n cyfateb i'w cyfran o'r farchnad; ac rydym wedi'n llywodraethu gan Fwrdd sy'n cynnwys cyfarwyddwyr a enwebir gan y Cyngor Defnyddwyr Cenedlaethol (Cyngor ar Bopeth), cynrychiolwyr grwpiau defnyddwyr, a chynrychiolwyr y cyflenwyr nwy a thrydan (domestig ac annomestig).¹

Ynni Clyfar GB yw'r ymgyrch genedlaethol ar gyfer cyflwyno mesuryddion clyfar. Ein tasg ni yw helpu pawb ym Mhrydain Fawr i ddeall mesuryddion clyfar, yr ymgyrch cyflwyno genedlaethol a sut i ddefnyddio'r mesuryddion newydd i fynnu rheolaeth ar eu nwy a'u trydan. Amcanion penodol ein trwydded yw:

1. Adeiladu hyder defnyddwyr mewn Systemau Mesuryddion Clyfar sy'n cael eu gosod gan gyflenwyr nwy a thrydan.
2. Cynyddu ymwybyddiaeth a dealltwriaeth defnyddwyr o'r defnydd o Systemau Mesuryddion Clyfar (a'r wybodaeth a gesglir trwyddynt).

3. Cynyddu parodrwydd Defnyddwyr Ynni i ddefnyddio Systemau Mesuryddion Clyfar i newid eu hymddygiad er mwyn iddynt ostwng eu defnydd o ynni.

Ac, fel a nodwyd yn y cyflwyniad:

4. Cynorthwyo defnyddwyr ar incwm isel neu ar fesuryddion rhagdal, neu ddefnyddwyr sydd efallai'n profi rhwystrau ychwanegol wrth fedru gwireddu buddion Systemau Mesuryddion Clyfar oherwydd eu hamgylchiadau neu nodweddion penodol, i wireddu buddion Systemau Mesuryddion Clyfar ac ar yr un pryd parhau i gynnal lefel ddigonol o gynhesrwydd a diwallu eu hanghenion eraill o ran ynni.

Rydym yn cyflwyno ymgyrch ennyn diddordeb defnyddwyr ar draws sianelau cyfryngau torfol gan gynnwys y teledu, radio, y tu allan i'r cartref (OOH), y wasg a chyfryngau digidol. Bydd yr ymgyrch yn cynyddu ar draws yr amserlen gyflwyno - mae cynnwys negeseuon, fformat a chymysg cyfryngau wedi'u cynllunio i gyrraedd ac ennyn diddordeb aelwydydd ar draws Prydain Fawr. Mae'n bosib y bydd yr ymgyrch ennyn diddordeb defnyddwyr yn cynnwys sianelau neu negeseuon i ymdrin yn benodol â'r rhwystrau sy'n gysylltiedig â nodweddion a adnabyddir yn y papur hwn.

Nid yw ein rôl yn cynnwys cynnal perthnasoedd un i un gyda defnyddwyr ac felly ni fyddwn yn cywain nac yn trin data personol unigol.

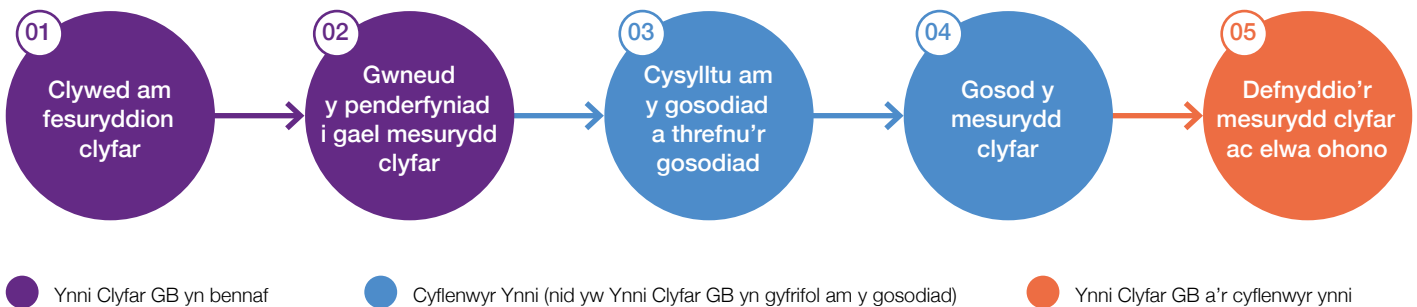
¹ Ewch i www.ynniclyfarGB.org i gael mwy o wybodaeth am Ynni Clyfar GB a'n rôl ni yn yr ymgyrch gyflwyno

Mae cyflenwyr ynni'n rhan allweddol o'r ymgyrch cyflwyno - nhw sy'n gyfrifol am osod mesuryddion clyfar yn aelwydydd eu cwsmeriaid. Bydd cyflenwyr nwy a thrydan yn cynnig mesuryddion clyfar i aelwydydd ac yn cysylltu â nhw i drefnu apwyntiad i'w gosod. Mae cyflenwyr a gosodwyr wedi'u rhwymo gan Gôd Ymarfer Gosod Mesuryddion Clyfar (SMICoP), sy'n pennu safonau a darpariaethau i ymdrin â phob agwedd ar osod mesuryddion clyfar. Disgrifir diben y côd fel a ganlyn:

'Mae'r Côd Ymarfer Gosod Mesuryddion Clyfar yn pennu'r safonau gofynnol i Aelodau eu dilyn mewn perthynas ag agweddau ar osod Systemau Mesuryddion Clyfar sy'n ymwneud â chwsmeriaid. Nod y Côd yw i brofiad y cwsmer o'r gosodiad fod yn gadarnhaol, diogelu cwsmeriaid yn ystod y broses, rhoi sicrwydd priodol i gwsmeriaid o ran beth fydd yn digwydd yn ystod y broses gosod, a chyflwyno buddion y Rhaglen, gan gynnwys newidiadau ymddygiadol tymor hir.'

(Côd Ymarfer Gosod Mesuryddion Clyfar, Chwefror 2015)

Rydym yn gweithio gyda chyflenwyr nwy a thrydan i sicrhau y gall defnyddwyr ymwneud â'r daith mesurydd clyfar a symud trwyddi'n llwyddiannus (sef y broses o glywed am fesuryddion clyfar hyd at eu defnyddio, y bydd pob cwsmer yn ei phrofi). Un agwedd bwysig yw bod cyfrifoldeb a rennir rhyngom ni a'r cyflenwyr ynni i sicrhau y gall defnyddwyr ddefnyddio'r mesurydd clyfar a gwireddu ei fuddion. Mae'r daith mesurydd clyfar a rolau'r mudiadau unigol sy'n ymwneud â hi wedi'u dangos isod:

Ffigur 2
Y daith mesurydd clyfar

Pennod 2

Buddion mesuryddion clyfar

Yn ogystal â'r buddion enfawr i gymdeithas, mae mesuryddion clyfar yn cyflwyno buddion pwysig i unigolion. Y budd gor-redol yw y bydd gennym i gyd fwy o reolaeth dros ein ynni trwy newidiadau go iawn i'r ffordd yr ydym yn prynu ac yn defnyddio nwy a thrydan.

Y buddion diriaethol yw:

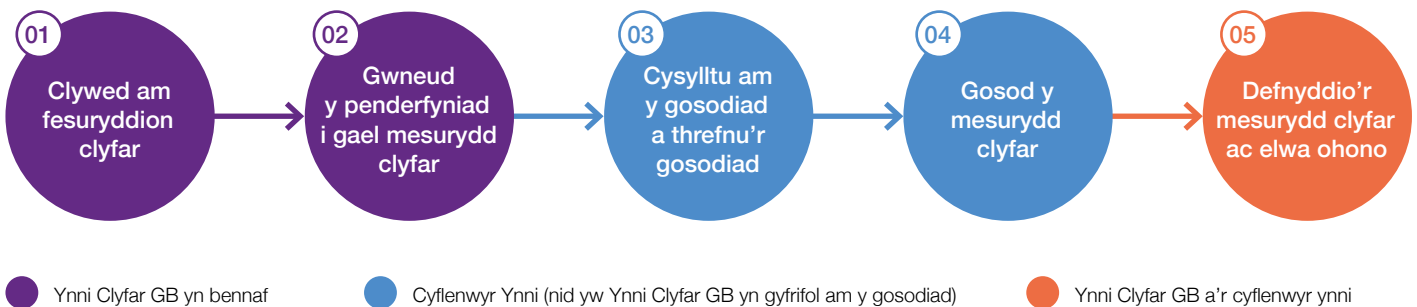
- Y gall defnyddwyr weld cost eu defnydd o nwy a thrydan mewn punnoedd a cheiniogau, bron mewn amser real. Mae hyn yn rhoi lefel reolaeth gwbl newydd iddynt dros eu defnydd o ynni.
- Bod cyflenwyr ynni'n derbyn darlenniadau mesurydd rheolaidd a chywir, gan ddod â biliau wedi'u hamcangyfrif i ben a'u galluogi i weld os yw'r cyflenwad wedi methu.
- Y bydd rhagdalau mor hawdd â thalu-wrth-ddefnyddio a bydd nifer o opsiynau talu gwahanol, gan gynnwys trwy ffôn symudol.
- Y gall defnyddwyr newid yn hyderus rhwng cyflenwyr a thariffau (gan gynnwys rhagdalau a thalu-wrth-ddefnyddio). Gallant ddefnyddio eu data defnyddio ynni cywir i ddod o hyd i'r cynllun gorau ar gyfer eu hamgylchiadau.

At hynny, mae mesuryddion clyfar yn gosod y sylfaen ar gyfer arloesedd ynni yn y dyfodol - gan gynnwys y dechnoleg i alluogi mabwysiad ceir trydan ar raddfa eang, a chyfarpar â galluoedd clyfar a ddylunnir i ddefnyddio ynni'n fwy effeithlon.

Pennod 3

Y daith mesurydd clyfar

Fel a ddangoswyd yn Ffigur 2 ac isod, mae pum cam ar y daith mesurydd clyfar.

I adnabod y nodweddion a all achosi rhwystrau ar y daith hon, rydym wedi edrych yn fanwl ar beth sy'n digwydd ym mhob cam i weld ble y gallai anawsterau godi. Dyma'r camau ar y daith ac enghreifftiau o rwystrau cysylltiedig a allai fodoli:

Cam 1: clywed am fesuryddion clyfar

Bydd angen i ddefnyddwyr fod wedi clywed, gweld neu ddarllen am yr ymgyrch cyflwyno mesuryddion clyfar trwy un o'r sianelau enbyn diddordeb (y soniwyd amdanynt ym Mhennod 1). Y cam cyntaf yw gwybod bod yr ymgyrch cyflwyno mesuryddion clyfar wedi dechrau a meddu ar ymwybyddiaeth gyffredinol o'r hyn y mae'n ei olygu.

Rhwystr posib: nid yw'r neges yn eu cyrraedd.

Mae rhai nodweddion cynulleidfa'n golygu eu bod yn llai tebygol o weld, clywed, darllen neu ymwneud â sianelau enbyn diddordeb torfol.

Cam 2: gwneud y penderfyniad i gael mesurydd clyfar

Er mwyn i ddefnyddwyr gytuno i gael mesurydd clyfar bydd angen iddynt ddeall beth yw mesurydd clyfar a chydabod y buddion y gall eu creu yn eu bywydau.

Rhwystrau posib: nid yw'r neges yn cael ei deall yn ddigonol; nid yw'r neges yn gwneud argraff arnynt.

Mae'n bosib na fydd rhai cynulleidfaoedd yn deall yn syth beth yw mesuryddion clyfar neu pam y dylent gael un. Efallai y byddant yn meddwl nad yw mesuryddion clyfar yn berthnasol iddynt neu eu bod yn llai defnyddiol yn eu sefyllfa ddomestig eu hunain. Neu efallai y byddant yn credu na fyddant yn deall sut i'w ddefnyddio ar ôl cael ei osod.

Cam 3: cysylltu am y gosodiad a threfnu'r gosodiad

Bydd y cyflenwyr ynni'n cysylltu â phob defnyddiwr ac yn cynnig gosodiad mesurydd clyfar iddynt. Gall defnyddwyr ffonio'r cyflenwr i ofyn am un hefyd. Yna, y cyflenwr a'r defnyddiwr gyda'i gilydd sy'n trefnu amser cyfleus i osod y mesurydd clyfar. (Mae mesuryddion nwy a thrydan yn cael eu gosod ar wahân oni bai bod y defnyddiwr yn gwsmer dau danwydd gyda'r un cyflenwr.) Bydd angen i'r gosodwr sicrhau bod y defnyddiwr yn gwybod beth fydd yn digwydd yn ystod y gosodiad a'r hyn y bydd angen iddynt ei wneud i baratoi, e.e. clirio i roi mynediad i'r mesuryddion, bod adref a medru rhoi mynediad i'r gosodwr pan fydd yn cyrraedd.

Rhwystrau posib: anhawster wrth drefnu'r apwyntiad gyda'u cyflenwr; anhawster wrth baratoi ar gyfer y gosodiad.

Mae'n bosib y bydd yn anodd i rai cwsmeriaid drefnu apwyntiad oherwydd nad oes ganddynt fynediad i'r rhyngwydd neu ffôn; mae prinder amser mawr ganddynt neu nid oes modd cael amser i ffwrdd o'r gwaith; neu oherwydd bod rhwystr ieithyddol, anabledd neu nam yn herio eu gallu i wneud apwyntiad. Mae'n bosib hefyd bod paratoi ar gyfer y diwrnod gosod yn her iddynt, naill ai'n ymarferol neu'n emosiynol.

Cam 4: gosod y mesurydd clyfar

Bydd y gosodiad yn cymryd y mesurydd traddodiadol i ffwrdd ac yn gosod y mesurydd clyfar newydd; mae hyn yn golygu torri'r cyflenwad ynni am gyfnod byr. Bydd y gosodwr yn siarad â'r cwsmer am yr hyn y mae wedi'i wneud, yn esbonio sut mae'r mesurydd clyfar yn gweithio, sut i ddefnyddio'r sgrîn arddangos glyfar, sut y bydd eu hymddygiad eu hunain yn effeithio ar eu defnydd, a bod yr arian sy'n cael ei wario ar ynni'n cael ei ddangos ar y mesurydd.

Rhwystr posib: anhawster ar y diwrnod gosod.

Mae gan rai cwsmeriaid nodweddion sy'n golygu eu bod yn llai cyfforddus o ran cael y gosodwr yn eu cartref, neu nodweddion sy'n golygu nad ydynt yn deall yn iawn yr hyn sydd wedi'i osod. Mae'n bosib y bydd angen addasu'r gosodiad i weddu i'w hanghenion penodol neu y bydd angen sgrîn arddangos mesurydd clyfar arbenigol arnynt. Gallai hyn newid neu estyn taith y gosodiad ar eu cyfer.

Cam 5: defnyddio'r mesurydd clyfar ac elwa ohono

Ar ôl cael ei osod, bydd angen i ddefnyddwyr gadw'r sgrîn arddangos glyfar rhywle sy'n weladwy. Mae'r sgrîn arddangos yn galluogi iddynt weld sut mae defnyddio cyfarpar yn effeithio ar yr ynni y maent yn ei ddefnyddio a faint mae'n ei gostio. Byddant yn gallu rheoli eu defnydd o ynni a defnyddio'r data i newid eu tariff neu gyflenwr i gael cynllun gwell. Bydd modd hefyd i ddefnyddwyr ddewis rhagdalau i weddu i'w hamgylchiadau.

Rhwystrau posib: anhawster wrth ddefnyddio'r sgrîn arddangos glyfar; anhawster wrth ddeall yr wybodaeth a ddarperir ar y sgrîn arddangos glyfar; anhawster wrth ddefnyddio'r wybodaeth i fynnu rheolaeth weithredol ar eu defnydd o ynni; anhawster wrth ddewis y cynllun neu gyflenwr iawn ar eu cyfer.

Mae'n bosib y bydd rhai cwsmeriaid yn profi anhawster wrth ddefnyddio'r sgrîn arddangos glyfar. Efallai y byddant yn cael trafferth gyda'r botymau, gweld y data neu ei ddeall. Mae'n bosib na fydd rhai'n gallu gwneud newidiadau i'w hynni gan fod eu haelwyd yn oer ac yn aneffeithlon, neu oherwydd na allant gynnal lefel gynhesrwydd ddigonol yn eu haelwydydd ac ar yr un pryd bodloni eu hanghenion eraill o ran ynni. Hefyd, ni fydd yn hawdd iddynt ddefnyddio'r data i'w helpu i newid cyflenwr gan eu bod yn profi anhawster wrth siarad â chyflenwyr, neu oherwydd bod cymharu tariffau a thaliadau'n heriol neu'n llethol ar eu cyfer.

Pennod 4

Dechrau gydag ystod gyffredinol o nodweddion sy'n debygol o achosi rhwystrau

Mae'r ymgyrch cyflwyno mesuryddion clyfar yn wahanol i unrhyw newid mawr i'r isadeiledd rydym wedi'i brofi ym Mhrydain Fawr. Yn hytrach na chael eu cyflwyno'n gyffredinol fesul rhanbarth, y math o eiddo fydd y brif ddylanwad ar ble a phryd y caiff mesurydd clyfar ei osod. Gallwn ddysgu o ymgyrchoedd ennyn diddordeb torfol a newidiadau isadeiledd graddfa fawr eraill, ond ni ddylem ddibynnu ar eu diffiniad o nodweddion cynulleidfa sy'n debygol o achosi rhwystrau.

Rydym wedi cywain gwybodaeth o ystod eang o ffynonellau yn ymwneud â nodweddion cynulleidfa sy'n debygol o achosi rhwystrau i wireddu buddion mesuryddion clyfar. (mae llyfryddiaeth a rhestr ffynonellau lawn yn dechrau ar dudalen 25.) I sicrhau bod gennym wybodaeth ddiweddar, mae'r rhan fwyaf o'r ffynonellau hyn yn dyddio o 2010 neu'n ddiweddarach. Gan mwyaf maent hefyd yn benodol i Brydain Fawr neu'r cenhedloedd ond pan nad yw hyn yn bosib rydym wedi defnyddio ffynhonnell sy'n benodol i'r DU.

Mae ein ffynonellau'n cynnwys y canlynol (ond nid ydynt wedi'u cyfyngu iddynt):

- Adroddiadau ac ymgynghoriadau'r llywodraeth
- Rheoleiddwyr a chodau ymddygiad
- Mudiadau arbenigol (sy'n cynrychioli cynulleidfaoedd a materion sy'n gysylltiedig â'r dasg)
- Ymgyrchoedd blaenorol a weithiodd gyda chynulleidfaoedd anos eu cyrraedd neu fregus.

Mae gofynion y Gofrestr Gwasanaethau Blaenoriaeth (PSR) ar gyfer darparwyr ynni, fel y'i rheoleiddir gan Ofgem, wedi'u hadolygu hefyd. Mae'n nodi'r canlynol:

'Mae'r trefniadau Gwasanaeth cyflenwyr a Gweithredwyr Rhwydweithiau Dosbarthu trydan (DNO) ond nid Rhwydweithiau

Dosbarthu Nwy (GDN) yn cadw cofrestr o gwsmeriaid anabl ac â salwch cronig a chwsmeriaid oedran pensiynadwy. Mae'n rhaid i gyflenwyr rannu gwybodaeth am y cwsmeriaid ar eu cofrestr gyda GDN ynghyd â gwybodaeth am gwsmeriaid y mae angen rhybudd ymlaen llaw arnynt o ymyriadau gyda DNO. Mae'n rhaid i gwmnïau ddarparu gwasanaethau anariannol penodedig i gwsmeriaid sydd: o oedran pensiynadwy, yn anabl, â salwch cronig, yn fyddar â nam ar y clyw, yn ddall neu â golwg rhannol (Ofgem, Mehefin 2014).'

A dyma ddiffiniad Ofgem ei hun, fel y nodir yn eu Strategaeth Bregusrwydd Cwsmeriaid: 'Rydym wedi diffinio bregusrwydd fel sefyllfa pan fydd amgylchiadau personol a nodweddion defnyddiwr yn cyfuno ag agweddau ar y farchnad i greu sefyllfaoedd lle mae ef neu hi'n:

- Sylweddol llai abl na chwsmer cyffredin i ddiogelu neu gynrychioli ei fuddion yn y farchnad ynni; ac/neu'n
- Sylweddol fwy tebygol na chwsmer cyffredin i ddiodeff colled, neu golled sy'n debygol o fod yn fwy.'

Byddwn yn dilyn y gwaith y mae Ofgem a'r Gymdeithas Rhwydweithiau Ynni (ENA) yn ei wneud mewn perthynas â'r PSR a byddwn yn ymgorffori eu syniadau ar fregusrwydd seiliedig ar anghenion lle bo'n briodol.

Mae'r Côt Ymarfer Gosod Mesuryddion Clyfar (SMICoP) yn cyfeirio at gwsmeriaid y mae angen cefnogaeth ymgysylltu ychwanegol arnynt. Mae'n eu categoraiddio fel a ganlyn:

'am resymau oedran, iechyd, anabled neu ansicrwydd ariannol difrifol ni allant ddiogelu eu lles personol neu les personol aelodau eraill o'u haelwyd' ac mae'n cyfeirio'n benodol at 'grwpiau ag anghenion penodol - megis pobl sydd â nam ar y golwg, nam ar y clyw a'r rhai sydd â lefelau llythrennedd isel; cwsmeriaid bregus' a'r rhai sydd â 'thraddodiadau diwylliannol neu gredoau crefyddol penodol'.

Mae SMICoP hefyd yn pwysleisio'r gofyniad i'r holl osodwyr ddefnyddio'r Gofrestr Gwasanaethau Blaenoriaeth ac ychwanegu cwsmeriaid priodol ati.

Er bod y rhain yn ddiffiniadau defnyddiol, mae'r ymgyrch cyflwyno mesuryddion clyfar, a'n rôl ni o fewn honno, yn unigryw i'r hyn y mae'r Gofrestr Gwasanaethau â Blaenoriaeth wedi'i dylunio ar ei gyfer. Gan hynny mae angen fframwaith arnom sy'n cyfateb

yn well i'r gofynion a bennir yn amcanion ein trwydded. Rydym wedi diffinio rhestr hir o nodweddion yn seiliedig ar ein holl ffynonellau ac rydym wedi ehangu'r nodweddion i gynnwys mwy o wybodaeth am y cynulleidfaoedd sy'n eu harddangos. Mae ffynonellau ar gyfer hyn yn cynnwys Target Group Index^{TM2}, TouchPoints 2014³ a Chyfrifiad 2011. Mae'r diffiniadau rydym wedi'u creu'n cynnwys:

- Demograffaid (ffactorau cymdeithasoleconomaidd) – oedran, lleoliad, incwm yr aelwyd, math o gyflogaeth.
- Cyffredinoldeb y nodweddion ym mhoblogaeth Prydain Fawr – faint o bobl sydd â'r nodwedd hon.
- Defnydd o'r cyfryngau – pa sianelau'r cyfryngau y telir amdanynt y maent yn eu darllen, eu gwyllo neu'n gwrandao arnynt.
- Gan bwy neu beth y mae'r gynulleidfa honno yn cael ei dylanwadu – beth sy'n mynd ymlaen ym myd ehangach y gynulleidfa hon sydd â'r nodweddion hyn.

² Target Group Index yw'r ffynhonnell unigol fwyaf o arolygon marchnata a'r cyfryngau ym Mhrydain Fawr ac fe'i sefydlwyd gan BMRB yn 1969. Mae gan yr arolwg TGI sampl o 25,000 ac mae'n cael ei gynnal yn drimisol.

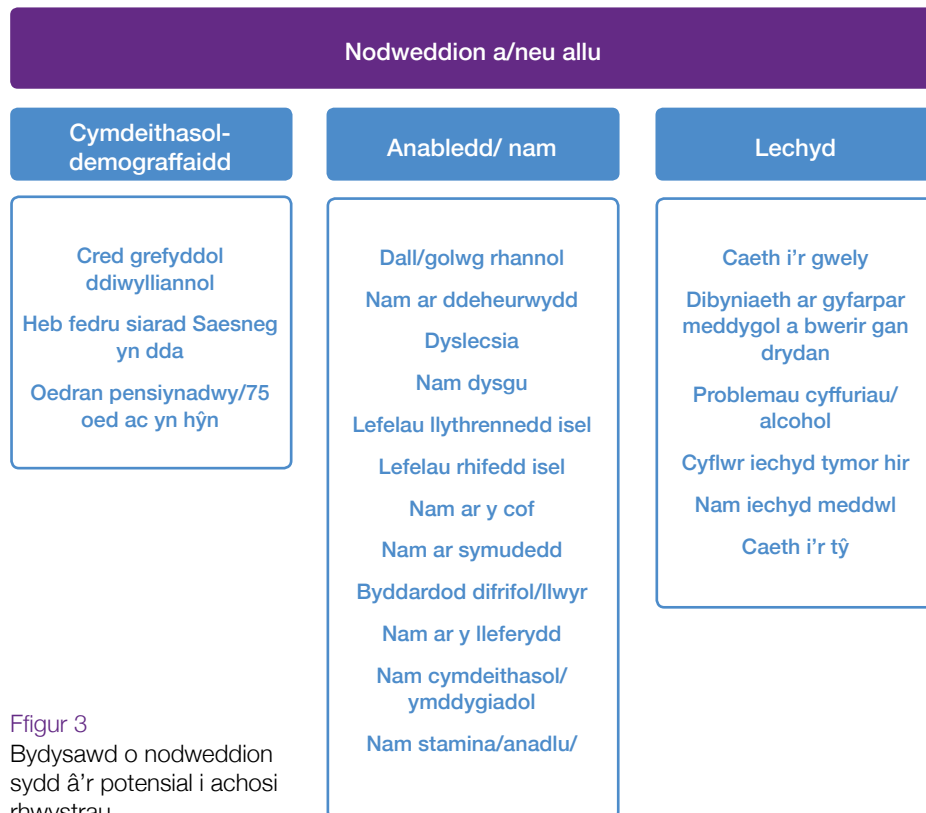
³ Mae 'TouchPoints' o'r Sefydliad Ymarferwyr Hysbysebu'n darparu cyd-destun a phersbectif ar fywydau pobl a mewnwleidiad i'w defnydd o gyfryngau.

Ymdriniwyd â'r diffiniadau hyn trwy gyfres o ddigwyddiadau budddeiliaid, a gyflawnwyd fel rhan o'n hymgyngoriad parhaus gyda mudiadau ac arbenigwyr. Hwyluswyd y gweithdai hyn gan yr asiantaeth ymchwil ac ymgysylltu, BritainThinks. Fe'u cynhaliwyd mewn pum lleoliad (Glasgow, Newcastle, Caerdydd, Caerwysg a Llundain) ac roeddent yn cynnwys 100 o gyfranwyr o ystod eang o fudiadau⁴.

Gofynnwyd i gyfranogwyr y digwyddiadau hyn ystyried y rhestr hir o nodweddion a adnabuwyd; awgrymu nodweddion eraill i'w hystyried; ac amlygu nodweddion a ddylai gael eu rhannu ymhellach neu eu diystyru. Gofynnwyd hefyd iddynt ystyried y daith mesurydd clyfar a rhoi adborth ar ble y gallai'r nodweddion hynny achosi rhwystrau yn eu tyb hwy.

Nododd y digwyddiadau ymgynghori â budd-ddeiliaid nifer bach o nodweddion newydd, fel y gwnaeth yr ymgynghoriad *Ynni clyfar i bawb* yng ngwanwyn 2015. Mae'r rhain wedi'u hychwanegu at y rhai a adnabuwyd yn wreiddiol yn y rhestr hir o nodweddion isod.

Mae'n bwysig dweud bod llawer o nodweddion yn gysylltiedig (trwy achosiaeth neu amddifadedd lluosog). Fodd bynnag, at ddiben yr ymarfer hwn mae'r holl nodweddion wedi'u cadw'n unigryw. Mae'r nodweddion wedi'u cynrychioli yn erbyn fframwaith Ofgem o nodweddion, galluoedd ac amgylchiadau.

⁴ Gellir dod o hyd i restr lawn o gyfranwyr yn yr adroddiad BritainThinks, y darperir dolenn iddo yn adran darllen pellach y papur hwn.

Amgylchiadau		
Personol	Yr eiddo	Mynediad i sianelau
<p>Mewn perygl o beidio â chynnal lefel gynhesrwydd ddigonol</p> <p>Cyn-droseddwr</p> <p>Mewn aelwyd gyda phlant o dan bump/16</p> <p>Tlodi tanwydd</p> <p>Sipsi/teithiwr</p> <p>Personél rheolaidd y lluoedd arfog</p> <p>Diffyg cymwysterau</p> <p>Gadael gofal am y tro cyntaf</p> <p>Profi newidiadau bywyd</p> <p>Incwm isel</p> <p>Rhiant sengl</p> <p>Derbyn budd-daliadau ar sail prawf modd</p> <p>Heb fod mewn Addysg, Cyflogaeth na Hyfforddiant (NEET)</p> <p>Pobl ifanc newydd annibynnol</p> <p>Ffoadur/ceisiwr lloches Gweithiwr sifftiau Myfyriwr</p> <p>Gofalwr amser llawn / Gofalwr di-dâl</p> <p>Cyflogedig o dan straen e.e. contractwr dim oriau</p> <p>Dim cyfrif banc</p> <p>Unigedd cymdeithasol</p> <p>Di-waith</p> <p>Cwsmeriaid heb ddiddordeb</p> <p>Dyledion ynni</p> <p>Anwybodaeth am ynni</p> <p>Anwybodaeth am arian</p>	<p>Preswlydd tai a gefnogir (mesurydd ar wahân)</p> <p>Preswlydd cartref gofal</p> <p>Byw mewn cartref oer, llaith ac aneffeithlon</p> <p>Gwresogi ardal (mesurydd trydan ar wahân)</p> <p>Rhentwr grŵp</p> <p>Preswlydd gwesty</p> <p>Diffyg rheolyddion cyfarpar/gwresogi</p> <p>Tenant ystâd diriog</p> <p>Preswlydd cartref newydd</p> <p>Heb fod ar y grid nwy (mesurydd trydan ar wahân)</p> <p>Cwsmer rhagdal</p> <p>Rhentwr preifat</p> <p>Preswlydd gwledig</p> <p>Perchennog ail gartref</p> <p>Mesurydd eilaidd</p> <p>Tenant tai cymdeithasol</p> <p>Cyfarpar mewn perygl o gael ei gondemnio</p> <p>Mesurydd wedi'i switsio'n ddeinamig trwy signal radio</p> <p>Gwres trydanol</p> <p>Nwy a thrydan gyda chyflenwyr gwahanol</p> <p>Adeiladau aml-lawr uchel</p> <p>Cartref amldeiliadaeth a effeithir gan broblemau cysyllted Rhwydwaith Ardal Gartref</p> <p>Cartref amldeiliadaeth</p> <p>Eiddo gyda phaneli solar</p> <p>Tariffau amser defnydd</p> <p>Preswlydd Tŷ Parc</p>	<p>Dim ffôn</p> <p>Dim radio</p> <p>Dim teledu</p> <p>Lliwddall</p> <p>Diffyg sgiliau digidol sylfaenol</p> <p>Dim mynediad personol i'r rhyngrwyd</p>

Figur 3
Bydysawd o nodweddion sydd â'r potensial i achosi rhwystrau

Pennod 5

Pennu pa nodweddion sy'n arbennig o berthnasol i'r daith mesurydd clyfar

Nesaf, gwnaethom adolygu'r rhestr hir o nodweddion ar gyfer perthnasedd a dyblygu. I wneud hyn cafwyd mewnwelediad gan y digwyddiadau ymgynghori â budd- ddeiliaid, o ymchwil ddesg a ffynonellau tanysgrifio mewnwelediad cynulleidfaoedd.

Perthnasedd: Oes o leiaf un cam yn y daith mesurydd clyfar lle gallai'r nodwedd benodol hon achosi rhwystr?

Dyblygu: Ydy'r nodwedd hon yn unigryw, neu a ydyw'n is-set nodwedd arall neu o'r un natur â'r nodwedd honno?

Mae'r tabl hwn yn dangos sut mae'r ail arfarniad dyblygu a pherthnasedd yn gweithio yn erbyn detholiad o'r rhestr hir o nodweddion a'r farn a luniwyd o ganlyniad i hynny. Sylwer bod y broses dyblygu a pherthnasedd yn darparu fframwaith ar gyfer cynnwys yn hytrach nag eithrio nodweddion penodol. Hefyd, mae'n adnabod ble y darperir eisoes ar gyfer nodweddion yn y cynllun ennyn diddordeb.

Nodwedd	Diffiniad	Perthnasedd Oes o leiaf un cam yn y daith mesurydd clyfar lle gallai'r nodwedd benodol hon achosi rhwystr?	Dyblygu Ydy'r nodwedd hon yn unigryw, neu a ydyw'n is-set nodwedd arall neu o'r un natur?
Gweithiwr sifftiau	<p>Dim diffiniad cyfreithiol. Fel arfer mae'n golygu: gweithgaredd gwaith a amserlennir y tu hwnt i oriau diwrnod safonol, lle gallai dyletswyddau gael eu trosglwyddo o un unigolyn neu grŵp gwaith i un arall; patrwm gwaith lle mae un cyflogai yn disodli un arall ar yr un dasg o fewn 24 awr (Gweithrediaeth lechyd a Diogelwch)</p> <p>E.e. Gwasanaethau cyhoeddus hanfodol - ysbytai, heddlu, brigâd dân, cyfleustodau</p> <p>Gweithwyr rheolaidd a llaw - archfarchnadoedd, gorsfaoedd petrol a chanolfannau galwadau</p>	Nac oes - cyflwynir yr un neges prif ffrwd o ran amser i ffrwd ar gyfer y gosodiad	Posiblirwydd o ddyblygu nodweddion incwm isel yn achos gweithwyr llaw
Perchennog ail dŷ	Llety trigiadwy sy'n eiddo preifatna feddiannir gan unrhyw un fel eu prif annedd Gallai gael ei feddiannu'n achlysurol, er enghraifft fel cartref gwyliau, neu wrth weithio i ffrwd o brif gartref yr aelwyd (DCLG)	Nac oes - byddai'r un daith ag ar gyfer y prif eiddo	Nac ydy
Dim cyfrif banc	<p>Dim cyfrifon (gan gynnwys cyfrif Cerdyn Swyddfa'r Post)</p> <p>Mae cyfrif Cerdyn Swyddfa'r Post yn benodol ar gyfer derbyn pensiynau a budd-daliadau.</p>	Nac oes - nid yw hyn yn achosi rhwystrau uniongyrchol i'r daith ynddo'i hun	Ydy - lefel uchel o ddyblygu gyda mesurydd rhagdalau fel nodwedd
Oedran pensynadwy	Oedran Pensiwn Gwladwriaeth, a all fod rhwng 61 a 68 oed, gan ddibynnu pryd y ganwyd rhywun a pha un a ydynt yn wrywaidd neu'n fenywaidd (gov.uk)	Oes - perthnasedd a defnydd ym mhob cam o'r daith ar gyfer rhai ac yn debygol o fod yn fwy ar ben hŷn y grŵp oedran	Ydy - nodwedd 75 oed ac yn hŷn
Diffyg cymwysterau	Dim cymwysterau academaidd neu broffesiynol (Cyfrifiad)	Oes - gallai effeithio'r gallu i ddeall negeseuon mesuryddion clyfar os yw diffyg cymwysterau o ganlyniad i/wedi arwain at lefelau llythrennedd a/neu rifiedd isel	Ydy - dyblygu gyda lefelau llythrennedd isel/rhifedd isel.

Ffigur 4
Enghreifftiau o nodweddion o fewn y broses perthnasedd a dyblygu

Arweiniodd y broses hon at 23 o nodweddion arbennig o berthnasol sy'n adlewyrchu'n gywirach y nodweddion sy'n debygol o arwain at rwystrau ar y daith mesurydd clyfar. Maent wedi'u hamlygu yn y siart isod.

Nodweddion a/neu allu			Amgylchiadau		
Cymdeithasol-demograffaid	Anabledd/nam	Lechyd	Personol	Yr eiddo	Mynediad i sianelau
<p>Oedran pensynadwy/ 75 oed ac yn hŷn</p> <p>Ni all siarad Cymraeg na Saesneg yn hyfedr</p> <p>Cred grefyddol/ ddiwylliannol</p>	<p>Dall/golwg rhannol</p> <p>Dyslecsia</p> <p>Nam ar ddehurwydd</p> <p>Nam dysgu</p> <p>Lefelau llythrennedd isel</p> <p>Lefelau rhifedd isel</p> <p>Nam ar y cof</p> <p>Nam ar symudedd</p> <p>Byddardod difrifol/ llwyr</p> <p>Nam ar y lleferydd</p> <p>Nam cymdeithasol/ ymddygiadol</p> <p>Nam stamina/ anadlu/ blinder</p>	<p>Caeth i'r gwely</p> <p>Dibyniaeth ar gyfarpar meddygol a bwerir gan drydan</p> <p>Dibyniaeth ar gyffuriau/alcohol</p> <p>Cyflwr iechyd tymor hir</p> <p>Nam iechyd meddwl</p> <p>Caeth i'r tŷ</p>	<p>Mewn perygl o beidio â chynnal lefel gynhesrwydd ddigonol</p> <p>Cyn-droseddwr</p> <p>Mewn aelwyd gyda phlant o dan bump/16</p> <p>Tlodi tanwydd</p> <p>Sipsi/teithiwr</p> <p>Personél rheolaidd y lluoedd arfog</p> <p>Diffyg cymwysterau</p> <p>Gadael gofal am y tro cyntaf</p> <p>Profi newidiadau bywyd</p> <p>Incwm isel</p> <p>Rhiant sengl</p> <p>Derbyn budd-daliadau ar sail prawf modd</p> <p>Heb fod mewn Addysg, Cyflogaeth na Hyfforddiant (NEET)</p> <p>Pobl ifanc newydd annibynnol</p> <p>Ffoadur/ceisiwr lloches Gweithiwr sifftiau Myfyriwr</p> <p>Gofalwr amser llawn / Gofalwr di-dâl</p> <p>Cyflodedig o dan straen e.e. contractwr dim oriau</p> <p>Dim cyfrif banc</p> <p>Unigedd cymdeithasol</p> <p>Di-waith</p> <p>Cwsmeriaid heb ddiddordeb</p> <p>Dyledion ynni</p> <p>Anwybodaeth am ynni</p> <p>Anwybodaeth am arian</p>	<p>Preswlydd tai a gefnogir (mesurydd ar wahân)</p> <p>Preswlydd cartref gofal</p> <p>Byw mewn cartref oer, llaith ac aneffeithlon</p> <p>Gwresogi ardal (mesurydd trydan ar wahân)</p> <p>Rhentwr grŵp</p> <p>Preswlydd gwesty</p> <p>Diffyg rheolyddion cyfarpar/ gwresogi</p> <p>Tenant ystâd diriog</p> <p>Preswlydd cartref newydd</p> <p>Heb fod ar y grid nwy (mesurydd trydan ar wahân)</p> <p>Cwsmer rhagdal</p> <p>Rhentwr preifat</p> <p>Preswlydd gwledig</p> <p>Perchennog ail gartref</p> <p>Mesurydd eilaidd</p> <p>Tenant tai cymdeithasol</p> <p>Cyfarpar mewn perygl o gael ei gondemnio</p> <p>Mesurydd wedi'i switsio'n ddeinamig trwy signal radio</p> <p>Gwres trydanol</p> <p>Nwy a thrydan gyda chyflenwyr gwahanol</p> <p>Adeiladau aml-lawr uchel</p> <p>Cartref amldeiliadaeth a effeithir gan broblemau cysylltedd Rhwydwaith Ardal Gartref</p> <p>Cartref amldeiliadaeth</p> <p>Eiddo gyda phaneli solar</p> <p>Tariffau amser defnydd</p> <p>Preswlydd Tŷ Parc</p>	<p>Dim ffôn</p> <p>Dim radio</p> <p>Dim teledu</p> <p>Lliwdall</p> <p>Diffyg sgiliau digidol sylfaenol</p> <p>Dim mynediad personol i'r rhyngwrwyd</p>

Ffigur 5
Rhestr wedi'i mireinio o nodweddion sy'n berthnasol i'r daith mesurydd clyfar

Yma mae'r 23 o nodweddion sy'n arbennig o berthnasol wedi'u rhestru gyda'u diffiniadau. Mae'r atodiad yn cynnwys braslun ar gyfer pob nodwedd a sut y gallai achosi rhwystr(au) yn y camau amrywiol ar hyd y daith mesurydd clyfar.

I adnabod pa nodweddion sydd fwyaf tebygol o achosi rhwystrau, rydym wedi asesu p'un

Nodwedd	Diffiniad
75 oed ac yn hŷn	75 oed ac yn hŷn.
Byddardod difrifol neu llwyr	Byddardod difrifol neu llwyr h.y. y seiniau tawelaf y gall pobl eu clywed gyda byddardod difrifol yw 70 desibel h.y. ni all glywed sgwrs arferol. Efallai ei fod yn darllen gwefusau, meddu ar declyn clyw neu'n defnyddio iaith
Byw mewn cartref oer ac aneffeithlon	Gradd EPC F neu'n is. Adnabuwyd y nodwedd hwn gan Ofgem, ond ni chynigiwyd diffiniad. Mae DECC wedi cynnig safon effeithlonrwydd ynni gofynnol ar draws y sector domestig preifat o radd EPC E neu'n uwch, yr ydym yn ei ddefnyddio i ddiffinio'r nodwedd posib hwn. Mae hyn yn golygu yr angen am wario £1,000 y flwyddyn yn fwy ar gyfartaledd i wresogi eu cartref o'i gymharu â chartref nodweddiadol. (Ysgrifennydd Gwladol).
Cwsmer rhagdal	Mesurydd nwy neu drydan rhagdal, neu'r ddau, wedi'u gosod yn yr eiddo.
Dall neu nam ar y golwg	Mae hyn yn cynnwys pobl sydd wedi'u cofrestru'n ddall neu â nam ar y golwg gyda cholled golwg difrifol na ellir ei wrthdroi (RNIB).
Dibyniaeth ar gyfarpar meddygol a	Yn ddiabynnol ar gyfarpar meddygol a bwerir gan drydan e.e. lifft grisiau, cadair olwg drydan, peiriant diffibrilio neu beiriant dialysis. (Ni ddaethpwyd o hyd i ddiffiniad ffurfiol. Enghreifftiau wedi'u darparu gan Energy UK.)
Diffyg sgiliau digidol sylfaenol	Diffyg sgiliau i: <ul style="list-style-type: none"> - Reoli gwybodaeth, h.y. canfod, rheoli a storio gwybodaeth a chynnwys digidol. - Cyfathrebu, h.y. rhyngweithio, cydweithio, rhannu a chysylltu ag eraill. - Trafodion, h.y. prynu a gwerthu nwyddau a gwasanaethau; trefnu eich cyllid a defnyddio
Dim mynediad personol i'r rhyngwrwd	Dim mynediad personol i'r rhyngwrwd, y tu mewn a'r tu allan i'r cartref. Gan gynnwys defnydd trwy ddyfeisiau symudol (Ofcom).
Gwresogi ardal (mesurydd trydan ar wahân)	Dim diffiniad y cytunir yn gyffredin arno ar gyfer gwresogi ardal. Naill ai: <ul style="list-style-type: none"> - Dau adeilad neu fwy sydd wedi'u cysylltu â ffynhonnell wres unigol neu Un adeilad gyda mwy na 10 o gwsmeriaid unigol wedi'u cysylltu â ffynhonnell wres unigol (DECC).
Heb fod ar y grid nwy	Aelwyd nad yw'n gysylltiedig â'r grid nwy (DECC).
Incwm isel	Incwm cymharol isel: diffinnir unigolion fel incwm isel pan fydd incwm yr aelwyd y maent yn byw ynddo'n llai na 60% o'r canolrif cenedlaethol. (Cyn Costau Tai, gan gynnwys rhent, biliau dw^r, morgais, taliadau llog, taliadau yswiriant adeiladau a rhent daear a thaliadau gwasanaeth) (DWP).
Lefelau llythrennedd isel	Llythrennedd ar lefel 1 neu'n is h.y. efallai na all adnabod lleoliad lle a enwir mewn paragraff disgrifiadol byr (BIS).
Lefelau rhifedd isel	Rhifedd ar lefel 1 neu'n is h.y. efallai na all ddod o hyd i'r gyrchfan gwyliau fwyaf poblogaidd ar graff bar syml (BIS).
Nam ar ddehurwydd	Effaith ddifrifol ar y gallu i gyflawni gweithgareddau bob dydd fel gafaél, dal ac ysgrifennu neu gyfyngiadau ar symudiad yn yr ysgwydd (ONS).
Nam ar symudedd	Effaith andwyol ar y gallu i gyflawni gweithgareddau bob dydd megis eistedd, sefyll neu gerdded neu ddringo'r grisiau (ONS).

Nodwedd	Diffiniad
Nam ar y cof	Gan gynnwys dementia a symptomau cysylltiedig, gan gynnwys nam gwybyddol ysgafn, problemau gyda sgiliau cof, cynllunio, iaith, sylw a gweledol gofodol o ddydd i ddydd e.e. dehongli gwrthrychau a siapiau (Cymdeithas Alzheimer).
Nam ar y lleferydd	Anallu rhywun i siarad yn glir ar rediad a rhythm arferol ac i ddeall rhywun arall yn siarad yn arferol yn eu hiaith nhw (Y Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol).
Nam cymdeithasol / ymddygiadol	Cyfeirir at hyn yn Arolwg Adnoddau Teulu DWP, ond nid oes diffiniad. Mae enghreifftiau'n cynnwys awtistiaeth neu gyflyrau sbectrwam awtistiaeth i erail, anhwylder diffyg canolbwyntio neu syndrom Asperger.
Nam dysgu	Anabledd dysgu cymedrol i ddifrifol (IQ o 50 neu'n is). Yn debygol o fod â rhai sgiliau iaith sy'n golygu y gallant gyfathrebu am anghenion a dymuniadau o ddydd i ddydd. mae'n bosib y bydd angen mwy o gefnogaeth ar rai pobl i ofalu amdanynt eu hunain, ond bydd llawer yn gallu cyflawni tasgau bob dydd. (BILD).
Nam iechyd meddwl	Problemau iechyd meddwl a all gael effaith hir dymor ar weithgareddau bob dydd arferol. Er enghraifft, defnyddio cyfrifiadur, gweithio amserau penodol neu ryngweithio â phobl. (Diffiniad o dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010).
Ni all siarad Cymraeg na Saesneg yn hyfedr	Heb fod yn hyfedr: ni all siarad Saesneg neu ni all siarad Saesneg yn dda (neu'r Gymraeg yng Nghymru) (Cyfrifiad).
Tenant preifat	Llety sydd wedi'i rentu gan landlord preifat neu asiant tai, cyflogwr aelod o'r aelwyd, perthynas neu gyfaill aelod o'r aelwyd, neu unrhyw lety a rentir nad yw'n llety cymdeithasol (Cyfrifiad).
Tenant tai cymdeithasol	Llety sydd wedi'i rentu gan gyngor neu awdurdod lleol, neu gan landlord cymdeithasol cofrestredig, cymdeithasol tai, cydweithfa tai neu ymddiriedolaeth elusennol. (Cyfrifiad)

Ffigur 6
Rhestr wedi'i mireinio o nodweddion gyda diffiniadau

Pennod 6

Adnabod y nodweddion sydd fwyaf tebygol o achosi rhwystrau

Mae'r holl nodweddion yn Ffigur 5 yn berthnasol i'r daith mesurydd clyfar, ond mae'n glir o fapio'r daith gyfan y ceir lefelau perthnasedd gwahanol - bydd rhai nodweddion yn achosi rhwystrau mewn rhannau lluosog o'r daith, bydd rhai'n achosi rhwystrau dim ond i rai o'r bobl sydd â'r nodwedd honno. a bydd eraill yn achosi rhwystrau i lawer o bobl.

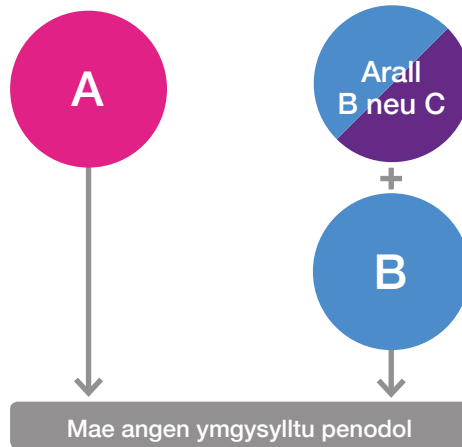
A yw 'llawer neu'r mwyafrif' o bobl gyda phob nodwedd yn profi rhwystr oherwydd y nodwedd honno ar ei phen ei hun; neu os gwaethygir anawsterau dim ond pan barir y nodwedd honno â nodwedd arall, gan wneud profi rhwystrau'n fwy tebygol. Mae'n bwysig tynnu hwn allan er mwyn i ni ddeall yn glir y bobl a allai brofi rhwystrau, a'r rhesymau penodol dros hynny (derbyniwn y bydd gan unigolion nifer o rwystrau ar y cyd yn aml). O ganlyniad i hyn mae'r nodweddion wedi'u grwpio fel hyn:

Grŵp A: nodweddion sy'n achosi rhwystr yn uniongyrchol ar eu pennau eu hunain ar gyfer llawer neu'r mwyafrif o bobl sydd â'r nodwedd honno.

Grŵp B: nodweddion sydd, wrth gael eu cyfuno ag unrhyw nodwedd arall yng Ngrŵp B neu unrhyw un yng Ngrŵp C, yn achosi rhwystr ar gyfer llawer neu'r mwyafrif o bobl, nad ydynt yn achosi rhwystr wrth gael eu profi ar eu pennau eu hunain.

Grŵp C: nodweddion sy'n achosi rhwystr ar gyfer llawer neu'r mwyafrif dim ond pan gânt eu cyfuno ag un neu fwy o nodweddion yng Ngrŵp B, nad ydynt yn achosi rhwystr pan gânt eu cyfuno ag un arall yng Ngrŵp C neu wrth gael eu profi ar eu pennau eu hunain.

Os yw nodwedd o Grŵp B neu Grŵp C yn debygol o achosi rhwystr pan gaiff ei grwpio gydag un neu fwy o nodweddion o Grŵp A, mae eisoes wedi'i diffinio felly gan fod Grŵp A yn bendant. Bydd y grwpiau hyn yn ein helpu i ddatblygu atebion effeithlon i oresgyn y rhwystrau a achosir gan y nodweddion. Byddwn yn defnyddio'r broses a ddangosir yma: Mae'r nodweddion yn Ffigur 6 wedi'u grwpio fel a ganlyn:

Figur 7
Grwpio nodweddion i adnabod yr angen am ymgysylltu penodol

<p>Grŵp A</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dall neu nam ar y golwg. • Heb fedru siarad Saesneg yn hyfedr (Cymraeg neu Saesneg yng Nghymru). • Dibyniaeth ar offer meddygol a bwerir gan drydan. • Lefelau llythrennedd isel. • Nam ar y cof • Nam iechyd meddwl. • Cyflenwad trydan ar wahân, gan gynnwys: <ul style="list-style-type: none"> - Gwresogi ardal. 	<ul style="list-style-type: none"> - Heb fod ar y grid nwy. • Tenantiaid, gan gynnwys: <ul style="list-style-type: none"> - Tenant preifat. - Tenant tai cymdeithasol. <p>Grŵp B</p> <ul style="list-style-type: none"> • 75 oed ac yn h[^]yn • sgiliau digidol sylfaenol. • Incwm isel <p>Grŵp C</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nam ar ddehurwydd. • Nam dysgu. • Byw mewn cartref oer ac • Lefelau rhifedd 	<ul style="list-style-type: none"> isel. • Nam ar symudedd. • Dim mynediad personol i'r rhyngwrwyd. • Cwsmer rhagdal • Byddardod difrifol/ llwyr. • Nam cymdeithasol ymddygiadol. • Nam ar y lleferydd
---	---	---

Dyma dair enghraifft i ddangos ein syniadaeth:

Enghraifft 1

Mae nam ar y cof yng Ngrŵp A. Mae hyn yn golygu y bydd angen ymgysylltu penodol ar gyfer llawer neu'r mwyafrif o'r gynulleidfa er mwyn gwireddu buddion mesuryddion clyfar, a bydd atebion yn cael eu dylunio ar gyfer y gynulleidfa honno.

Enghraifft 2

Mae 75 oed ac yn hŷn yng Ngrŵp B. Mae hyn yn golygu na thybir bod y nodwedd ar ei phen ei hun yn achosi rhwystr i lawer neu'r mwyafrif o bobl. Fodd bynnag, pan gyfunir hyn ag incwm isel (hefyd yng Ngrŵp B) neu lefelau rhifedd isel (Grŵp C), byddai llawer neu'r mwyafrif o bobl yn dechrau profi anawsterau. Felly, byddai dulliau ymgysylltu penodol yn cael eu dylunio ar eu cyfer.

Enghraifft 3

Mae nam lleferydd a dim mynediad personol i'r rhynggrwyd yng Ngrŵp C. Gall y rhain achosi rhwystrau sylweddol i rai pobl sydd â'r ddwy nodwedd. Ond nid yw'r cyfuniad yn achosi rhwystr i lawer neu'r mwyafrif o bobl ar y daith mesurydd clyfar oni bai eu bod yn cael eu cyfuno â nodwedd o Grŵp B. e.e. 75 oed ac yn hŷn.

Pennod 7

Dogfennau cefnogol a darllen pellach

Mae'r dogfennau a ganlyn yn darparu cefndir defnyddiol i'r papur hwn. Maent yn darparu mwy o wybodaeth: amdanom ni (ein rôl a'n cynnydd); am y Digwyddiad Ymgynghori â Budd-ddeiliaid a hwyluswyd gan BritainThinks; ac am yr ymchwil ddefnyddwyr ddiweddarach am Ymwybyddiaeth o fesuryddion clyfar, eu mabwysiadu a chanfyddiadau ohonynt.

Ynni Clyfar GB

smartenergyGB.org

Adroddiad blynyddol 2014

Cynllun ennyn diddordeb defnyddwyr

Digwyddiadau ymgynghori â budd-ddeiliaid 2014

Gwelir y rhain yn: smartenergyGB.org/national-rollout/aboutsmart-energy-gb/essential-documents

Rhagolwg ynni clyfar, Mawrth 2015

[smartenergygb.org/sites/default/files/Smart Energy Outlook March 2015 For ONLINE Publication.pdf](http://smartenergygb.org/sites/default/files/Smart_Energy_Outlook_March_2015_For_ONLINE_Publication.pdf)

Asesiad effaith, Yr Adran Ynni a Newid yn yr Hinsawdd, Ionawr 2014

<https://www.gov.uk/government/publications/smart-meter-roll-out-for-the-domestic-and-small-and-medium-non-domestic-sectors-gbimpact-assessment>

Llyfryddiaeth

A

- AbilityNet, Autism and Computing, Ebrill 2015
- Action on Hearing Loss, Facts and figures on deafness and tinnitus, Gorffennaf 2011
- Action on Hearing Loss, Hearing Matters, 2011
- Action on Hearing Loss, Hidden disadvantage; Why people with hearing loss are still losing out at work, 2014
- Action on Hearing Loss, Statistics, ar-lein, hygyrchwyd Ebrill 2015
- Adran Addysg a Chyflogaeth, A Fresh Start: Improving Literacy and Numeracy, 1999
- Adran Busnes, Arloesedd a Sgiliau, The 2011 Skills for Life Survey; A survey of literacy, numeracy and ICT levels in England, Rhagfyr 2012
- Adran Busnes, Arloesedd a Sgiliau, The International Survey of Adult Skills 2012: Adult literacy, numeracy and problem solving skills in England, Hydref 2013
- Adran Busnes, Arloesedd a Sgiliau, Youth unemployment: review of training for young people with low qualifications, Chwefror 2013
- Adran Cymunedau a Llywodraeth Leol, English housing survey 2012 i 2013: household report, Gorffennaf 2014
- Adran Cymunedau a Llywodraeth Leol, English housing survey 2013 i 2014: headline report, Chwefror 2015
- Adran Drafnidiaeth, Arolwg teithio cenedlaethol: 2010, Gorffennaf 2011
- Adran Gwaith a Phensiynau, Arolwg adnoddau teuluoedd, Deyrnas Unedig, 2012/13, Gorffennaf 2014
- Adran Gwaith a Phensiynau, Arolwg adnoddau teuluoedd, Deyrnas Unedig, 2013 i 2014, Mehefin 2015
- Adran Gwaith a Phensiynau, Budd-daliadau sy'n gysylltiedig ag incwm: amcangyfrifon o'u defnyddio 2009 i 2010, Chwefror 2012
- Adran Gwaith a Phensiynau, Fformatau cyfathrebu hygyrch, Awst 2014
- Adran Gwaith a Phensiynau, Mynediad i wybodaeth a gwasanaethau ar gyfer pobl hy^n - yr ymagwedd gydlynol, 2008
- Adran Gwaith a Phensiynau, Ystadegau aelwydydd islaw incwm cyfartalog: 1994/95 i 2012/13, Gorffennaf 2014
- Adran Gwaith a Phensiynau, Ystadegau aelwydydd islaw incwm cyfartalog: 1994/95 i 2012/13. Tablau data cefnogol (Ffeiliau Microsoft Excel), Gorffennaf 2015
- Adran Iechyd, Adroddiad 2009 y Prif Swyddog Meddygol, 2009
- Adran Iechyd, Adroddiad cyflwr y genedl ar ofal a chefnogaeth dementia yn Lloegr, Tachwedd 2013
- Adran Iechyd, Compensiwm gwybodaeth cyflyrau tymor hir; trydydd argraffiad, Mai 2012
- Adran Iechyd, Pobl ag anabledau dysgu yn Lloegr 2011, Ebrill 2012
- Adran Ynni a Newid yn yr Hinsawdd, Adroddiad ystadegau tloedi tanwydd blynyddol 2014, Mehefin 2014
- Adran Ynni a Newid yn yr Hinsawdd, Ardaloedd a mathau o eiddo oddi ar y grid nwy, Rhagfyr 2013

- Adran Ynni a Newid yn yr Hinsawdd, Astudiaeth ar fynediad i fuddion mesuryddion clyfar ar gyfer defnyddwyr dall ac â golwg rhannol, Mawrth 2013
- Adran Ynni a Newid yn yr Hinsawdd, Call for evidence on energy issues affecting park homes, Gorffennaf 2014
- Adran Ynni a Newid yn yr Hinsawdd, Cutting the cost of keeping warm – a fuel poverty strategy for England, Mawrth 2015
- Adran Ynni a Newid yn yr Hinsawdd, Dangosyddion monitro tlodi tanwydd 2013, Mai 2013
- Adran Ynni a Newid yn yr Hinsawdd, Deall ymddygiadau aelwydydd sy'n profi tlodi tanwydd, Gorffennaf 2014
- Adran Ynni a Newid yn yr Hinsawdd, Dyfodol gwresogi: fframwaith strategol ar gyfer gwresogi carbon isel yn y DU, Gorffennaf 2013
- Adran Ynni a Newid yn yr Hinsawdd, Evaluation of the Big Energy Saving Network, Ionawr 2015
- Adran Ynni a Newid yn yr Hinsawdd, Ffeil wybodaeth ynni mewn tai yn y Deyrnas Unedig, Rhagfyr 2013
- Adran Ynni a Newid yn yr Hinsawdd, Gwneud gwybodaeth ysgrifenedig yn haws ei deall ar gyfer pobl ag anableddau dysgu, Tachwedd 2010
- Adran Ynni a Newid yn yr Hinsawdd, rhaglen weithredu mesuryddion clyfar DECC; diweddariad ar gyfer sesiwn lawn yr EED, Riga, Mawrth 2015
- Adran Ynni a Newid yn yr Hinsawdd, Rheoliadau effeithlonrwydd ynni safonol gofynnol y sector rhentu preifat (Annomestig) (Cymru a Lloegr), 2014
- Adran Ynni a Newid yn yr Hinsawdd, Rheoliadau effeithlonrwydd ynni'r sector rhentu preifat (Domestig) (Cymru a Lloegr), 2014
- Adran Ynni a Newid yn yr Hinsawdd, Tablau manwl tlodi tanwydd 2011, Awst 2013
- Adran Ynni a Newid yn yr Hinsawdd, Tanwydd, ynni a thlodi tanwydd mewn ardaloedd gwledig, Ionawr 2013
- Adran Ynni a Newid yn yr Hinsawdd, Tlodi tanwydd; dangosyddion ychwanegol, 2014, Mehefin 2014
- Adran Ynni a Newid yn yr Hinsawdd, Tlodi tanwydd: fframwaith ar gyfer gweithredu yn y dyfodol, Gorffennaf 2013
- Adran Ynni a Newid yn yr Hinsawdd, Tystiolaeth gryno ar Rwydweithiau Gwresogi Ardal yn y DU, Mawrth 2012
- Adran Ynni a Newid yn yr Hinsawdd, Ymchwil feintiol i ymwybyddiaeth, agwedd a phrofiadau'r cyhoedd o fesuryddion clyfar (Ton 3), Medi 2013
- Adran Ynni a Newid yn yr Hinsawdd, Ymchwil feintiol i ymwybyddiaeth, agwedd a phrofiadau'r cyhoedd o fesuryddion clyfar (Ton 4), Chwefror 2014
- Adran yr Amgylchedd, Bwyd a Materion Gwledig, Survey of public attitudes and behaviours towards the environment, 2011
- AECOM, Smart City' - Intelligent energy integration for London's decentralised energy projects, Gorffennaf 2012

Age Action Alliance, Warm homes for older people, Awst 2013

Age Concern, One Voice; Shaping our Ageing society, 2009

Age UK, Are health and wellbeing boards taking fuel poverty seriously? Cypolwg ar adroddiadau strategaeth, 2013, 2013

Age UK, Dementia and cognitive decline; a review of evidence, 2014

Age UK, Digital inclusion evidence review, 2013

Age UK, Later Life in the United Kingdom, Ebrill 2015

Age UK, Loneliness and isolation evidence review, 2010

Age UK, Older, not colder. Why older people need warm homes, Tachwedd 2014

Age UK, Reducing fuel poverty – a scourge for older people, Mehefin 2014

Age UK, Services and support for older people with sight loss, Ionawr 2013

Age UK, Winter wrapped up; a guide to keeping warm and well this winter, Hydref 2014

Association for the Conservation of Energy, Fuel poverty: 2014 update, Chwefror 2014

Awdurdod Llundain Fawr, Housing in London 2014, Ebrill 2014

Awdurdod Llundain Fawr, Llawlyfr gwresogi ardal ar gyfer Llundain, 2013

B

Barnett K et al, Epidemiology of multimorbidity and implications for health care, research, and medical education: a cross-sectional study, The Lancet, Cyfrol 380, Rhifyn 9836, tt37–43, 7 Gorffennaf 2012

BBC, Cynllun Cymorth Newid i Ddigidol; Deall ein cwsmeriaid, 2012

BBC, Cynllun Cymorth Newid i Ddigidol; Ymgysylltu â'n cwsmeriaid, 2012

BBC, Media Literacy: Understanding digital capabilities follow-up, Medi 2013

BBC, Sgiliau sylfaenol ar-lein, ymchwil Mai 2014, Tachwedd 2014 Befriending Networks, Social isolation in the UK - nodyn briffio, 2014

BritainThinks ar gyfer Ofgem, Vulnerable consumers and the Priority Services Register, Mehefin 2013

BritainThinks, Informing the Smart Meters Central Delivery Body's consumer engagement plan expert workshops; A report prepared by BritainThinks, Tachwedd 2013

BritainThinks, The reality of living in fuel poverty, Mawrth 2015

British Institute of Learning Disabilities, Gwybodaeth am anabledau dysgu, ar-lein, hygyrchwyd Mawrth 2015

British Institute of Learning Disabilities, taflen wybodaeth BILD: learning disabilities, Chwefror 2011

British Institute of Learning Disabilities, taflen wybodaeth BILD: older people with a learning disability, Hydref 2012

C

Camco, wedi'i gomisiynu gan Transform UK, Y Grw^ p Cydweithredol a Consumer Focus, Adroddiad ymgyrch y chwyldro biliau ynni, Chwefror 2012

Campaign to End Loneliness, Taflen wybodaeth: ffactorau risg. Unigrwydd ac unifedd: pecyn offer ar gyfer byrddau iechyd a lles, 2012, 2012

- Canolfan Ymchwil a Datblygu llythrennedd a rhifedd oedolion, Adult numeracy; a review of research, research report commissioned by BBC Learning and conducted by NRDC, 2010
- Capita, Reaching Out: The housing 2012 survey, Medi 2012
- Carers UK, Facts about carers; briff polisi, Mai 2014
- Carers UK, State of caring 2014, 2014
- Carers UK, The cost of caring, 2011
- Chen HL, Hearing in the elderly. Relation of hearing loss, loneliness, and self-esteem, 1994
- Cofnodion Cenedlaethol Yr Alban, Cyfrifiad 2011: Detailed characteristics on Housing and Accommodation in Scotland - Release 3J, Hydref 2014
- Cofnodion Cenedlaethol Yr Alban, Cyfrifiad 2011: key results on population, ethnicity, identity, language, religion, health, housing and accommodation in Scotland - release 2A, Medi 2013
- Cofnodion Cenedlaethol Yr Alban, Cyfrifiad 2011: first Results on Population and Household Estimates for Scotland - Release 1B, Mawrth 2013
- Coleg Nyrsio Brenhinol, Mental health nursing of adults with learning disabilities, Hydref 2010
- Combe N, Harrison D and Dong H, Designing technology for older people – the role of technical self-confidence in usability of an inclusive heating control, 2011
- Comisiwn Cydraddoleb Hiliol, Common ground; Equality, good race relations and sites for Gypsies and Irish Travellers, 2006
- Commission for Rural Communities, State of the countryside 2010, Gorffennaf 2010
- Competition & Markets Authority, Energy market investigation; datganiad materion wedi'i ddiweddarau, Chwefror 2015
- Consumer Focus ac Accenture, Smart metering prepayment in Great Britain, Mai 2013
- Consumer Focus, Cutting back, cutting down, cutting off; self-disconnection among prepayment meter users, Gorffennaf 2010
- Cyngor ar Bopeth, Topping-up or dropping-out: self-disconnection among prepayment meter users, Hydref 2014
- Consumer Focus, Getting to grips with smart meter displays - adolygiad ymchwil, Tachwedd 2011
- Consumer Focus, Getting to grips with smart meter displays - an expert appraisal of the usability of in-home energy displays, Awst 2011
- Consumer Focus, Living the dream? An investigation into life on park home sites in England, Hydref 2012
- Consumer Focus, Off-gas consumers; information on consumers without mains gas heating, Medi 2011
- Consumer Focus, Off-gas fuels; an investigation of the off-grid energy market, Chwefror 2012
- Consumer Focus, Smart for All – delivering benefits to low income and vulnerable consumers, Tachwedd 2012
- Consumer Focus, Smart meter in-home display design, Tachwedd 2012
- Consumer Focus, Switched on? Consumer experiences of energy switching, Ionawr 2013

Creative Research for Ofgem, Falling into Energy Debt for the First Time, Mawrth 2010
 Cyngor ar Bopeth, Specification of requirement; Open doors: defining a matchmaking mechanism to link smart meter rollout to local energy efficiency initiatives, Tachwedd 2014

D

Digital UK, Communicating with older audiences, 2012
 Digital UK, Digital TV switchover 2008-2012, adroddiad terfynol, Tachwedd 2012
 Digital UK, Digital TV switchover: Approach to accessibility, ar-lein, hygyrchwyd Mawrth 2015
 Digital UK, Digital TV switchover: Research methods and insights, ar-lein, hygyrchwyd Mawrth 2015
 Digital UK, Digital TV switchover: Serving and supporting viewers online, dyddiad heb ei ddarparu, ar-lein, hygyrchwyd Mawrth 2015
 Digital UK, Digital TV switchover: Targeting minority ethnic audiences in the London TV region, Ebrill 2012
 Digital UK, Leaving no-one behind; The story of the digital TV switchover, 2012

E

Emerson E, Baines S, Health inequalities and people with learning disabilities in the UK: 2010, 2010
 Emerson E, Baines S, The estimated prevalence of autism among adults with learning disabilities in England, 2010
 Emerson E, Hatton C, Robertson J, Roberts H, Baines S, Evison F a Glover G wedi'u cefnogi gan yr Adran Iechyd, Tystiolaeth ysgrifenedig a gyflwynwyd gan Grw^ p Ymgynghorol Tlodi Tanwydd y llywodraeth ar gyfer Lloegr i'r Pwyllgor Ynni a Newid yn yr Hinsawdd, Gorffennaf 2013
 Energy UK, Reaching and engaging consumers who are vulnerable or at risk of poverty, 2012
 Energy UK, The Energy UK safety net; protecting vulnerable customers from disconnection, Ebrill 2014

F

Ffederasiwn Cenedlaethol ALMOs, Right time right place - engaging with the private rented sector, Ebrill 2014
 Ffederasiwn Tai Cenedlaethol, Count us in: lessons learnt, Hydref 2014
 Fforwm Iechyd y DU, Fuel Poverty; How to improve health and wellbeing through action on affordable warmth, Ebrill 2014
 Fombonne E, Quirke S, Hagen A, Epidemiology of pervasive developmental disorders. Yn: Amaral DG, Dawson G, Geschwind DH, golygyddion. Autism spectrum disorders, 2011

G

Ganolfan Gwybodaeth Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Brugha et al), Autism spectrum disorders in adults living in households throughout England, 2009
 Ganolfan Gwybodaeth Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Brugha et al), Estimating the prevalence of autism spectrum conditions in adults: data quality and methodology document, Ionawr 2012

George M, Graham C a Lennard L, Too many hurdles: information and advice barriers in the energy market, 2011

GHK dros Consumer Focus, A better deal for off-gas consumers; a report by GHK for Consumer Focus, Hydref 2011

GIG, Iechyd Meddwl; fframweithiau gwasanaeth cenedlaethol, 1999

Giving Voice, Briefing on the Royal College of Speech and Language Therapists, 2012

Goodman P, McAvoy H, Cotter N, Monahan E, Barret E, Zeka A, a Brown S, Fuel poverty, cold weather & older people: an all-island analysis, 2011

Grw^ p Defnyddwyr Arbenigol yr Adran dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon, Cynllun Cymorth: Cynllun gweithredu radio digidol, Ionawr 2014

Gwasanaeth Digidol y Llywodraeth, Deall defnyddwyr digidol a gynorthwyr a'u hanghenion, Mai 2014

Gwasanaeth Digidol y Llywodraeth, Strategaeth cynhwysiad digidol y llywodraeth, Rhagfyr 2014, ar-lein, hygyrchwyd Mawrth 2015

Gymdeithas Alzheimer, Dementia 2014: Opportunity for change, Medi 2014

Gymdeithas Alzheimer, Dementia UK: The hidden voice of loneliness, Ebrill 2013

Gymdeithas Alzheimer, Diweddariad Dementia y DU, Tachwedd 2014

Gymdeithas Alzheimer, People with dementia living alone, ar-lein, hygyrchwyd Gorffennaf 2015

Gymdeithas Alzheimer, Taflen wybodaeth: Beth yw dementia?, Medi 2014

Gymdeithas Alzheimer, Taflen wybodaeth: The progression of Alzheimer's disease and other dementias, Rhagfyr 2011

Gymdeithas Alzheimer, What is Alzheimer's disease?, Gorffennaf 2014

Gymdeithas Awtistiaeth Genedlaethol, ar-lein, hygyrchwyd Mehefin 2015

Gymdeithas Awtistiaeth Genedlaethol, Assessment of need for adults with an autism spectrum disorder, 2008

H

Hall, N, Increasing energy-saving actions in low income households to achieve sustainability, Hydref 2013

Harris J, Hall J, Meltzer H, Jenkins R, Oreszczyzn T a McManus S, Health, mental health and housing conditions in England, 2010

Health & Social Care Information Centre, Adult psychiatric morbidity in England – 2007, Ionawr 2009

Health & Social Care Information Centre, Learning disabilities Census report, Medi 2013

Help the Aged, Older People Decent Homes and Fuel Poverty, 2006

Hills, J, Getting the measure of fuel poverty; final report of the fuel poverty review, Mawrth 2012

Housing Technology and Race Online 2012, Digital by default 2012; the case for digital housing, Tachwedd 2011

Human Thinking, New choices, new behaviours; how smart meters will change how consumers manage their energy payments, Ionawr 2014

Huxley P, Thornicroft G, Social inclusion, social quality and mental illness, British Journal Of Psychiatry 182 pp289-90, 2003

I

ICM, Arolwg ymchwil i Age UK, Ionawr 2012

ILC-UK i Age UK, The golden economy; The consumer marketplace in an ageing society, Hydref 2010

International Longevity Centre, Mapping demographic change; a factpack of statistics from the International Longevity Centre-UK, Gorffennaf 2014

Ipsos MORI, "Behaviour and attitudes to keeping warm in the winter" survey for British Gas/ Help the Aged partnership, 2006

Ipsos MORI, Customer engagement with the energy market - tracking survey 2014, Mehefin 2014

Ipsos MORI dros Ofgem, Ofgem Consumer First Panel; research to inform Ofgem's review of the Priority Services register, Mehefin 2013

Ipsos MORI dros Yr Adran Ynni a Newid yn yr Hinsawdd, Smart metering early learning project; arolwg defnyddwyr ac ymchwil feintiol, Mawrth 2015

Ipsos MORI dros Yr Adran Ynni a Newid yn yr Hinsawdd, Smart metering early learning project: synthesis report, Mawrth 2015

Ipsos MORI, Research into the Priority Services Register and non financial support for vulnerable energy consumers, Mehefin 2013

J

Joseph Rowntree Foundation, Time to reconsider UK energy and fuel poverty policies?, Hydref 2011

L

Llywodraeth Cymru, Adroddiad blynyddol Nest, 2013-14, 2014

Llywodraeth Cymru, Adroddiadau ymchwil tlodi tanwydd, ar-lein, hygyrchwyd Mawrth 2015

Llywodraeth Cymru, Arolwg cenedlaethol o sgiliau oedolion yng Nghymru 2010, 2011

Llywodraeth Yr Alban, Scottish survey of adult literacies 2009: report of findings, 2010

Llywodraeth Yr Alban, Scottish survey of literacy and numeracy (SSLN) 2013 (numeracy), Ebrill 2014

Luke, Lydia et al, Decision-making difficulties experienced by adults with autism spectrum conditions, Tachwedd 2012

M

Mansell, JL, Services for people with learning disabilities and challenging behaviour or mental health needs; report of a project group, 2007

Mencap, Housing for people with a learning disability, 2012

N

National Energy Action ac RS Consulting dros Yr Adran Ynni a Newid yn yr Hinsawdd a Consumer Focus, Smart for all – understanding consumer vulnerability during the experience of smart meter installation, Tachwedd 2012

- National Energy Action ar gyfer Cyngor ar Bopeth, Developing an extra help scheme for vulnerable smart meter customers, Medi 2014
- National Energy Action, Manifesto for warm homes, Chwefror 2015
- National Energy Action, Smart for All: consumer experiences of smart meters, Ebrill 2013
- National Numeracy, canfyddiadau arolwg YouGov, ar-lein, hygyrchwyd Mawrth 2015
- National Numeracy, Facts and figures, ar-lein, hygyrchwyd Mawrth 2015
- National Numeracy, What do 'levels' mean in assessing adults' numeracy skills? Ar-lein, hygyrchwyd Mawrth 2015
- Nominet Trust, Employment and the internet, Mai 2012
- Nwy Prydain, Ymateb Nwy Prydain i'r Pwyllgor Dethol Ynni a Newid yn yr Hinsawdd, ymateb Nwy Prydain i lythyr 14 Tachwedd 2013, Tachwedd 2013
- Ofcom, Adults' media use and attitudes report 2013, Ebrill 2013
- Ofcom, Adults' media use and attitudes report 2014, Ebrill 2014
- Ofcom, Digital Day 2014; Overview of findings published in the Communications Market Report 2014, Awst 2014
- Ofcom, Disabled consumers' ownership of communications services, Medi 2013
- Ofcom, Disabled people and call centres, Mai 2010
- Ofcom, Experience of people with upper-body mobility and dexterity impairments in the communications market, Medi 2009
- Ofcom, Price differences between payment methods, Mai 2014
- Ofcom, Supporting the most vulnerable consumers through digital switchover, Tachwedd 2004
- Ofcom, The consumer experience of 2014, Ionawr 2015
- Ofgem, Adolygiad dyled a datgysylltu: ymchwil ddefnyddwyr, Rhagfyr 2007
- Ofgem, Adolygiad o'r Gofrestr Gwasanaethau Blaenoriaeth - diweddariad a chymau nesaf, Mawrth 2015
- Ofgem, Adolygiad o'r Gofrestr Gwasanaethau Blaenoriaeth, Mehefin 2014
- Ofgem, Datblygu fframwaith ar gyfer asesu effeithiau cynigion polisi ar grwpiau defnyddwyr gwahanol, Gorffennaf 2013
- Ofgem, Mesuryddion a thariffau wedi'u switsio'n ddeinamig trwy signalau radio - ymchwil i brofiad defnyddwyr, Tachwedd 2014
- Ofgem, Rhwymedigaethau cymdeithasol cyflenwyr domestig: adroddiad blynyddol 2013, Rhagfyr 2014
- Ofgem, Strategaeth Bregusrwydd Defnyddwyr, Gorffennaf 2013
- Ofgem, Sut i newid cyflenwyr ynni, Awst 2014

P

Populus, Attitudes around buying gas and electricity with smart pay-as-you-go, Tachwedd 2014

Populus, Smart Energy Outlook, Mawrth 2015

Prifysgol Caerfrog a Centre for Housing Policy, Fuel poverty and disability: a statistical analysis of the English Housing Survey, Fersiwn 2 Atodiad B, 2013

Pro Bono Economics for National Numeracy, Pro bono economics report for National Numeracy; Cost of outcomes associated with low levels of adult numeracy in the UK, Mawrth 2014

Public Health England, Fuel poverty and cold home-related health problems, Medi 2014

Public Health England, Learning disability profiles, diweddariad diwethaf Mawrth 2015

Public Health England, People with learning disabilities in England 2012, Gorffennaf 2013

R

Rhwydwaith Iechyd Meddwl Conffederasiwn y GIG,, Ffeithiau allweddol a thueddiadau mewn iechyd meddwl; diweddariad 2014, Ionawr 2014

Rhwydwaith Iechyd Meddwl Conffederasiwn y GIG, Tai ac Iechyd Meddwl; sesiwn frifffio Rhagfyr 2011, Rhifyn 233, Rhagfyr 2011

RNIB, Circumstances of people with sight loss: secondary analysis of Understanding

RNIB, Evidence- based review; children and young people, Rhagfyr 2013

RNIB, Evidence- based review; older people, Chwefror 2014

RNIB, Evidence- based review; people of working age, Rhagfyr 2014

RNIB, Gwybodaeth ac ystadegau allweddol, ar-lein, hygyrchwyd Mawrth 2015

RNIB, Tackling digital exclusion – Older blind and partially sighted people and the internet, 2012

Royal College of Speech & Language Therapists, ar-lein, hygyrchwyd Mawrth 2015

RS Consulting for Consumer Futures, Ability to pay; exploring the extent to which Ofgem guidelines regarding indebted consumers are followed, from the consumer and debt adviser perspective, Gorffennaf 2013

S

Sefydliad Cenedlaethol dros Ragoriaeth mewn Iechyd a Gofal, Excess winter deaths and morbidity and health risks associated with cold homes, Mawrth 2015

Sefydliad Iechyd Meddwl, The fundamental facts, Ionawr 2007

Sefydliad Joseph Rowntree Foundation, Monitoring fuel poverty and social exclusion 2014, 2014

Sefydliad pobl ag anableddau dysgu, ystadegau anableddau dysgu: cyflogaeth, ar-lein, hygyrchwyd Mawrth 2015

Sefydliad Tai Siartredig, Cymru, Cydraddoldeb ac Amrywiaeth: deall polisi - hyrwyddo arfer da, Hydref 2009

Sefydliad Ymchwil Georgia Tech, Taflen wybodaeth dehurwydd a namau symudedd, 2007

Sensory Trust, taflen wybodaeth Sensory Trust; Accessible information - clear and large print, ar-lein, hygyrchwyd Mawrth 2015

- Sesiwn friffio ar yr ymgyrch Giving Voice, Giving Voice campaign briefing: Lloegr, 2012
- Shelter, Arfer da: briff; Sipsiwn a Theithwyr, Chwefror 2007
- SMICoP, Côt Ymarfer Gosod Mesuryddion Clyfar v1.3, Chwefror 2015
- Social Care Institute for Excellence, Preventing loneliness and social isolation: interventions and outcomes, Hydref 2011
- Social Exclusion Unit, Mental health and social exclusion, Mehefin 2004
- Society and the Life Opportunities Survey, Gorffennaf 2012
- SRUC, Rural Scotland in focus 2014, Mehefin 2014
- Swyddfa dros Faterion Pobl Anabl a'r Adran Gwaith a Phensiynau, ffeithiau a ffigurau anabledau, Ionawr 2014
- Swyddfa dros Faterion Pobl Anabl a'r Adran Gwaith a Phensiynau, laith Gymhwysol: geiriau i'w defnyddio ac i'w hosgoi wrth ysgrifennu am anabledau, Awst 2014
- Swyddfa dros Faterion Pobl Anabl, Arolwg cyfleoedd bywyd, canlyniadau cam un, 2009/11, Gorffennaf 2011
- Swyddfa dros Faterion Pobl Anabl, Arweiniad ar Ddeddf Cydraddoldeb 2010, 2011
- Swyddfa Ystadegau Gwladol, 2011 Census housing snapshot revealed; Datganiad i'r wasg, Mehefin 2013
- Swyddfa Ystadegau Gwladol, A century of home ownership and renting in England and Wales, Ebrill 2013
- Swyddfa Ystadegau Gwladol, Adult health in Great Britain, 2012, Ebrill 2014
- Swyddfa Ystadegau Gwladol, Better or worse: a longitudinal study of the mental health of adults living in private households in Great Britain, Mehefin 2003
- Swyddfa Ystadegau Gwladol, Better qualifications reduce chance of unemployment in your mid-20s; Datganiad i'r wasg, Chwefror 2012
- Swyddfa Ystadegau Gwladol, Dadansoddiad o Gyfrifiad 2011, beth mae Cyfrifiad 2011 yn dweud wrthym am nodweddion Sipsiwn neu Deithwyr Gwyddelig yng Nghymru a Lloegr?, Ionawr 2014
- Swyddfa Ystadegau Gwladol, Dadansoddiad o Gyfrifiad 2011 - cymharu ardaloedd gwledig a threfol Cymru a Lloegr, Tachwedd 2013
- Swyddfa Ystadegau Gwladol, Dadansoddiad o Gyfrifiad 2011: Gofal di-dâl yng Nghymru a Lloegr, 2011 a chymhariaeth â 2001, Chwefror 2013
- Swyddfa Ystadegau Gwladol, Dadansoddiad o Gyfrifiad 2011 - ydy nodweddion demograffiadd a chymdeithasol-economaidd pobl sy'n byw Ar Eu Pennau Eu Hunain yng Nghymru a Lloegr yn amrywio o'r Boblogaeth Gyffredinol?, Rhagfyr 2014
- Swyddfa Ystadegau Gwladol, Datganiad i'r wasg; Better qualifications reduce chance of unemployment in your mid-20s, Chwefror 2012
- Swyddfa Ystadegau Gwladol, Detailed analysis - English language proficiency in England and Wales: main language and general health characteristics, Awst 2013
- Swyddfa Ystadegau Gwladol, Detailed analysis - English language proficiency in the labour market, Ionawr 2014

Swyddfa Ystadegau Gwladol, Families and households, 2013, Hydref 2013

Swyddfa Ystadegau Gwladol, Family spending 2012, 2013

Swyddfa Ystadegau Gwladol, Full story: The gender gap in unpaid care provision: is there an impact on health and economic position?, Mai 2011

Swyddfa Ystadegau Gwladol, General lifestyle survey 2011, Mawrth 2013

Swyddfa Ystadegau Gwladol, Harmonised concepts and questions for social data sources; Long-lasting health conditions and illnesses: impairments and disability, Awst 2011

Swyddfa Ystadegau Gwladol, Internet access – households and individuals 2014, Awst 2014

Swyddfa Ystadegau Gwladol, Internet access quarterly update, Q1 2014, Mai 2014

Swyddfa Ystadegau Gwladol, Labour market statistics, Rhagfyr 2012

Swyddfa Ystadegau Gwladol, What does the 2011 Census tell us about older people?, Medi 2013

Swyddfa'r Cabinet, Newid ymddygiad a defnyddio ynni, Gorffennaf 2011

T

The Futures Company, Understanding risk factors for the “5%” - those people most at risk of being left behind by switchover, 2009

The King's Fund, Long-term conditions and mental health; The cost of co-morbidities, Chwefror 2012

The Office for Disability Issues, Disability prevalence estimates 2011/12, last update Ionawr 2014

The Poverty Site, Fuel poverty, ar-lein, hygyrchwyd Mawrth 2015

Tîm Adolygu Marmot i Gyfeillion y Ddaear, The health impacts of cold homes and fuel poverty, Mai 2011

Ty^ 'r Cyffredin, Anableddau dysgu - polisiau a materion, Rhagfyr 2014

U

Undeb Cenedlaethol y Myfyrwyr, Homes fit for study; the state of student housing in the UK, 2014

Undeb Cenedlaethol y Myfyrwyr, The pound in your pocket; adroddiad cryno, 2012

UK Power Networks, Vulnerable customers and energy efficiency; Project progress report – July to December 2014, Rhagfyr 2014

V

Victor et al, Loneliness, Social isolation and living alone in later life, 2003

W

W3C, Diversity in web use; How people with disabilities use the web, ar-lein, hygyrchwyd Mawrth 2015

Which?, Turning up the heat: getting a fair deal for district heating users, Mawrth 2015

Y

Ymddiriedolaeth Frenhinol y Dywysoges ar gyfer Gofalwyr, Always on call, always concerned: A survey of the experiences of older carers, 2011

Ymddiriedolaeth Llythrennedd Genedlaethol, Literacy changes lives 2014: a new perspective on health, employment and crime, Medi 2014

Ymddiriedolaeth Llythrennedd Genedlaethol, Literacy: state of the nation; a picture of literacy in the UK today, Ionawr 2012

Ymddiriedolaeth Llythrennedd Genedlaethol, National Literacy Trust research review; literacy: a route to addressing child poverty?, Hydref 2011

Ymddiriedolaeth Papworth, Disability in the United Kingdom 2013; facts and figures, Rhagfyr 2013

Ystadegau Cymru, Stoc a rhent tai cymdeithasol, ar 31 Mawrth 2014, Awst 2014

Rhestr Termau

Term	Disgrifiad
Amod(au) trwydded	O dan Ddeddf Nwy 1986 a Deddf Trydan 1989, gellir cyflawni gweithgareddau penodol h.y. cynhyrchu, trawsgludo, dosbarthu a chyflenwi nwy a thrydan, dim ond gyda thrwydded (neu o dan esgusodiad neu eithriad perthnasol). Mae'r holl gyflenwyr ynni ym Mhrydain Fawr yn gweithredu o dan Amodau Trwydded Cyflenwi (defnyddwyr domestig ac annomestig).
Bregusrwydd	Diffiniad Ofgem o fregusrwydd yw sefyllfa pan fydd amgylchiadau personol a nodweddion defnyddiwr yn cyfuno ag agweddau ar y farchnad i greu sefyllfaoedd lle mae ef neu hi'n: <ul style="list-style-type: none"> - Sylweddol llai abl na chwsmwr cyffredin i ddiogelu neu gynrychioli ei fuddion yn y farchnad ynni; ac/neu'n - Sylweddol fwy tebygol na chwsmwr cyffredin i ddiodef colled, neu golled sy'n debygol o fod yn fwy
Côd Ymarfer Gosod Mesuryddion Clyfar	Mae'r Côd Ymarfer Gosod Mesuryddion Clyfar (SMICoP) yn pennu safonau ymddygiad gofynnol i gyflenwyr eu dilyn trwy gydol y daith mesurydd clyfar. Mae'r Côd yn fandadol ac yn berthnasol i'r holl gyflenwyr domestig a microfusnesau, ac eithrio pan fydd yn echblyg yn y Côd bod amodau'n berthnasol i'r naill na'r llall. <p>Mae'r Côd yn disgrifio gweithgareddau penodol yn y cyfnod o dderbyn cyswllt am y gosodiad a'i sefydlu, a'r cyfnod o gael y gosodiad mesurydd clyfar hyd at y bil cyntaf a dderbynnir gan y cwsmer gan ddefnyddio data mesurydd clyfar ar gyfer mesuryddion yn y modd credyd, neu'r gwerthiant cyntaf ar gyfer mesuryddion yn y modd rhagdal.</p>
Cofrestr Gwasanaethau Blaenoriaeth	Mae amodau trwydded safonol y trwyddedau cyflenwi nwy a thrydan yn mynnu bod cyflenwyr yn sefydlu rhestr (y Gofrestr Gwasanaethau Blaenoriaeth) o ddefnyddwyr domestig sydd o oedran pensynadwy, yn anabl neu â salwch cronig. Gall cwsmeriaid cymwys ofyn am gael eu hychwanegu at restr eu cyflenwr. Yna mae'r cwsmeriaid hyn yn gymwys i dderbyn gwasanaethau penodol am ddim sydd wedi'u pennu yn y trwyddedau cyflenwi.
Cwmni Cyfathrebiadau Data	Yr isadeiledd cyfathrebu sy'n sail i'r system mesuryddion clyfar gyfan. Mae'r system hon yn galluogi cyfnewid data rhwng yr holl gwsmeriaid a'r holl gyflenwyr ynni.
Cyfarpar mesurydd clyfar	Yn cyfeirio at unrhyw ran o'r cyfarpar y mae ei angen i ddarparu swyddogaethau mesurydd clyfar i ddefnyddiwr yn ei gartref.

Term	Disgrifiad
Cyflenwr ynni	Cyflenwr/cyflenwyr a drwyddedir i gyflenwi nwy a/neu drydan.
Cynllun Ennyn Diddordeb Defnyddwyr	O dan amodau ei drwydded, mae'n rhaid i Ynni Clyfar GB greu a chynnal cynllun ar gyfer cyflawni ei amcanion (y Cynllun Ennyn Diddordeb Defnyddwyr), sy'n disgrifio'r gweithgareddau y mae'n bwriadu eu gwneud er mwyn eu cyflawni a sut mae wedi cymryd yr angen am gydlynu ei weithgareddau â rhai partïon eraill i ystyriaeth. Mae'r Cynllun Ennyn Diddordeb Defnyddwyr yn destun adolygiadau ac mae'n rhaid gwneud diwygiadau priodol iddo er mwyn iddo barhau i fod yn gywir, yn ddiweddar ac yn addas i'r diben.
Dau danwydd	Mae nwy a thrydan wedi'u darparu gan yr un cyflenwr.
Energy supplier	Supplier(s) licensed to supply gas and/or electricity.
Defnydd o ynni	Defnydd o ynni yw defnyddio ynni fel ffynhonnell gwres neu bw ^h er. Mae'r defnydd o ynni'n cael ei fesur gan fesurydd a chodir tâl ar ddeiliaid cyfrif ar gyfer eu defnydd ohono.
Defnyddiwr	Yr unigolyn/unigolion sy'n meddiannu'r annedd lle mae'r system mesurydd clyfar i gael ei gosod, neu sy'n oedolyn cyfrifol gydag awdurdod priodol i ganiatáu mynediad i'r annedd.
Deiliad cyfrif	Yr unigolyn sy'n dal y cyfrif gyda chyflenwr ynni. Y deiliad cyfrif yw'r unigolyn a fydd yn gyfrifol am gadarnhau gyda'r cyflenwr ynni yr apwyntiad i gael gosodiad mesurydd clyfar yn lle'r mesurydd traddodiadol. Y deiliad cyfrif yw'r unigolyn sy'n talu'r bil ar gyfer unrhyw ynni a ddefnyddir.
Gosodiad	Gosod mesurydd clyfar a hyb cyfathrebu clyfar mewn cartref a chynnig sgrîn arddangos glyfar.
Gosodwr/Gosodwyr	Cynrychiolydd y cyflenwr ynni a ddaw i'ch cartref i osod mesuryddion clyfar yn lle'r mesuryddion traddodiadol, ac yna gwirio eu bod yn gweithio'n iawn. Byddant hefyd yn sicrhau eich bod yn deall sut i ddefnyddio'ch mesurydd(ion) clyfar a sgrîn arddangos glyfar newydd.
Gweithredwr Rhwydwaith Dosbarthu	Mae Gweithredwr Rhwydwaith Dosbarthu (DNO) yn weithredwr rhwydwaith dosbarthu trydan. Nhw sy'n gyfrifol am gludo trydan i bwynt mynediad annedd defnyddiwr.

Term	Disgrifiad
Hyb cyfathrebu clyfar	Darn bach o offer a osodir yn y cartref sy'n dal yr holl wybodaeth yn ganolog ac yn trawsyrru'r wybodaeth hon yn ddiwifr o'ch mesurydd clyfar i'ch cyflenwr ynni, gan greu buddion megis newid yn gyflymach rhwng cyflenwyr.
Mesurydd(ion) clyfar	Y genhedlaeth nesaf o fesuryddion ynni gyda data amser real a fydd yn ein helpu i reoli'r ffordd yr ydym i gyd yn prynu nwy a thrydan.
Mesurydd(ion) traddodiadol	Deur o hyd i fesuryddion traddodiadol yn y mwyafrif o gartrefi ar hyn o bryd. Ni allant gyfathrebu ac felly mae'n rhaid iddynt gael eu darllen. Byddant yn cael eu disodli gan fesuryddion clyfar yn ystod yr ymgyrch cyflwyno genedlaethol.
Microfusnes(au) ennyn	Rhan o gylch gwaith Ynni Clyfar GB yw estyn ein gweithgareddau diddordeb defnyddwyr i ficrofusnesau pan bennir ei fod yn gosteffeithiol i wneud hyn. Diffinnir microfusnesau gan trwydded y cyflenwr nwy a thrydan fel defnyddio llai na 100,000 kWh o drydan / 293,000kWh o nwy bob blwyddyn, neu sy'n cyflogi llai na 10 o bobl gyda throsiant nad yw'n fwy na €2miliwn.
Newid	Yn disgrifio newid o un cyflenwr i'r llall, neu rhwng tariffau gydag un cyflenwr.
Nodwedd	Ansodau, rhinweddau neu briodoleddau gwahaniaethadwy.
Ofgem	Ofgem yw'r corff sy'n gyfrifol am ddiogelu defnyddwyr sy'n defnyddio ynni ym Mhrydain Fawr. Mae Ofgem yn rheoleiddio cyflenwyr ynni.
Person cyswllt y cartref	Y gweithiwr amser llawn hynaf yn y mwyafrif o aelwydydd, neu unigolyn a ddewisir o'r aelwyd yn seiliedig ar eu hoedran a gweithgarwch economaidd.
Rhagdalu	System talu lle mae'r defnyddiwr yn prynu nwy a/neu drydan gan fanwerthwr trwyddedig ymlaen llaw, ac yna'n ei ddefnyddio fel y bo angen. O dan y tariff hwn nid oes unrhyw filiau misol.
Rhwydwaith Ardal Eang Cyfathrebiadau	Mae cyfathrebu rhwng yr hyb cyfathrebu clyfar a'r Cwmni Data, trwy'r Cyflenwr Gwasanaeth Cyfathrebu priodol (Telefonica neu Arqiva) yn cael ei adnabod fel y Rhwydwaith Ardal Eang (WAN).

Term	Disgrifiad
Rhwydwaith Ardal Gartref	Elfennau'r system mesurydd clyfar y deuir o hyd iddynt yn eich cartref. Dyma'r mesurydd(ion) clyfar, yr hyb cyfathrebu clyfar a'r sgrîn arddangos glyfar.
Rhwydwaith Ardal Gartref Diogel	Elfennau'r system mesurydd clyfar y deuir o hyd iddynt yn eich cartref. Dyma'r mesurydd(ion) clyfar, yr hyb cyfathrebu clyfar a'r sgrîn arddangos glyfar.
Rhwydwaith cyfathrebu diogel	Y rhwydwaith cyfathrebu diogel yw'r isadeiledd a fydd yn cynnwys nifer o systemau diogel sy'n galluogi diogelwch cyffredinol data o adeilad y defnyddiwr i ddefnyddwyr y gwasanaeth (cyflenwyr ynni, gweithredwyr rhwydwaith a thrydydd partion awdurdodedig eraill). Mae'r mesurau diogelwch yn cynnwys mesurau rheoli technegol, megis data a ddiogelir yn gryf trwy foddau cryptograffig a diogelwch diriaethol a mesurau rheoli mynediad.
Rhwydwaith Dosbarthu Nwy	Cwmnïau sydd wedi'u trwyddedu i ddosbarthu nwy ym Mhrydain Fawrgan Swyddfa'r Marchnadoedd Nwy a Thrydan.
Sgrîn arddangos glyfar	Dyfais digidol yn eich cartref sy'n caniatáu i chi weld faint o ynni rydych yn ei ddefnyddio yn ogystal â faint y mae'n eich costio bron mewn amser real.
System mesurydd clyfar	Yn disgrifio'n gyffredinol holl elfennau gweithredol y system y mae eu hangen i ddarparu swyddogaethau mesurydd clyfar o eiddo unigolyn i systemau'r cyflenwr ynni.
Tariff	Taliadau ar gyfer cyflenwi ynni.

Term	Disgrifiad
Tlodi tanwydd	<p>Yn Lloegr, cyfrifir y diffiniad o'r rhai sydd wedi'u dosbarthu fel bod mewn Tlodi tanwydd gan ddefnyddio'r meini prawf Incwm Isel Costau Uchel, ac ystyrir bod aelwyd mewn tlodi tanwydd os:</p> <ul style="list-style-type: none"> • oes ganddynt gostau tanwydd gofynnol sy'n uwch na'r cyfartaledd (y lefel canolrif genedlaethol); ac <p>os petaent yn gwario'r swm hwnnw, y byddai'r incwm gweddilliol sydd ganddynt islaw'r ffin tlodi swyddogol.</p> <p>Yng Nghymru a'r Alban:</p> <p>Ystyrir bod aelwyd mewn tlodi tanwydd os yw'n gwario mwy na 10% o'i incwm ar danwydd i gynnal safon gynhesrwydd ddigonol (a ddiffinnir fel arfer fel 21°C ar gyfer y brif ardal fyw a 18°C ar gyfer ystafelloedd eraill a feddiannir).</p>
Uwchraddio	Y broses o symud o fesurydd traddodiadol i fesurydd clyfar.
Y daith mesurydd clyfar	Y broses o glywed am fesuryddion clyfar hyd at eu defnyddio, y bydd yr holl ddefnyddwyr yn ei phrofi.
Y farchnad ynni	Yn cyfeirio at ailwerthu nwy a/neu drydan.
Ymgyrch cyflwyno genedlaethol	
Ynni	Yng nghyd-destun mesuryddion clyfar mae hyn yn cyfeirio at nwy a thrydan yn unig.
Yr Adran Ynni a Newid yn yr Hinsawdd	Adran Llywodraeth y DU sydd â gofal materion ynni yn y DU yn ogystal â materion newid yn yr hinsawdd rhyngwladol.

Atodiad

Nodweddion cynulleidfa wedi'u mapio ar draws camau'r daith mesurydd clyfar

75 oed ac yn hŷn		
Diffiniad: 75 oed ac yn hŷn		
Clywed am fesuryddion clyfar	Nid yw'r neges yn eu cyrraedd	<p>Maen nhw'n llai tebygol o gael eu cyrraedd trwy sianelau cyfryngau awyr agored (TGI) ac yn fwy tebygol o adael eu cartrefi'n anaml - mae 6% o bobl hŷn, bron 600,000, yn gadael eu cartrefi unwaith yr wythnos neu'n llai aml (Victor et al., 2003) ac amcangyfrifir bod pobl dros 65 oed yn treulio 80% o'u hamser yn eu cartrefi (Help the Aged, 2006).</p> <p>Maen nhw'n llai tebygol o ddefnyddio cyfathrebiadau ar-lein (TGI) - mae pobl dros 75 oed yn llai tebygol o fod â mynediad i'r rhyngwyd (Swyddfa Ystadegau Gwladol, Mai 2014) ac mae pobl dros 65 oed yn llai tebygol o fod yn hyderus/gymwys ar-lein (BBC, Tachwedd 2014) ac mae'r defnydd technolegol o'r mwyafrif o wasanaethau a dyfeisiau'n gostwng yn sylweddol ar gyfer y grŵp oedran 65+ (Ofcom, Awst 2014).</p>
	Nid ydym wedi dod o hyd i ddigon o fewnwelediad i bennu p'un a yw'r nodwedd hon yn achosi rhwystr ar y pwynt hwn o'r daith ai beidio.	
Gwneud y penderfyniad i gael mesurydd clyfar	Nid yw'r neges yn gwneud argraff yng nghydestun eu hamgylchiadau penodol	<p>Er bod pobl 75 oed ac yn hŷn yn gwylio mwy o deledu bob dydd nag unrhyw grŵp oedran arall, ac felly maent yn tueddu i fod yn agored i fwy o hysbysebu ar y teledu, mae rhai ffynonellau'n awgrymu eu bod yn llai tebygol o brynu nwyddau pan nad yw'r marchnata'n berthnasol iddynt ac yn ennyn eu diddordeb (ILC-UK i Age UK).</p> <p>Nododd ymchwil gan DECC fod pobl 65 oed ac yn hŷn yn fwy tebygol yn gyffredinol o beidio â bod â diddordeb mewn cael mesurydd clyfar. Roedd rhesymau'n ymwneud ag anghyfleustra'n fwy tebygol o gael eu crybwyll gan y grŵp oedran 75 oed ac yn hŷn (Yr Adran Ynni a Newid yn yr Hinsawdd, Medi 2013). Maen nhw'n fwy tebygol o feddwl bod mesurydd clyfar yn fwy o ffordd na budd (Populus, Mawrth 2015) ac/neu y bydd yn gymhleth ac yn anodd i'w ddeall, felly bydd angen i'r negeseuon herio hyn. Dangosodd y newid i ddigidol fod angen un ateb syml i ddarparu sicrhad i'r grŵp oedran hwn wrth gyfathrebu newid technol neu gymhleth (Digital UK, Cyfathrebu â chynulleidafoedd hŷn, 2012).</p> <p>Nododd ymchwil gan DECC fod y rhai 75 oed ac yn hŷn yn fwy tebygol o grybwyll cael cyngor am fesuryddion clyfar gan gyfeillion a pherthnasau (Yr Adran Ynni a Newid yn yr Hinsawdd, Ymchwil feintiol Medi 2013, 90). Maen nhw'n fwy tebygol o fyw ar eu pennau eu hunain - mae bron 2.5 miliwn o bobl 75 oed ac yn hŷn yn byw ar eu pennau eu hunain (Swyddfa Ystadegau Gwladol, Mawrth 2013) - mae 17% o bobl hŷn yn cael cyswllt llai aml na phob wythnos gyda theulu, ffrindiau a chymdogion, 11% na phob mis (Victor et al., 2003). Er hynny, mae 48% o bobl dros 65 oed yn weithredol mewn gweithgareddau cymdeithasol yn eu hardal leol, ond mae hyn yn llai na grwpiau oedran eraill (Adran yr Amgylchedd, Bwyd a Materion Gwledig, 2011).</p> <p>Mae gan 47% o'r rhai 75+ salwch tymor hir cyfyngol (Swyddfa Ystadegau Gwladol, Mawrth 2013) ac mae gan y mwyafrif o bobl dros 75 oed dri neu fwy o gyflyrau iechyd tymor hir (Barnett K et al, Gorffennaf 2012).</p> <p>Mae defnydd technolegol o'r mwyafrif o wasanaethau a dyfeisiau'n gostwng yn sylweddol ar gyfer y grŵp oedran 65+ (Ofcom, Awst 2014).</p>
Cysylltu am y gosodiad a threfnu'r gosodiad	Anhawster wrth drefnu'r apwyntiad gyda'u cyflenwr	<p>Mae'n bosib eu bod yn ofni newid/gosodwyr nad ydynt yn eu hadnabod yn dod i mewn i'w cartrefi.</p> <p>Mae'n bosib eu bod yn profi anhawster wrth ddeall y cynrychiolydd gwasanaeth cwsmeriaid ar y ffôn e.e. oherwydd clywadwyedd.</p> <p>Systemau ffôn: mae pobl hŷn yn fwy tebygol o gael y systemau hyn yn anodd a mynegi bod yn well ganddynt siarad â pherson go iawn (George M, Graham C a Lennard L 2011).</p>
	Anhawster wrth baratoi ar gyfer y gosodiad	<p>Gall fod angen cymorth arnynt wrth baratoi ar gyfer y gosodiad e.e. symud eitemau oherwydd problemau symudedd neu ddehurwydd. Mewn ymchwil gan Ofcom ym mis Medi 2013, roedd 32% o ymatebwyr â nam symudedd yn 75 oed neu'n hŷn (Ofcom, Medi 2013).</p>

75 oed ac yn hŷn		
Diffiniad: 75 oed ac yn hŷn		
Gosod y mesurydd clyfar	Anhawster ar y diwrnod gosod	Nid ydym wedi dod o hyd i ddigon o fewnwelediad i bennu p'un a yw'r nodwedd hon yn achosi rhwystr ar y pwynt hwn o'r daith ai beidio.
Defnyddio mesuryddion clyfar ac elwa ohonynt	Anhawster wrth ddefnyddio'r sgrîn arddangos glyfar	<p>Nododd yr ymchwil gan DECC lefel is o berchnogaeth ar sgriniau arddangos clyfar ymysg pobl 75 oed ac yn hŷn . O'r rhai sydd â mesurydd clyfar, 8% o'r rhai 75 oed ac yn hŷn sydd â sgrîn arddangos glyfar o'i gymharu â'r rhai 35-74 oed</p> <p>Mae'n bosib y byddant yn profi anhawster wrth ddefnyddio'r sgrîn arddangos glyfar - mae'r defnydd technegol o'r mwyafrif o wasanaethau'n gostwng yn sylweddol ar gyfer y grŵp oedran 65+ oed (Ofcom, Awst 2014). Er hynny, mewn astudiaeth ar rôl hunanhyder technegol wrth ddefnyddio offer rheoli gwresogi cynhwysol, adroddodd pobl hŷn am lefelau hunanhyder technegol uchel a gwelwyd eu bod yn fodlon ymwneud â'r prototeip technegol. Mae hyn yn amlygu disgwiliadau uchel defnyddwyr hŷn o fedru ymwneud yn effeithiol â systemau technolegol newydd (Combe N, Harrison D a Dong H, 2011).</p>
	Anhawster wrth ddeall yr wybodaeth a ddarperir ar y sgrîn arddangos glyfar	Nid ydym wedi dod o hyd i ddigon o fewnwelediad i bennu p'un a yw'r nodwedd hon yn achosi rhwystr ar y pwynt hwn o'r daith ai beidio.
	Anhawster wrth ddefnyddio'r wybodaeth i fynnu rheolaeth ar eu defnydd o ynni	<p>Nododd ymchwil gan DECC fod y rhai 75 oed ac yn hŷn gyda sgrîn arddangos glyfar yn llai tebygol o'u defnyddio - 18% o'i gymharu â 51% o'r holl ymatebwyr sy'n honni eu bod yn edrych arnynt o bryd i'w gilydd o leiaf (Yr Adran Ynni a Newid yn yr Hinsawdd, Medi 2013).</p> <p>Mae llawer yn wynebu heriau ychwanegol o ran incwm ac/neu'n tanfeddiannu eu cartref, mae 1.6 miliwn o bensiynwyr yn profi incwm cymharol isel (Yr Adran Gwaith a Phensiynau, Gorffennaf 2014) ac roedd gan dros 3 miliwn o bobl hŷn yn y DU bryderon ynghylch cadw'n gynnes yn eu cartrefi eu hunain yn ystod gaeaf 2012 (Arolwg TNS Winter Omnibus ar gyfer Age UK, y cyfeiriwyd ato gan draean o bobl hŷn yn byw mewn un ystafell i leihau eu biliau gwresogi (ONS, y cyfeiriwyd ato gan Age UK Ebrill 2015). Mae dros draean o bobl hŷn yn byw mewn un ystafell i leihau eu biliau gwresogi (ONS, y cyfeiriwyd ato gan Age UK, Ebrill 2015). Gall fod angen gwybodaeth/cyngor ychwanegol i sicrhau nad ydynt yn cymryd camau eithafol i arbed ynni e.e. peidio â chynnal lefel ddigonol o gynhesrwydd.</p> <p>Mae aelwydydd lle mae'r person hynaf yn 75 oed neu'n hŷn yn fwy tebygol o fod mewn cartrefi y mae eu heffeithlonrwydd ynni'n wael o'i gymharu ag aelwydydd eraill (Yr Adran Cymunedau a Llywodraeth Leol, Gorffennaf 2014). Gall pobl hŷn fod yn arbennig o agored i effeithiau cartrefi oer e.e. mae tymheredd oer yn cynyddu risgiau iechyd megis strôc, problemau'r system gylchredol a chael eu derbyn i'r ysbyty (Woodhouse PR, Khaw KT, Plummer M and Rudge J, Gilchrist R, y cyfeiriwyd ato gan Public Health England, Medi 2014). Mae amcangyfrifon yn awgrymu y gellir priodoli 10% o farwolaethau dros ben i'r chwarter oeraf o gartrefi (Hills, J, Getting the measure of fuel poverty; Final report of the fuel poverty review, Mawrth 2012).</p>
Defnyddio mesuryddion clyfar ac elwa ohonynt	Anhawster wrth ddewis y cynllun neu gyflenwr iawn ar eu cyfer	<p>Mae defnyddwyr 65 oed ac yn hŷn yn llai tebygol o fod wedi newid (Ipsos MORI, Mehefin 2014). Dim ond 10% o'r rhai 65+ oed sydd wedi newid, o'i gymharu â 19% o'r rhai 25 i 34 oed (Consumer Focus, Ionawr 2013).</p> <p>Mae aelwydydd hŷn yn esbonio'u hamharodrwydd i newid cyflenwyr ynni yng nghyd-destun teyrngarwch. Maen nhw'n tybio'n anghywir bod newid yn anodd, ac yn credu nad oes llawer o ddiben i newid (Ipsos MORI, Mehefin 2014). Er hynny, mae'r rhai dros 65 oed yn llawer mwy tebygol o newid ar ôl cyswllt uniongyrchol gan gyflenwr ynni (47%) ac yn llawer llai tebygol o newid gan ddefnyddio gwasanaeth cymharu prisiau dros y ffôn neu ar-lein (14%). Gan hynny, mae'n bosib nad oes ganddynt yr wybodaeth i wneud penderfyniad gwybodus (Consumer Focus).</p>

Dall neu nam ar y golwg

Diffiniad: Mae hyn yn cynnwys pobl sydd wedi'u cofrestru'n ddall neu â nam ar y golwg gyda cholled golwg difrifol na ellir ei wrthdroi (RNIB)

Clywed am fesuryddion clyfar	Nid yw'r neges yn eu cyrraedd	Radio yw'r unig sianel a ddefnyddiwn sy'n cynnwys sain yn unig. Mae teledu, y tu allan i'r cartref a digidol yn rhan fawr o'n hymgyrch, lle gallai fod llai o ddefnydd ymhlith y grŵp hwn (TGI). Er hynny, nododd Ofcom (Ofcom, Awst 2014, Ofcom, Mai 2010) fod gan 75% o'r rhai sydd â nam ar y golwg fynediad i'r rhyngwyd. Mae'n bosib na fyddant yn cael eu cyrraedd gan rai sianelau'r cyfryngau prif-ffrwd: mae bron hanner o bobl ddall ac â nam ar y golwg yn teimlo eu bod wedi'u hynysu'n 'gymedrol' neu'n 'gyfan gwbl' oddi wrth y bobl a'r pethau sydd o'u cwmpas nhw (RNIB, Chwefror 2014).
	Nid yw'r neges yn cael ei deall yn ddigonol	Print bras ac enfawr, sain ac electronig (trwy dechnoleg darllen sgrîn/ehangu testun) yw'r prif ddulliau i bobl ddall ac â golwg rhannol hygyrchu gwybodaeth (ymateb <i>Ynni clyfar i bawb</i> cyfrinachol). Braille yw'r cyfrwng darllen a ffafrir gan tua 18,000 o oedolion dall ac â golwg rhannol yn y DU (RNIB, y cyfeiriwyd ato gan Yr Adran Gwaith a Phensiynau, Awst 2014).
Gwneud y penderfyniad i gael mesurydd clyfar	Nid yw'r neges yn gwneud argraff yng nghyd-destun eu hamgylchiadau penodol	Perthnasedd cymdeithasol: gall hunanhyder gostyngol, yn enwedig mewn amgylcheddau newydd, atal pobl sydd â nam ar y golwg rhag mynd allan. Mae pobl hŷn sydd â nam ar y golwg hefyd yn profi mwy o anhawster wrth fynd allan ac yn wynebu mwy o risg o unigedd cymdeithasol na'r boblogaeth gyffredinol (RNIB, Gorffennaf 2012). Maen nhw'n llai tebygol o berchen ar eu cartref eu hunain ac yn fwy tebygol o rentu (Populus, Mawrth 2015), felly bydd angen cyfathrebu rolau priodol y landlord/rheolwr eiddo a'r tenant wrth drefnu'r gosodiad yn glir.
Cysylltu am y gosodiad a threfnu'r gosodiad	Anhawster wrth drefnu'r apwyntiad gyda'u cyflenwr	Systemau ffôn: yn fwy tebygol o gael y systemau hyn yn anodd. Wedi mynegi bod yn well ganddynt siarad â pherson go iawn (George M, Graham C. a Lennard L, 2011). Mae pobl ddall wedi adrodd bod gweithwyr canolfannau galwadau'n cymryd yn ganiataol y gall galwyr weld, ac ni allant symud i ffwrdd o'r sgript - hyd yn oed pan fyddant yn gwybod na all y cwsmer wneud yr hyn y maen nhw'n gofyn, e.e. darllen rhif cyfresol (Ofcom, Mai 2010).
	Anhawster wrth baratoi ar gyfer y gosodiad	Gall fod angen cefnogaeth faterol i baratoi ar gyfer y gosodiad.
Gosod y mesurydd clyfar	Anhawster ar y diwrnod gosod	Dylai'r gosodwr deilwra'r gosodiad yn briodol e.e. dangos sut i'w ddefnyddio a darparu deunyddiau darllen (SMICoP, Chwefror 2015).
Defnyddio mesuryddion clyfar ac elwa ohonynt	Anhawster wrth ddefnyddio'r sgrîn arddangos glyfar	Dylai'r sgrîn arddangos glyfar gael ei dylunio i alluogi gwybodaeth i gael ei harddangos a'i hygyrchu'n hawdd gan rywun sydd â nam ar y golwg. Er hynny, gall fod angen gwybodaeth/cefnogaeth ychwanegol i gyfathrebu hyn.
	Anhawster wrth ddeall yr wybodaeth a ddarperir ar y sgrîn arddangos glyfar	Os yw'r wybodaeth a ddarperir yn hygyrch, nid yw deall yn broblem (ymateb <i>Ynni clyfar i bawb</i> cyfrinachol).
	Anhawster wrth ddefnyddio'r wybodaeth i fynnu rheolaeth ar eu defnydd o ynni	Mae ymchwil gan DECC yn dangos bod defnyddio mesuryddion clyfar i ddeall a lleihau'r defnydd o ynni'n fudd a groesewir gan llawer o aelwydydd gyda phobl ddall ac â golwg rhannol. O ganlyniad i'w nam, mae rhai defnyddwyr BPS yn ddefnyddwyr ynni cymharol ddwys. Gall hyn fod o ganlyniad i amrywiaeth o ffactorau, megis bod adref ar gyfer llawer o'r diwrnod a cham fod llawer wedi ymddeol. Mae'n bosib hefyd eu bod yn profi anhawster wrth weld/newid rheolyddion gwres. Mae pobl ddall ac â golwg rhannol hefyd yn tueddu i fod ymysg y grwpiau llai cyfoethog mewn cymdeithas, ac felly maent yn arbennig o agored i dlodi tanwydd (Yr Adran Ynni a Newid yn yr Hinsawdd, Mawrth 2013).
	Anhawster wrth ddewis y cynllun neu gyflenwr iawn ar eu cyfer	Gall hygyrchedd achosi rhwystr o ran deall eu defnydd o ynni er mwyn gwneud penderfyniad gwybodus (ymateb <i>Ynni clyfar i bawb</i> cyfrinachol). Mae ymchwil gan DECC yn dangos bod llawer o gwsmeriaid dall ac â golwg rhannol yn ystyried bod newid cyflenwr ynni'n fwy o ffordd na budd (Yr Adran Ynni a Newid yn yr Hinsawdd, Mawrth 2013).

Ni all siarad Cymraeg na Saesneg yn hyfedr

Diffiniad: Heb fod yn hyfedr - ni all siarad Saesneg neu ni all siarad Saesneg yn dda (Saesneg neu Gymraeg yng Nghymru)

Clywed am fesuryddion clyfar	Nid yw'r neges yn eu cyrraedd	<p>Mae'n bosib na fydd y neges yn eu cyrraedd trwy rai o sianelau'r cyfryngau prif-ffrwd.</p> <p>Mae llawer o bobl o gefndiroedd lleiafrifoedd ethnig yn tueddu i anwybyddu cyfathrebiadau prif-ffrwd ac yn defnyddio dim ond cyfathrebiadau a ddylunnir yn benodol ar eu cyfer nhw e.e. digwyddiadau yn eu hardal neu daflenni yn eu hiaith (Digital UK, Ebrill 2012).</p>
	Nid yw'r neges yn cael ei deall yn ddigonol	<p>Gallai'r budd o hysbysebion Saesneg fod yn sylweddol is na hysbysebion teledu wedi'u cyfieithu (Digital UK, Ebrill 2012).</p> <p>Mae'n bosib nad yw eu dealltwriaeth o Saesneg yn ddigon da i ddeall pwnc technegol (Digital UK, Ebrill 2012).</p>
Gwneud y penderfyniad i gael mesurydd clyfar	Nid yw'r neges yn gwneud argraff yng nghyd-destun eu hamgylchiadau penodol	<p>Gwelwyd 'Digit AI' yn yr ymgyrch newid i ddigidol fel cymeriad cartŵn i ddifyrru plant, neu'n flinderus, gan rai cynulleidfaoedd lleiafrifoedd ethnig. Wrth ymateb i hyn, diwygiwyd yr agwedd greadigol er mwyn iddi ddefnyddio cymeriadau a gwisgoedd sy'n adlewyrchu grwpiau lleiafrifoedd ethnig allweddol. Defnyddiwyd Digit AI fel dull o gysylltu hyn â'r ymgyrch brif-ffrwd, felly pan welodd grwpiau lleiafrifoedd ethnig ef mewn hysbysebion Saesneg, byddent yn sylwi arno ac yn gwybod am beth yr oedd yn siarad (Digital UK, Ebrill 2012).</p> <p>Gall fod rhwystrau diwylliannol ychwanegol i'w goresgyn, a allai olygu bod y neges yn methu â gwneud argraff.</p> <p>Mae pobl sydd â phrif iaith ar wahân i Saesneg na allant siarad Saesneg yn dda neu o gwbl yn profi cyfran is o iechyd 'da' yn gyffredinol (Swyddfa Ystadegau Gwladol, Awst 2013).</p>
Cysylltu am y gosodiad a threfnu'r gosodiad	Anhawster wrth drefnu'r apwyntiad gyda'u cyflenwr	Systemau ffôn: mae'r rhai nad oes ganddynt Saesneg fel iaith gyntaf yn fwy tebygol o gael y systemau hyn yn anodd. Mae'n bosib bod yn well ganddynt siarad â pherson go iawn (George M, Graham C a Lennard L., 2011).
	Anhawster wrth baratoi ar gyfer y gosodiad	Nid ydym wedi dod o hyd i ddigon o fewnwelediad i bennu p'un a yw'r nodwedd hon yn achosi rhwystr ar y pwynt hwn o'r daith ai beidio.
Gosod y mesurydd clyfar	Anhawster ar y diwrnod gosod	Bydd angen i osodwyr deilwra'r gosodiad yn briodol.
Defnyddio mesuryddion clyfar ac elwa ohonynt	Anhawster wrth ddefnyddio'r sgrîn arddangos glyfar	Mae iaith glir a dealladwy yn ofyniad ar gyfer dylunio sgriniau arddangos mesuryddion clyfar. Fodd bynnag, nid yw cefnogi galluoedd Cymraeg/amlieithog yn ofyniad. Er hynny, nododd ymchwil gan DECC ymysg y rhai nad ydynt yn siarad Saesneg fel iaith gyntaf nad yw perchnogaeth ar sgrîn arddangos glyfar na diddordeb mewn trefnu i un gael ei gosod yn amrywio'n sylweddol ymysg y rhai sydd wedi cael gosodiad mesurydd clyfar (Yr Adran Ynni a Newid yn yr Hinsawdd, Medi 2013).
	Anhawster wrth ddeall yr wybodaeth a ddarperir ar y sgrîn arddangos glyfar	Ar hyn o bryd, nid oes gan sgriniau arddangos clyfar alluoedd amlieithog (gan gynnwys y Gymraeg), felly mae'n bosib na fydd modd i gynulleidfaoedd ddeall yr wybodaeth a ddarperir.
	Anhawster wrth ddefnyddio'r wybodaeth i fynnu rheolaeth ar eu defnydd o ynni	Mae cyfraddau cyflogaeth yn is ar gyfer y rhai nad ydynt yn hyfedr mewn Saesneg ac mae'r rhai sydd yn gweithio'n fwy tebygol o weithio mewn swyddi elfennol, gweithredu peiriannau a llafur crefftus (Swyddfa Ystadegau Gwladol, Detailed analysis – English language proficiency in the labour market), felly maent yn debygol o fod ar incwm is. Gan hynny, gallai hyn gyfyngu i ba raddau y gallant fynnu rheolaeth ar eu defnydd o ynni.
	Anhawster wrth ddewis y cynllun neu gyflenwr iawn ar eu cyfer	Gall diffyg hyfedredd iaith rwystro eu gallu/gallu tybiedig i newid cyflenwr. Gall eu gwneud yn fwy agored i newid heb gael digon o wybodaeth am y dewisiadau sydd ar gael.

Dibyniaeth ar gyfarpar meddygol a bwerir gan drydan

Diffiniad: Yn ddiabynnol ar gyfarpar meddygol a bwerir gan drydan e.e. lifft grisiau, cadair olwg drydan, peiriant diffibrilio neu beiriant dialysis. (Ni ddaethpwyd o hyd i ddiffiniad ffurfiol. Enghreifftiau wedi'u darparu gan Energy UK)

Clywed am fesuryddion clyfar	Nid yw'r neges yn eu cyrraedd	Mewn rhai achosion, mae'n bosib eu bod yn gadael eu cartrefi'n llai aml, felly gallai fod llai o ddefnydd o sianelau awyr agored, ond mae'n debygol y bydd defnydd sylweddol o'r teledu a radio o hyd.
	Nid yw'r neges yn cael ei deall yn ddigonol	Nid ydym wedi dod o hyd i ddigon o fewnwelediad i bennu p'un a yw'r nodwedd hon yn achosi rhwystr ar y pwynt hwn o'r daith ai beidio.
Gwneud y penderfyniad i gael mesurydd clyfar	Nid yw'r neges yn gwneud argraff yng nghydestun eu hamgylchiadau penodol	Nid ydym wedi dod o hyd i ddigon o fewnwelediad i bennu p'un a yw'r nodwedd hon yn achosi rhwystr ar y pwynt hwn o'r daith ai beidio.
Cysylltu am y gosodiad a threfnu'r gosodiad	Anhawster wrth drefnu'r apwyntiad gyda'u cyflenwr	Bydd angen rhybudd ymlaen llaw o doriad cynlluniedig i'r cyflenwad trydan yn ystod y gosodiad.
	Anhawster wrth baratoi ar gyfer y gosodiad	Nid ydym wedi dod o hyd i ddigon o fewnwelediad i bennu p'un a yw'r nodwedd hon yn achosi rhwystr ar y pwynt hwn o'r daith ai beidio.
Gosod y mesurydd clyfar	Anhawster ar y diwrnod gosod	Dylai cyflenwad trydan/system ategu fod mewn lle. Bydd angen i'r gosodwr mesurydd clyfar wirio bod trefniadau priodol yn bodoli cyn dechrau ar y gosodiad (ymateb <i>Ynni clyfar i bawb</i> cyfrinachol).
Defnyddio mesuryddion clyfar ac elwa ohonynt	Anhawster wrth ddefnyddio'r sgrîn arddangos glyfar	Nid ydym wedi dod o hyd i ddigon o fewnwelediad i bennu p'un a yw'r nodwedd hon yn achosi rhwystr ar y pwynt hwn o'r daith ai beidio.
	Anhawster wrth ddeall yr wybodaeth a ddarperir ar y sgrîn arddangos glyfar	Nid ydym wedi dod o hyd i ddigon o fewnwelediad i bennu p'un a yw'r nodwedd hon yn achosi rhwystr ar y pwynt hwn o'r daith ai beidio.
	Anhawster wrth ddefnyddio'r wybodaeth i fynnu rheolaeth ar eu defnydd o ynni	Nid ydym wedi dod o hyd i ddigon o fewnwelediad i bennu p'un a yw'r nodwedd hon yn achosi rhwystr ar y pwynt hwn o'r daith ai beidio.
	Anhawster wrth ddewis y cynllun neu gyflenwr iawn ar eu cyfer	Nid ydym wedi dod o hyd i ddigon o fewnwelediad i bennu p'un a yw'r nodwedd hon yn achosi rhwystr ar y pwynt hwn o'r daith ai beidio.

Nam ar ddehurwydd

Diffiniad: Effaith ddirifol ar y gallu i gyflawni gweithgareddau bob dydd fel gafael, dal ac ysgrifennu neu gyfyngiadau ar symudiad yn yr ysgwydd (ONS)

Clywed am fesuryddion clyfar	Nid yw'r neges yn eu cyrraedd clyfar	Llai na'r cyfartaledd o ddefnyddio cyfryngau y tu allan i'r cartref (procsi TGI). Er y ceir defnydd sy'n uwch na'r cyfartaledd o deledu a radio BBC a masnachol, mae gan y gynulleidfa hon ddefnydd is o gyfryngau ar-lein (procsi TGI), felly mae'n bosib na fydd sianelau'r cyfryngau ar-lein yn eu cyrraedd. Gall anhawster wrth ddefnyddio bysellfwrdd a llygoden gyfyngu ar yr amser a dreulir ar-lein. Fodd bynnag, oherwydd natur namau dehurwydd sy'n newid yn aml, bydd technolegau cyfathrebu'n llawer haws i'w defnyddio ar rai diwrnodau na diwrnodau eraill (OfCOM, Medi 2009).
	Nid yw'r neges yn cael ei deall yn ddigonol	Nid ydym wedi dod o hyd i ddigon o fewnwelediad i bennu p'un a yw'r nodwedd hon yn achosi rhwystr ar y pwynt hwn o'r daith ai beidio.
Gwneud y penderfyniad i gael mesurydd clyfar	Nid yw'r neges yn gwneud argraff yng nghydestun eu hamgylchiadau penodol	Gall fod angen gwybodaeth/cefnogaeth ychwanegol i sicrhau effaith gymdeithasol: maent yn fwy tebygol o fyw ar eu pennau eu hunain (traean o'r grŵp hwn), neu fod wedi'u hysgaru/yn weddwon (26% yn erbyn cyfartaledd cenedlaethol o 12%) (TGI). Yn fwy tebygol o fod yn hŷn - mae dros 50% o'r grŵp hwn yn 65+ oed (TGI), felly gall rhwystrau eraill sy'n ymwneud ag oedran yn berthnasol.
Cysylltu am y gosodiad a threfnu'r gosodiad	Anhawster wrth drefnu'r apwyntiad gyda'u cyflenwr	Gall fod ganddynt fwy o anhawster wrth drefnu gosodiad dros y ffôn, oherwydd anhawster wrth ddal y derbynydd. Er hynny, mae trefniadau gwahanol yn debygol o fod mewn lle (ymateb <i>Ynni clyfar i bawb</i> cyfrinachol).
	Anhawster wrth baratoi ar gyfer y gosodiad	Gall fod anhawster wrth baratoi ar gyfer y gosodiad pan fydd angen symud dodrefn/eiddo i glirio'r ffordd.
Gosod y mesurydd clyfar	Anhawster ar y diwrnod gosod clyfar	Gan eu bod yn fwy tebygol o rentu gan y cyngor (Populus, Mawrth 2015), bydd angen i'r landlord/tenant fod yn bresennol ar ddiwrnod y gosodiad.
Defnyddio mesuryddion clyfar ac elwa ohonynt	Anhawster wrth ddefnyddio'r sgrîn arddangos glyfar	Gall problemau dehurwydd effeithio ar y gallu/gallu tybiedig i ddefnyddio'r sgrîn arddangos glyfar. Er hynny, dylai'r sgrîn arddangos glyfar gael ei dylunio i alluogi gwybodaeth i gael ei harddangos a'i hygyrchu'n hawdd gan rywun sydd â nam ar ddehurwydd. (SMiCOP, Chwefror 2015)
	Anhawster wrth wybodaeth a ddarperir ar y sgrîn arddangos glyfar	Gan eu bod yn fwy tebygol o fod yn hŷn, gall ofnau technolegol sydd yn aml yn gysylltiedig ag oedran cynyddol (Ofcom, Awst 2014) fod yn berthnasol.
	Anhawster wrth wybodaeth i fynnu rheolaeth ar eu defnydd o ynni	Bydd ganddynt ofynion penodol mewn perthynas â dyluniad/fformat deunyddiau gwybodaeth e.e. osgoi plygion-gât a phlygion rhôl a phapur tirlun gan fod y rhain yn anos i bobl sydd â phroblemau dehurwydd eu troi. Mae papur gweadog yn hawdd i'w drin hefyd (Digital UK, Ymagwedd at hygyrchedd, ar-lein, hygyrchwyd Mawrth 2015).
	Anhawster wrth ddewis y cynllun neu gyflenwr iawn ar eu cyfer	Mae'r rhai sydd â namau corfforol bellach yn dangos cyfradd newid flynyddol nad yw'n sylweddol wahanol i'r boblogaeth ehangach. Er hynny, mae cwsmeriaid sydd â namau corfforol yn cael cymharu'n sylweddol anos na'r rhai nad oes ganddynt nam (Ipsos MORI).

Meddu ar ofyniad gwresogi ardal (mesurydd trydan ar wahân)

Diffiniad: Dim diffiniad y cytunir yn gyffredin arno ar gyfer gwresogi ardal. Naill ai:

- Dau adeilad neu fwy sydd wedi'u cysylltu â ffynhonnell wres unigol neu
- un adeilad gyda mwy na deg o gwsmeriaid unigol wedi'u cysylltu â ffynhonnell wres unigol (DECC)

Clywed am fesuryddion clyfar	Nid yw'r neges yn eu cyrraedd	Nid ydym wedi dod o hyd i ddigon o fewnwelediad i bennu p'un a yw'r nodwedd hon yn achosi rhwystr ar y pwynt hwn o'r daith ai beidio.
	Nid yw'r neges yn cael ei deall yn ddigonol	Nid ydym wedi dod o hyd i ddigon o fewnwelediad i bennu p'un a yw'r nodwedd hon yn achosi rhwystr ar y pwynt hwn o'r daith ai beidio.
Gwneud y penderfyniad i gael mesurydd clyfar	Nid yw'r neges yn gwneud argraff yng nghydedstun eu hamgylchiadau penodol	Efallai nad ydynt yn sylweddoli bod cyfathrebiadau am fesuryddion clyfar yn berthnasol h.y. y gallant gael mesurydd trydan clyfar o hyd.
Cysylltu am y gosodiad a threfnu'r gosodiad	Anhawster wrth drefnu'r apwyntiad gyda'u cyflenwr	Nid ydym wedi dod o hyd i ddigon o fewnwelediad i bennu p'un a yw'r nodwedd hon yn achosi rhwystr ar y pwynt hwn o'r daith ai beidio.
	Anhawster wrth baratoi ar gyfer y gosodiad	Nid ydym wedi dod o hyd i ddigon o fewnwelediad i bennu p'un a yw'r nodwedd hon yn achosi rhwystr ar y pwynt hwn o'r daith ai beidio.
Gosod y mesurydd clyfar	Anhawster ar y diwrnod gosod	Nid ydym wedi dod o hyd i ddigon o fewnwelediad i bennu p'un a yw'r nodwedd hon yn achosi rhwystr ar y pwynt hwn o'r daith ai beidio.
Defnyddio mesuryddion clyfar ac elwa ohonynt	Anhawster wrth ddefnyddio'r sgrîn arddangos glyfar	Nid ydym wedi dod o hyd i ddigon o fewnwelediad i bennu p'un a yw'r nodwedd hon yn achosi rhwystr ar y pwynt hwn o'r daith ai beidio.
	Anhawster wrth ddeall yr wybodaeth a ddarperir ar y sgrîn arddangos glyfar	Nid ydym wedi dod o hyd i ddigon o fewnwelediad i bennu p'un a yw'r nodwedd hon yn achosi rhwystr ar y pwynt hwn o'r daith ai beidio.
	Anhawster wrth ddefnyddio'r wybodaeth i fynnu rheolaeth ar eu defnydd o ynni	Nid ydym wedi dod o hyd i ddigon o fewnwelediad i bennu p'un a yw'r nodwedd hon yn achosi rhwystr ar y pwynt hwn o'r daith ai beidio.
	Anhawster wrth ddewis y cynllun neu gyflenwr iawn ar eu cyfer	Ni all defnyddwyr gwresogi ardal newid eu cyflenwr ynni (Which?, Mawrth 2015), ond nid ydym wedi dod o hyd i ddigon o fewnwelediad i bennu p'un a yw'r nodwedd hon yn achosi rhwystr ar y pwynt hwn o'r daith ai beidio o ran newid eu mesurydd trydan.

Diffyg sgiliau digidol sylfaenol

Diffiniad: Wedi'i ddiffinio fel diffyg sgiliau i:

- reoli gwybodaeth, h.y. canfod, rheoli a storio gwybodaeth a chynnwys digidol
- cyfathrebu, h.y. rhyngweithio, cydweithio, rhannu a chysylltu ag eraill
- trafodion, h.y. prynu a gwerthu nwyddau a gwasanaethau; trefnu eich cyllid
- datrys problemau, h.y. cynyddu annibyniaeth a hyder trwy ddatrys problemau gan ddefnyddio offer digidol a dod o hyd i atebion
- Creu, h.y. ymgysylltu â chymunedau a chreu cynnwys digidol sylfaenol (Go ON UK)

Clywed am fesuryddion clyfar	Nid yw'r neges yn eu cyrraedd clyfar	Defnydd ar-lein sy'n sylweddol is - er bod ganddynt fynediad personol i'r rhyngwrwyd o bosib, mae'n bosib hefyd yn byddant yn profi mwy o anhawster wrth fanteisio ar gyfathrebiadau ar-lein gan nad oes ganddynt y Sgiliau Digidol Sylfaenol i elwa ohonynt. Er hynny, defnydd uwch o deledu a radio BBC a masnachol. Defnydd uwch o'r wasg (ar wahân i'r wasg o safon) a defnydd ychydig yn uwch o OOH (procsi TGI).
	Nid yw'r neges yn cael ei deall yn ddigonol	Mae'n bosib bod rhai pobl yn cuddio'r rheswm pam nad ydynt ar-lein, fel sgiliau llythrennedd isel (Gwasanaeth Digidol y Llywodraeth, ar-lein, hygyrchwyd Mawrth 2015).
Gwneud y penderfyniad i gael mesurydd clyfar	Nid yw'r neges yn gwneud argraff yng nghydestun eu hamgylchiadau penodol	Maen nhw'n fwy tebygol o fod yn hŷn – mae pobl heb Sgiliau Digidol Sylfaenol yn fwyaf tebygol o fod dros 55, mae 18% yn 55 - 64 oed ac mae 57% yn 65+ oed (BBC, Tachwedd 2014) a gallai fod ganddynt anabledau ychwanegol, felly gallai fod angen gwybodaeth/cefnogaeth ychwanegol arnynt er mwyn i'r neges wneud argraff. Technolegol: at hynny, mae defnydd technolegol o'r mwyafrif o wasanaethau a dyfeisiau'n gostwng yn sylweddol ar gyfer y grŵp oedran 65+ (Ofcom, Awst 2014). Perthnasedd cymdeithasol: maen nhw'n fwy tebygol o fod yn hŷn (ac felly yn fwy tebygol o fyw ar eu pennau eu hunain, yn llai tebygol o gael plant adref (TGI).
	Anhawster wrth drefnu'r apwyntiad gyda'u cyflenwr	Modd oddi ar-lein o gytuno i gael gosodiad, e.e. gall fod angen rhif ffôn.
Cysylltu am y gosodiad a threfnu'r gosodiad	Anhawster wrth baratoi ar gyfer y gosodiad	Maen nhw'n fwy tebygol o fod yn hŷn, felly gallai fod angen cefnogaeth ychwanegol arnynt i baratoi'n faterol ar gyfer y gosodiad (procsi TGI).
	Anhawster ar y diwrnod gosod clyfar	Nid ydym wedi dod o hyd i ddigon o fewnwelediad i bennu p'un a yw'r nodwedd hon yn achosi rhwystr ar y pwynt hwn o'r daith ai beidio.
Defnyddio mesuryddion clyfar ac elwa ohonynt	Anhawster wrth ddefnyddio'r sgrîn arddangos glyfar	Mae defnydd technolegol o'r mwyafrif o wasanaethau a dyfeisiau'n gostwng yn sylweddol ar gyfer y grŵp oedran 65+ (demograffig allweddol o fewn y grŵp hwn), felly mae'n bosib na fyddant yn hyderus wrth ddefnyddio'r sgrîn arddangos (Ofcom, Digital Day 2014).
	Anhawster wrth ddeall yr wybodaeth a ddarperir ar y sgrîn arddangos glyfar	Nid ydym wedi dod o hyd i ddigon o fewnwelediad i bennu p'un a yw'r nodwedd hon yn achosi rhwystr ar y pwynt hwn o'r daith ai beidio.
	Anhawster wrth ddefnyddio'r wybodaeth i fynnu rheolaeth ar eu defnydd o ynni	Bydd angen modd cyfathrebu oddi ar-lein/gall fod angen cefnogaeth ychwanegol i ddeall sut i fanteisio i'r eithaf ar fuddion mesuryddion clyfar. Mae'n bosib bod rhai pobl yn cuddio'r rheswm pam nad ydynt ar-lein, fel sgiliau llythrennedd isel, trwy ddweud nad oes diddordeb ganddynt (Gwasanaeth Digidol y Llywodraeth, ar-lein, hygyrchwyd Mawrth 2015). Maen nhw'n debygol o fod ag incwm cartref is - mae 34% yn ennill llai na £17k ac mae 62% heb fod yn gweithio, mae 45% wedi ymddeol (TGI), felly gall fod angen gwybodaeth/cefnogaeth ychwanegol arnynt i fynnu rheolaeth ar eu defnydd o ynni os yw'r defnydd o ynni eisoes yn isel.
	Anhawster wrth ddewis y cynllun neu gyflenwr iawn ar eu cyfer	Nid yw diffyg Sgiliau Digidol Sylfaenol yn rhwystr i newid. Er hynny, nododd ymchwil Consumer Focus fod defnyddwyr mewn sefyllfaoedd mwy bregus yn llawer mwy tebygol o fod wedi newid ar ôl derbyn cyswllt uniongyrchol gan gyflenwr ynni, 36%, (naill ai ar y stepen drws, mewn man cyhoeddus neu dros y ffôn), defnyddiodd 33% wefan neu linell ffôn i gymharu prisiau. Er hynny, ni fydd ganddynt fynediad i wybodaeth am yr ystod lawn o dariffau a gynigir gan gyflenwyr gwahanol (Consumer Focus, Ionawr 2013) er mwyn gwneud penderfyniad gwybodus.

Nam dysgu

Diffiniad: Anabledau dysgu cymedrol i ddirifrol (IQ o 50 neu'n is) Yn debygol o fod â rhai sgiliau iaith sy'n golygu y gallant gyfathrebu am anghenion a dymuniadau o ddydd i ddydd. Mae'n bosib y bydd angen mwy o gefnogaeth ar rai pobl i ofalu amdanynt eu hunain, ond bydd llawer yn gallu cyflawni tasgau bob dydd (BILD).

Clywed am fesuryddion clyfar	Nid yw'r neges yn eu cyrraedd	Gall effeithio ar y gallu i wrando, meddwl, darllen neu ddeall, felly mae'n bosib na fydd cyfryngau prif-ffrwd yn eu cyrraedd bob amser. Mae'n bosib na fydd sianelau ar-lein yn eu cyrraedd a'u bod yn dibynnu ar ffynonellau gwybodaeth clywedol. Mae defnydd o'r rhyngwrwyd yn yr aelwyd i'w weld yn is ymysg pobl sydd ag anableddau dysgu oherwydd lefelau llythrennedd is ac effaith gynyddol y costau dan sylw (Ofcom, Medi 2013). Mae bron un o bob pump o ddefnyddwyr ag anableddau dysgu'n dweud bod eu hanabledd yn atal neu'n cyfyngu ar eu defnydd o'r rhyngwrwyd (Ofcom). Oherwydd lefelau llythrennedd isel, mae'r grwpiau hyn yn dibynnu ar ffynonellau gwybodaeth ac adloniant clywedol. (Grŵp Defnyddwyr Arbenigol yr Adran dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon, Ionawr 2014).
	Nid yw'r neges yn cael ei deall yn ddigonol	Gall namau amharu ar y gallu i ddeall y neges.
Gwneud y penderfyniad i gael mesurydd clyfar	Nid yw'r neges yn gwneud argraff yng nghydestun eu hamgylchiadau penodol	Nid ydym wedi dod o hyd i ddigon o fewnwelediad i bennu p'un a yw'r nodwedd hon yn achosi rhwystr ar y pwynt hwn o'r daith ai beidio.
Cysylltu am y gosodiad a threfnu'r gosodiad	Anhawster wrth drefnu'r apwyntiad gyda'u cyflenwr	Systemau ffôn: yn fwy tebygol o gael y systemau hyn yn anodd. Wedi mynegi bod yn well ganddynt siarad â pherson go iawn (George M, Graham C a Lennard L, 2011). Mae'r rhai sydd â namau dysgu'n nodi nad oes ganddynt yr hyder i delio â chyflenwyr ynni heb gymorth (BritainThinks, Gorffennaf 2013).
	Anhawster wrth baratoi ar gyfer y gosodiad	Amcangyfrifir bod gan 25-40% o bob ag anableddau dysgu broblem iechyd meddwl (Sefydliad pobl ag anableddau dysgu, ystadegau anableddau dysgu: cyflogaeth, ar-lein, hygyrchwyl Mawrth 2015). Mae gan tua thraean o bobl ag anableddau dysgu awtistiaeth hefyd (Emerson E, Baines S, 2010) felly gallai paratoi'n emosiynol ar gyfer y gosodiad fod yn ffactor hefyd.
Gosod y mesurydd clyfar	Anhawster ar y diwrnod gosod clyfar	Gall ei chael hi'n anodd deall esboniadau o gyfarpar mesurydd clyfar a pha un a ddylai dderbyn sgrth arddangos glyfar ai beidio (ymateb <i>Ynni clyfar i bawb</i> cyfrinachol).
Defnyddio mesuryddion clyfar ac elwa ohonynt	Anhawster wrth ddefnyddio'r sgrîn arddangos glyfar	Mae gofynion dylunio sgriniau arddangos clyfar yn anelu at sicrhau y gall pobl â namau dysgu fanteisio ar yr wybodaeth a gyflwynir. Fodd bynnag, gall fod angen cefnogaeth ychwanegol ar ddefnyddwyr â namau dysgu i'w helpu/annog nhw i ymwneud â'r sgrîn arddangos.
	Anhawster wrth ddeall yr wybodaeth a ddarperir ar y sgrîn arddangos glyfar	Gall fod angen cefnogaeth ychwanegol arnynt i ddeall yr wybodaeth a ddarperir ac a gyflwynir ar y sgrîn arddangos a/neu ei chymhwysu.
	Anhawster wrth ddefnyddio'r wybodaeth i fynnu rheolaeth ar eu defnydd o ynni	Yn llai tebygol o fod yn gyflogedig: Yn 2010/11, adroddwyd mai dim ond 6.6% o oedolion ag anableddau dysgu oedd â rhyw fath o gyflogaeth â thâl a bod y mwyafrif yn gweithio'n rhan-amser (Sefydliad pobl ag anableddau dysgu, ar-lein, hygyrchwyl Mawrth 2015). Maen nhw'n debygol o fod ar incwm isel hefyd (Populus), felly gallai rheolaeth ar y defnydd o ynni fod yn gyfyngedig os yw eisoes ar lefelau isel iawn.
	Anhawster wrth ddewis y cynllun neu gyflenwr iawn ar eu cyfer	Nid ydym wedi dod o hyd i ddigon o fewnwelediad i bennu p'un a yw'r nodwedd hon yn achosi rhwystr ar y pwynt hwn o'r daith ai beidio.

Byw mewn cartref oer ac aneffeithlon

Diffiniad: Gradd EPC F neu'n is.

Adnabuwyd y bregusrwydd hwn gan Ofgem, ond ni chynigiwyd diffiniad. Mae DECC wedi cynnig safon effeithlonrwydd ynni gofynnol ar draws y sector domestig preifat o radd EPC E neu'n uwch, yr ydym yn ei ddefnyddio i ddiffinio'r bregusrwydd posib hwn. Mae hyn yn golygu yr angen am wario £1,000 y flwyddyn yn fwy ar gyfartaledd i wresogi eu cartref o'i gymharu â chartref nodweddiadol (Ysgrifennydd Gwladol).

Clywed am fesuryddion clyfar	Nid yw'r neges yn eu cyrraedd	Nid ydym wedi dod o hyd i ddigon o fewnwelediad i bennu p'un a yw'r nodwedd hon yn achosi rhwystr ar y pwynt hwn o'r daith ai beidio.
	Nid yw'r neges yn cael ei deall yn ddigonol	Nid ydym wedi dod o hyd i ddigon o fewnwelediad i bennu p'un a yw'r nodwedd hon yn achosi rhwystr ar y pwynt hwn o'r daith ai beidio.
Gwneud y penderfyniad i gael mesurydd clyfar	Nid yw'r neges yn gwneud argraff yng nghydestun eu hamgylchiadau penodol	Gallant fod yn amharod i fabwysiadu mesurydd clyfar oherwydd yr ofn y gallai newid, neu hyd yn oed cynyddu, eu costau ynni.
Cysylltu am y gosodiad a threfnu'r gosodiad	Anhawster wrth drefnu'r apwyntiad gyda'u cyflenwr	Nid ydym wedi dod o hyd i ddigon o fewnwelediad i bennu p'un a yw'r nodwedd hon yn achosi rhwystr ar y pwynt hwn o'r daith ai beidio.
	Anhawster wrth baratoi ar gyfer y gosodiad	Nid ydym wedi dod o hyd i ddigon o fewnwelediad i bennu p'un a yw'r nodwedd hon yn achosi rhwystr ar y pwynt hwn o'r daith ai beidio.
Gosod y mesurydd clyfar	Anhawster ar y diwrnod gosod	Nid ydym wedi dod o hyd i ddigon o fewnwelediad i bennu p'un a yw'r nodwedd hon yn achosi rhwystr ar y pwynt hwn o'r daith ai beidio.
Defnyddio mesuryddion clyfar ac elwa ohonynt	Anhawster wrth ddefnyddio'r sgrîn arddangos glyfar	Nid ydym wedi dod o hyd i ddigon o fewnwelediad i bennu p'un a yw'r nodwedd hon yn achosi rhwystr ar y pwynt hwn o'r daith ai beidio.
	Anhawster wrth ddeall yr wybodaeth a ddarperir ar y sgrîn arddangos glyfar	Nid ydym wedi dod o hyd i ddigon o fewnwelediad i bennu p'un a yw'r nodwedd hon yn achosi rhwystr ar y pwynt hwn o'r daith ai beidio.
	Anhawster wrth ddefnyddio'r wybodaeth i fynnu rheolaeth ar eu defnydd o ynni	Mae'n bosib na fydd modd iddynt wireddu buddion llawn y mesurydd clyfar gan y bydd y gallu i leihau'r defnydd o ynni'n cael ei rwystro gan effeithlonrwydd y cartref y maen nhw'n byw ynddo. Gall fod yn byw mewn tlodi tanwydd. Mae aelwydydd sy'n profi tlodi tanwydd yn fwy tebygol o fyw mewn cartrefi sy'n defnyddio ynni'n aneffeithlon ar draws pob math o ddeiliadaeth o'i gymharu ag aelwydydd nad ydynt yn profi tlodi tanwydd (Fforwm Iechyd y DU, Ebrill 2011). Byddai cartrefi sy'n defnyddio ynni'n effeithlon yn codi 9 o bob 10 o gartrefi allan o dlodi tanwydd (Camco, Chwefror 2012), felly gallai fod angen cyngor effeithlonrwydd ynni wedi'i deilwra os yw'r aelwyd yn profi tlodi tanwydd o ganlyniad i gartref oer/aneffeithlon.
	Anhawster wrth ddewis y cynllun neu gyflenwr iawn ar eu cyfer	Nid ydym wedi dod o hyd i ddigon o fewnwelediad i bennu p'un a yw'r nodwedd hon yn achosi rhwystr ar y pwynt hwn o'r daith ai beidio.

Incwm isel

Diffiniad: Incwm cymharol isel: diffinnir unigolion fel incwm isel pan fydd incwm yr aelwyd y maent yn byw ynddo'n llai na 60% o'r canolrif cenedlaethol cyn costau tai, gan gynnwys rhent, taliadau dŵr, taliadau llog morgais, taliadau yswiriant adeiladau a rhent daear a thaliadau gwasanaeth (DWP).

Clywed am fesuryddion clyfar	Nid yw'r neges yn eu cyrraedd clyfar	Gor-fyngai bach o deledu BBC a masnachol, ond defnydd sy'n is na'r cyfartaledd o radio (BBC a masnachol). At hynny, defnydd sy'n is na'r cyfartaledd o gyfryngau y tu allan i'r cartref a chyfryngau ar-lein, ond defnydd sy'n uwch na'r cyfartaledd o deitlau wedi'u hargraffu poblogaidd (TGI). Ar gyfer y rhai sy'n byw mewn tldi tanwydd, dylid cyflwyno gwybodaeth trwy'r post, papurau newydd a'r rhyngwyd (BritainThinks, Mawrth 2015).
	Nid yw'r neges yn cael ei deall yn ddigonol	Nid ydym wedi dod o hyd i ddigon o fewnwelediad i bennu p'un a yw'r nodwedd hon yn achosi rhwystr ar y pwynt hwn o'r daith ai beidio.
Gwneud y penderfyniad i gael mesurydd clyfar	Nid yw'r neges yn gwneud argraff yng nghydeustun eu hamgylchiadau penodol	Mae gan y rhai ar incwm is 6% yn llai o ddiddordeb mewn cael gosodiad mesurydd clyfar na phoblogaeth Prydain Fawr; dangosir hyn cyn ac ar ôl iddynt gael gweld buddion mesuryddion clyfar (Populus, Mawrth 2015). Er hynny, mae osgoi gwastraff o bwys penodol i'r rhai ar incwm isel sy'n dweud bod ganddynt ddiddordeb mewn mesuryddion clyfar (Yr Adran Ynni a Newid yn yr Hinsawdd, Medi 2013). Mae ymchwil gan DECC yn dangos bod y rhai ar incwm is yn llai cadarnhaol am fesuryddion clyfar a sgriniau arddangos clyfar yn gyffredinol. At hynny, maen nhw'n llawer llai tebygol o gytuno y gallent wneud mwy i ostwng eu defnydd o ynni (Yr Adran Ynni a Newid yn yr Hinsawdd, Medi 2013). Mae traean o bobl ar incwm isel yn byw ar eu pennau eu hunain ac maen nhw'n fwy tebygol o fod yn weddwon neu wedi'u hysgaru, 22% o'i gymharu â chyfartaledd cenedlaethol o 12% (TGI), felly gallai perthnasedd cymdeithasol fod yn absennol. Yn llai tebygol o berchen ar eu cartref eu hunain, felly mae'r rhwystrau a fanylir yn y nodweddion - tenant tai cymdeithasol a thenant tai preifat yn berthnasol yma (TGI). Yn fwy tebygol o fod yn hŷn, mae 29% yn 65+ oed o'i gymharu â chyfartaledd cenedlaethol o 25% (TGI), felly gallai ffactorau sy'n gysylltiedig ag oedran fod yn bresennol hefyd.
Cysylltu am y gosodiad a threfnu'r gosodiad	Anhawster wrth drefnu'r apwyntiad gyda'u cyflenwr	Mae'r rhai mewn sefyllfaoedd arbennig o fregus a achosir gan incwm isel yn debygol o feddu ar yr agweddau mwyaf eithafol at gyflenwyr ynni, yn enwedig os ydynt wedi cael trafferth yn talu biliau neu gyda dyled sy'n gysylltiedig ag ynni (BritainThinks, Gorffennaf 2013).
	Anhawster wrth baratoi ar gyfer y gosodiad	Mae'n bosib y byddant yn ei chael hi'n anodd cymryd amser i ffwrdd o'r gwaith, yn enwedig os yn gweithio oriau afreolaidd/sifftiau/contract dim oriau. Ar y llaw arall, gallai oriau afreolaidd/sifftiau/contract dim oriau ei gwneud hi'n haws bod yn bresennol yn ystod oriau gwaith arferol (ymateb <i>Ynni clyfar i bawb</i> cyfrinachol).
Gosod y mesurydd clyfar	Anhawster ar y diwrnod gosod	Gan eu bod yn fwy tebygol o rentu, mae'n bosib y bydd y landlord/tenant eisiau/fynnu bod yn bresennol ar adeg y gosodiad. Gallai natur y gyflogaeth e.e. oriau afreolaidd/sifftiau/contract dim oriau, olygu bod cadw'r apwyntiad yn anodd.

Incwm isel

Diffiniad: Incwm cymharol isel: diffinnir unigolion fel incwm isel pan fydd incwm yr aelwyd y maent yn byw yn ddo'n llai na 60% o'r canolrif cenedlaethol cyn costau tai, gan gynnwys rhent, taliadau dŵr, taliadau llog morgais, taliadau yswiriant adeiladau a rhent daear a thaliadau gwasanaeth (DWP).

Defnyddio mesuryddion clyfar ac elwa ohonynt	Anhawster wrth ddefnyddio'r sgrîn arddangos glyfar	Mae perchnogaeth ar sgrîn arddangos glyfar yn is ymysg y sawl sydd ag incwm aelwyd blynyddol is ac maen nhw'n llai tebygol o fod â diddordeb mewn cael un wedi'i osod (Yr Adran Ynni a Newid yn yr Hinsawdd, Medi 2013).
	Anhawster wrth ddeall yr wybodaeth a ddarperir ar y sgrîn arddangos glyfar	Maen nhw'n llai tebygol o ddweud bod y sgrîn arddangos glyfar yn hawdd i'w defnyddio neu eu bod yn deall sut i ddefnyddio'r nodweddion gwahanol. Maen nhw'n fwy tebygol o roi'r gorau i ddefnyddio'r sgrîn arddangos glyfar gan nad ydynt yn ei deall (Ipsos MORI dros Yr Adran Ynni a Newid yn yr Hinsawdd, Prosiect dysgu gynnar am fesuryddion clyfar; arolwg defnyddwyr, Mawrth 2015).
	Anhawster wrth ddefnyddio'r wybodaeth i fynnu rheolaeth ar eu defnydd o ynni	<p>Mae'r rhai ar incwm is yn llawer llai tebygol o gytuno y gallent wneud mwy i ostwng eu defnydd o ynni (Yr Adran Ynni a Newid yn yr Hinsawdd, Medi 2013).</p> <p>Ceir lefelau ymgysylltu is â sgriniau arddangos clyfar ymysg pobl sydd ar incwm is (Yr Adran Ynni a Newid yn yr Hinsawdd, Medi 2013). Maen nhw'n llai tebygol o fod wedi cysylltu eu sgrîn arddangos glyfar; dweud yr oedd yn hawdd i'w defnyddio; dweud eu bod yn gwybod sut i ddefnyddio'r nodweddion gwahanol (Ipsos MORI dros Yr Adran Ynni a Newid yn yr Hinsawdd, Prosiect dysgu gynnar am fesuryddion clyfar; arolwg defnyddwyr, Mawrth 2015).</p> <p>Mae 64% o bobl ar incwm isel heb fod yn gweithio o gwbl ac mae 18% pellach yn gweithio'n rhan-amser (TGI), felly gallai'r defnydd o ynni fod yn uwch, gan iddynt dreulio mwy o amser adref. Gallai hyn gyfyngu i ba raddau y gallant fynnu rheolaeth ar eu defnydd o ynni, a chynnal lefel gynhesrwydd ddigonol ar yr un pryd.</p> <p>Maen nhw'n llai tebygol o ddefnyddio cyfryngau ar-lein ac felly mae ganddynt lai o sianelau i ymwneud â gwybodaeth a chefnogaeth ar ôl y gosodiad.</p>
	Anhawster wrth ddewis y cynllun neu gyflenwr iawn ar eu cyfer	<p>Mae gan y defnyddwyr tlotaf gyfradd newid sy'n is na'r rhai mwyaf cyfoethog - 13% o'i gymharu â 17%. Mae'r cwsmeriaid tlotaf a'r rhai sy'n rhagdalau neu'n talu trwy arian parod neu siec, yn llawer llai tebygol o newid eto yn y dyfodol hefyd (dywedodd 43% o'r rhai yn y grŵp DE na fyddent yn newid eto o'i gymharu â 17% o'r grŵp AB) (Consumer Focus).</p> <p>Mae tua hanner o'r rhai yn y grwpiau cymdeithasol tlotaf/mwyaf bregus wedi newid ar ôl derbyn cyswllt uniongyrchol gan gyflenwr ynni, o'i gymharu ag un o bob pump o'r rhai mwyaf cyfoethog (Consumer Focus, Ionawr 2013), gan olygu efallai nad oes ganddynt yr wybodaeth ar gael i wneud penderfyniad gwybodus.</p>

Lefelau llythrennedd isel

Diffiniad: Lefelau llythrennedd ar lefel 1 neu'n is h.y. efallai na all adnabod lleoliad man a enwir mewn paragraff disgrifiadol byr (BIS).

Clywed am fesuryddion clyfar	Nid yw'r neges yn eu cyrraedd	Yn debygol o ddefnyddio llai o deledu a radio BBC, er bod y grŵp hwn yn gor-fynegeio ar deledu a radio masnachol (mae sianelau clywedol yn allweddol ar gyfer y gynulleidfa hon). Llai o ddefnydd o'r rhyngwrwd a chyfryngau y tu allan i'r cartref o'i gymharu â'r cyfartaledd cenedlaethol, felly maen nhw'n llai tebygol o gael eu cyrraedd gan y rhyngwrwd a sianelau awyr agored. (procsi TGI).
	Nid yw'r neges yn cael ei deall yn ddigonol	Gall fod yn anodd iddynt ddeall rhai negeseuon cyfryngau prif-ffrwd megis y tu allan i'r cartref neu y bydd yn anodd iddynt ddod o hyd i wybodaeth mewn ffynonellau ysgrifenedig ac oddi ar-lein. Mae pobl sydd â lefelau llythrennedd isel yn fwy tebygol o fod â mynediad gostyngol i dechnoleg ac o'i chael hi'n anodd defnyddio gwefannau'r Llywodraeth heb gefnogaeth (Gwasanaeth Digidol y Llywodraeth, Mai 2014), felly bydd cyfathrebu ar-lein yn her. Nododd ymchwil gan DECC y gallai defnyddwyr â lefelau llythrennedd isel ei chael hi'n anos diffinio beth yw mesurydd clyfar (National Energy Action ac RS Consulting ar gyfer yr Adran Ynni a Newid yn yr Hinsawdd a Consumer Focus, Tachwedd 2012).
Gwneud y penderfyniad i gael mesurydd clyfar	Nid yw'r neges yn gwneud argraff yng nghydestun eu hamgylchiadau penodol	Yn llai tebygol o berchen ar eu cartref eu hunain, felly mae'r rhwystrau a fanylir yn y nodweddion - tenant tai cymdeithasol a thenant tai preifat yn berthnasol yma (TGI).
Cysylltu am y gosodiad a threfnu'r gosodiad	Anhawster wrth drefnu'r apwyntiad gyda'u cyflenwr	Mae'r rhai sydd â problemau llythrennedd yn nodi nad oes ganddynt yr hyder i delio â chyflenwyr ynni heb gymorth (BritainThinks, Gorffennaf 2013). Fodd bynnag, wrth drefnu'r gosodiad, dylai'r cyflenwr wneud pob ymdrech resymol i adnabod a oes gan y cwsmer lefelau llythrennedd isel a gweithredu'n briodol yn unol â hynny (SMICoP, Chwefror 2015).
	Anhawster wrth baratoi ar gyfer y gosodiad	Nid ydym wedi dod o hyd i ddigon o fewnwelediad i bennu p'un a yw'r nodwedd hon yn achosi rhwystr ar y pwynt hwn o'r daith ai beidio.
Gosod y mesurydd clyfar	Anhawster ar y diwrnod gosod	Gallai gwybodaeth gymhleth neu ysgrifenedig a ddarperir ar adeg y gosodiad achosi problem. Dylai arddangosiad y gosodwr fod yn briodol ar gyfer y rhai sydd â lefelau llythrennedd isel a bydd deunyddiau cyfathrebu ac arweiniad effeithlonrwydd ynni'n cael eu darparu mewn fformat sy'n addas ar gyfer y rhai sydd â lefelau llythrennedd isel (SMICoP).

Lefelau llythrennedd isel

Diffiniad: Lefelau llythrennedd ar lefel 1 neu'n is h.y. efallai na all adnabod lleoliad man a enwir mewn paragraff disgrifiadol byr (BIS).

Defnyddio mesuryddion clyfar ac elwa ohonynt	Anhawster wrth ddefnyddio'r sgrîn arddangos glyfar	Nid ydym wedi dod o hyd i ddigon o fewnwelediad i bennu p'un a yw'r nodwedd hon yn achosi rhwystr ar y pwynt hwn o'r daith ai beidio.
	Anhawster wrth ddeall yr wybodaeth a ddarperir ar y sgrîn arddangos glyfar	Mae'n bosib na fyddant yn ymwneud â'r sgrîn arddangos oherwydd materion hyder o ran darllen neu ddehongli'r wybodaeth a ddarperir ar y sgrîn arddangos.
	Anhawster wrth ddefnyddio'r wybodaeth i fynnu rheolaeth ar eu defnydd o ynni	<p>Mae'n bosib y byddant yn profi anhawster wrth ddeall negeseuon/deunyddiau darllen ysgrifenedig cymhleth ac y bydd angen moddau cefnogaeth/fformatau amgen. Ymysg cwsmeriaid mesuryddion clyfar, yn aml nid yw cwsmeriaid â lefelau llythrennedd isel yn gwneud mwy nag edrych yn gyflym ar y deunyddiau darllen ar ôl y gosodiad oherwydd canfyddiadau na fyddent yn eu deall (National Energy Action ac RS Consulting dros Yr Adran Ynni a Newid yn yr Hinsawdd a Consumer Focus, Tachwedd 2012).</p> <p>Maen nhw'n fwy tebygol o fod ag anawsterau wrth reoli tasgau byw bob dydd ac/neu mae ganddynt incwm aelwyd isel. Mae gan 57% incwm aelwyd sy'n llai na £23k o'i gymharu â'r cyfartaledd cenedlaethol o 37% (procsi TGI), felly gallai fod cyfyngiadau ar sut y gallent ddefnyddio gwybodaeth i fynnu rheolaeth ar eu defnydd o ynni a chynnal lefel gynhesrwydd ddigonol o hyd.</p> <p>Gall fod angen cefnogaeth ychwanegol arnynt i ddefnyddio'r sgrîn arddangos glyfar – nododd ymchwil gan NEA ar y rhai nad ydynt yn defnyddio'r sgrîn arddangos/yn bwriadu gwneud hynny, y gallai fod gan rai ohonynt lefelau llythrennedd isel (National Energy Action ac RS Consulting dros Yr Adran Ynni a Newid yn yr Hinsawdd a Consumer Focus, Tachwedd 2012).</p>
	Anhawster wrth ddewis y cynllun neu gyflenwr iawn ar eu cyfer	Gall materion llythrennedd atal newid/y gallu tybiedig i newid a'u gwneud yn fwy agored i newid wrth dderbyn cyswllt gan gyflenwr, felly mae'n bosib na fydd ganddynt yr ystod o wybodaeth ar gael i wneud dewisiadau gwybodus.

Lefelau rhifedd isel

Diffiniad: Rhifedd ar lefel 1 neu'n is e.e. efallai na all ddod o hyd i'r gyrchfan gwyliau fwyaf poblogaidd ar graff bar syml (BIS).

Clywed am fesuryddion clyfar	Nid yw'r neges yn eu cyrraedd	Ni fydd rhai negeseuon cyfryngau prif-ffrwd yn eu cyrraedd nhw. Yn debygol o dan-fynegeio ar gyfryngau y tu allan i'r cartref, teledu a radio BBC, ond gor-fynegeio ar deledu a radio masnachol (procsi TGI). Yn llai tebygol o gael eu cyrraedd gan sianelau ar-lein (procsi TGI). Mae lefelau rhifedd isel yn gysylltiedig â diffyg profiad o gyfrifiaduron ac mae mynediad i'r rhyngwrwyd yn gysylltiedig â lefelau rhifedd a llythrennedd uwch (Yr Adran Busnes, Arloesedd a Sgiliau, Hydref 2013).
	Nid yw'r neges yn cael ei deall yn ddigonol	Nid ydym wedi dod o hyd i ddigon o fewnwelediad i bennu p'un a yw'r nodwedd hon yn achosi rhwystr ar y pwynt hwn o'r daith ai beidio.
Gwneud y penderfyniad i gael mesurydd clyfar	Nid yw'r neges yn gwneud argraff yng nghydestun eu hamgylchiadau penodol	Gallent gael eu digalonni gan natur dechnegol a rhifiadol tybiedig mesurydd clyfar. Yn llai tebygol o berchen ar eu cartref eu hunain, felly mae'r rhwystrau a fanylir yn y nodweddion - tenant tai cymdeithasol a thenant tai preifat yn berthnasol yma (TGI).
Cysylltu am y gosodiad a threfnu'r gosodiad	Anhawster wrth drefnu'r apwyntiad gyda'u cyflenwr	Mae'r rhai sydd â phroblemau rhifedd yn nodi nad oes ganddynt yr hyder i delio â chyflenwyr ynni heb gymorth (BritainThinks, Gorffennaf 2013).
	Anhawster wrth baratoi ar gyfer y gosodiad	Nid ydym wedi dod o hyd i ddigon o fewnwelediad i bennu p'un a yw'r nodwedd hon yn achosi rhwystr ar y pwynt hwn o'r daith ai beidio.
Gosod y mesurydd clyfar	Anhawster ar y diwrnod gosod	Nid ydym wedi dod o hyd i ddigon o fewnwelediad i bennu p'un a yw'r nodwedd hon yn achosi rhwystr ar y pwynt hwn o'r daith ai beidio.
Defnyddio mesuryddion clyfar ac elwa ohonynt	Anhawster wrth ddefnyddio'r sgrîn arddangos glyfar	Nid ydym wedi dod o hyd i ddigon o fewnwelediad i bennu p'un a yw'r nodwedd hon yn achosi rhwystr ar y pwynt hwn o'r daith ai beidio.
	Anhawster wrth ddeall yr wybodaeth a ddarperir ar y sgrîn arddangos glyfar	Mae'n bosib y byddant yn profi anhawster wrth ddeall yr wybodaeth rifiadol a ddangosir ac/neu'n methu ag ymwneud â'r sgrîn oherwydd iddynt dybio na fydd modd iddynt ei deall.
	Anhawster wrth ddefnyddio'r wybodaeth i fynnu rheolaeth ar eu defnydd o ynni	Yn fwy tebygol o fod ag incwm aelwyd isel, felly gallai fod cyfyngiadau i ba raddau y gallant fynnu rheolaeth ar eu defnydd o ynni os yw eisoes yn isel. Mae gan 57% incwm aelwyd sy'n llai na £23k o'i gymharu â'r cyfartaledd cenedlaethol o 37% (procsi TGI).
	Anhawster wrth ddewis y cynllun neu gyflenwr iawn ar eu cyfer	Gall fod angen cefnogaeth ychwanegol arnynt i newid tariff/cyflenwr oherwydd diffyg hyder i ymdrin â chyflenwyr ynni heb gymorth (BritainThinks, Gorffennaf 2013).

Nam ar y cof

Diffiniad: Mae hyn yn cynnwys dementia a symptomau cysylltiedig, gan gynnwys nam gwybyddol ysgafn; problemau gyda'r cof o ddydd i ddydd, cynllunio, iaith, sylw a sgiliau gweledol a gofodol, e.e. dehongli gwrthrychau a siapiau. (Y Gymdeithas Alzheimer)

Clywed am fesuryddion clyfar	Nid yw'r neges yn eu cyrraedd	<p>Yn llai tebygol o deimlo'n rhan o'u cymuned neu adael eu tŷ'n aml (Y Gymdeithas Alzheimer, Medi 2014), felly yn llai tebygol o ddefnyddio cyfryngau awyr agored.</p> <p>Gall dementia effeithio ar bobl o bob oedran, ond mae cyfatebiaeth uchel ag arferion defnyddio cyfryngau pobl dros 75 oed h.y. gor-fynegeio ar deledu a radio (ar wahân i fasnachol) a'r wasg. Llai o ddefnydd o gyfryngau y tu allan i'r cartref ac ar-lein (TGI).</p> <p>Mae bod yn gyfarwydd â'r radio dros y tymor hir yn golygu mai dyna'r brif ffynhonnell wybodaeth ac adloniant ar gyfer llawer o bobl yr effeithir arnynt gan ddementia (Grŵp Defnyddwyr Arbenigol yr Adran dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon, Cynllun Cymorth: Cynllun gweithredu radio digidol, Ionawr 2014).</p>
	Nid yw'r neges yn cael ei deall yn ddigonol	Gallai fod angen ailadrodd y neges nifer o weithiau er mwyn iddi gael ei deall yn ddigonol.
Gwneud y penderfyniad i gael mesurydd clyfar	Nid yw'r neges yn gwneud argraff yng nghydestun eu hamgylchiadau penodol	<p>Gall fod yn anos iddynt ymwneud â gwybodaeth, gan ofyn i eraill ddarparu cefnogaeth/perthnasedd cymdeithasol - mae tua thraean o bobl â dementia'n byw ar eu pennau eu hunain (Mirando-Costillo, 2010, y cyfeiriwyd ato gan Y Gymdeithas Alzheimer, Pobl gyda dementia sy'n byw ar eu pennau eu hunain, ar-lein, hygyrwyd Gorffennaf 2015). Mewn arolwg yn 2014 o 1,000 o bobl â dementia, nodwyd bod bron 1 o bob 10 yn gadael eu tŷ dim ond unwaith y mis a bod llai na hanner yn teimlo eu bod yn rhan o'u cymuned (Y Gymdeithas Alzheimer, Dementia 2014, Medi 2014).</p> <p>Yn aml mae pobl â dementia'n profi problemau meddwl a rhesymu ac mae ganddynt ddiffyg ffydd mewn pethau anghyfarwydd (Grŵp Defnyddwyr Arbenigol yr Adran dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon, Cynllun Cymorth: Cynllun gweithredu radio digidol, Ionawr 2014).</p> <p>Maent yn debygol o fod yn byw gyda chyflwr meddygol neu anabledd arall yn ogystal â dementia – nododd arolwg yn 2014 o 1,000 o bobl â dementia fod 72% yn byw gyda chyflwr meddygol neu anabledd arall (Y Gymdeithas Alzheimer, Dementia 2014: Opportunity for change, Medi 2014), felly mae'n debygol y bydd angen cefnogaeth ychwanegol er mwyn i'r neges mesurydd clyfar wneud argraff arnynt.</p>
Cysylltu am y gosodiad a threfnu'r gosodiad	Anhawster wrth drefnu'r apwyntiad gyda'u cyflenwr	Gall fod angen cymorth i drefnu'r gosodiad - mae'r rhai sydd â dementia'n fwy tebygol o'i chael hi'n anodd i drefnu eu gohebiaeth yn gyson, felly gallai fod angen cymorth arnynt i drefnu gosodiad (BritainThinks, Vulnerable consumers and the Priority Services Register, Gorffennaf 2013).
	Anhawster wrth baratoi ar gyfer y gosodiad	<p>Gall fod angen eu hatgoffa/cefnogi i sicrhau bod y gosodiad yn digwydd.</p> <p>Mae bron 60% o'r holl bobl sy'n byw gyda dementia wedi rhoi'r gorau i wneud pethau yr oeddent yn arfer eu gwneud o ganlyniad i anawsterau symudedd (Y Gymdeithas Alzheimer, Ebrill 2013), felly mae'n bosib y byddant yn profi problemau ychwanegol wrth baratoi ar gyfer y gosodiad.</p>
Gosod y mesurydd clyfar	Anhawster ar y diwrnod gosod	Gall fod angen i rywun a enwebir fod yn bresennol ar ddiwrnod y gosodiad.

Nam ar y cof

Diffiniad: Mae hyn yn cynnwys dementia a symptomau cysylltiedig, gan gynnwys nam gwybyddol ysgafn; problemau gyda'r cof o ddydd i ddydd, cynllunio, iaith, sylw a sgiliau gweledol a gofodol, e.e. dehongli gwrthrychau a siapiau. (Y Gymdeithas Alzheimer)

Defnyddio mesuryddion clyfar ac elwa ohonynt	Anhawster wrth ddefnyddio'r sgrîn arddangos glyfar	Nid ydym wedi dod o hyd i ddigon o fewnwelediad i bennu p'un a yw'r nodwedd hon yn achosi rhwystr ar y pwynt hwn o'r daith ai beidio.
	Anhawster wrth ddeall yr wybodaeth a ddarperir ar y sgrîn arddangos glyfar	Mae gofynion dylunio sgriniau arddangos clyfar yn anelu at sicrhau y gall pobl â namau ar y cof ddefnyddio'r wybodaeth a gyflwynir ar y sgrîn arddangos. Fodd bynnag, mae'n bosib y bydd diffyg dealltwriaeth/y bydd angen cefnogaeth ychwanegol i ddeall a/neu gymhwyso'r wybodaeth.
	Anhawster wrth ddefnyddio'r wybodaeth i fynnu rheolaeth ar eu defnydd o ynni	Mae'n bosib y bydd diffyg dealltwriaeth/y bydd angen cefnogaeth ychwanegol i gymhwyso'r wybodaeth.
	Anhawster wrth ddewis y cynllun neu gyflenwr iawn ar eu cyfer	Mae cysylltiadau ag oedran (er nad yw hyn bob amser yn wir) ac felly llai o debygolrwydd o newid a risg gynyddol o newid wrth dderbyn cyswllt gan eu cyflenwr/ar y stepen drws, heb feddu ar yr wybodaeth i wneud penderfyniad gwybodus (Consumer Focus, Ionawr 2013).

Nam iechyd meddwl

Diffiniad: Problemau iechyd meddwl a all gael effaith hir dymor ar weithgareddau bob dydd arferol (Wedi'i ddiffinio o dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010).

Clywed am fesuryddion clyfar	Nid yw'r neges yn eu cyrraedd clyfar	Ar gyfer pobl sydd ag iechyd meddwl gwael, mae tueddiadau i hunan-ynysu a phroblemau wrth gymdeithasu'n gwneud radio'n gysylltiad hanfodol â'r byd y tu allan (Grŵp Defnyddwyr Arbenigol yr Adran dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon, Ionawr 2014). Er hynny, gallai'r un ffactorau arwain at lai o ddefnydd o sianelau cyfryngau awyr agored.
	Nid yw'r neges yn cael ei deall yn ddigonol	Nid ydym wedi dod o hyd i ddigon o fewnwelediad i bennu p'un a yw'r nodwedd hon yn achosi rhwystr ar y pwynt hwn o'r daith ai beidio.
Gwneud y penderfyniad i gael mesurydd clyfar	Nid yw'r neges yn gwneud argraff yng nghyd-destun eu hamgylchiadau penodol	Gall fod yn anos iddynt ymwneud â'r broses o fabwysiadu/defnyddio mesurydd clyfar. Er enghraifft, oherwydd iselder, ni allant weithredu'n arferol neu wneud penderfyniadau/dilyn i fyny ar dasgau. Yn fwy tebygol o fod mewn llety wedi'i rentu (Populus, Mawrth 2015), gyda mwy o ansicrwydd o ran pa mor hir y gallant aros yn eu cartref presennol (Johnson R, Griffiths C, Nottingham T, y cyfeiriwyd ato gan Rhwydwaith Iechyd Meddwl Conffederasiwn y GIG, Rhagfyr 2011). Gall fod angen cyfathrebiadau ychwanegol i amlygu hawliau landlordiaid/tenantiaid a buddion cael gosodiad mesurydd clyfar os nad ydynt yn bwriadu aros yn yr eiddo am gyfnod hir (Rhwydwaith Iechyd Meddwl Conffederasiwn y GIG, Rhagfyr 2011). Argraff gymdeithasol: yn fwy tebygol o fyw ar eu pennau eu hunain neu gydag un person arall a bod yn sengl (Populus, Mawrth 2015). Nid oes gan 1 o bob 4 o bobl sy'n defnyddio gwasanaethau iechyd meddwl unrhyw gyswllt â'u teuluoedd, ac nid oes gan 1 o bob 3 unrhyw gyswllt â ffrindiau (GIG, y cyfeiriwyd ato gan Y Sefydliad Iechyd Meddwl, Ionawr 2007).
Cysylltu am y gosodiad a threfnu'r gosodiad	Anhawster wrth drefnu'r apwyntiad gyda'u cyflenwr	Mae'r rhai sydd â chyflyrau iechyd meddwl llai difrifol (gan gynnwys achosion llai difrifol o iselder a phryder) yn mynegi bod ganddynt broblemau mawr gyda ffonio cyflenwyr ynni a gorfod mynd trwy opsiynau dewislen ac amserau aros hir (BritainThinks, Gorffennaf 2013). Mae llawer o bobl â phroblemau iechyd meddwl yn siarad am beidio ag agor gohebiaeth a ddaw yn y post rhag ofn biliau (naill ai methu â medru eu talu neu wynebu ymdrin â'r gwaith papur) (BritainThinks, Gorffennaf 2013).
	Anhawster wrth baratoi ar gyfer y gosodiad	Gall cyflyrau iechyd meddwl llai difrifol megis iselder a phryder ysbeidiol neu lefel isel achosi straen a/ neu ddifaterwch a alla chosi anawsterau wrth iddynt baratoi'n feddyliol/emosiynol ar gyfer y gosodiad (BritainThinks, Gorffennaf 2013).
Gosod y mesurydd clyfar	Anhawster ar y diwrnod gosod	Yn llawer mwy tebygol o fyw mewn amgylcheddau ansefydlog (Johnson et al y cyfeiriwyd ato gan Rhwydwaith Iechyd Meddwl Conffederasiwn y GIG, Rhagfyr 2011), a all wneud cadw'r apwyntiad yn anodd. Gall fod ganddynt anhawster wrth agor y drws i ymwelwyr (BritainThinks, Gorffennaf 2013). Gall yr ymddygiad hwn amrywio o ddydd i ddydd. Mae gan tua 30% o'r rhai sy'n dioddef o gyflwr iechyd corfforol hir dymor broblem iechyd meddwl hefyd (Barnett K et al, Gorffennaf 2012), felly gallai fod rhwystrau corfforol ychwanegol hefyd.

Nam iechyd meddwl

Diffiniad: Problemau iechyd meddwl a all gael effaith hir dymor ar weithgareddau bob dydd arferol (Wedi'i ddiffinio o dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010).

Defnyddio mesuryddion clyfar ac elwa ohonynt	Anhawster wrth ddefnyddio'r sgrîn arddangos glyfar	Nododd ymchwil gan NEA fod cwsmeriaid â mesurydd clyfar yr oedd ganddynt broblemau iechyd meddwl yn ei chael hi'n heriol ymwneud â'r sgrîn arddangos glyfar (National Energy Action ac RS Consulting dros Yr Adran Ynni a Newid yn yr Hinsawdd a Consumer Focus, Tachwedd 2012).
	Anhawster wrth ddeall yr wybodaeth a ddarperir ar y sgrîn arddangos glyfar	Nododd ymchwil gan NEA y gallai pobl â phroblemau iechyd meddwl ei chael hi'n anos deall y sgrîn arddangos glyfar a sut mae'n gweithio/manteisio'n llwyddiannus ar ei buddion (National Energy Action ac RS Consulting dros Yr Adran Ynni a Newid yn yr Hinsawdd a Consumer Focus, Tachwedd 2012).
	Anhawster wrth ddefnyddio'r wybodaeth i fynnu rheolaeth ar eu defnydd o ynni	<p>Mae pobl â phroblemau iechyd meddwl ddwywaith mor debygol â'r rhai heb gyflwr iechyd meddwl i fod yn anfodlon ar eu cartrefi a phedair gwaith yn fwy tebygol o ddweud ei fod yn gwaethygu eu hiechyd (Social Exclusion Unit, Mehefin 2004), felly gallai byw mewn cartref oer ac aneffeithlon fod yn ffactor. Gallai hyn fod yn anodd i'w reoli, yn enwedig gan eu bod yn fwy tebygol o fod ar incwm isel (Populus, Mawrth 2015).</p> <p>Mae incwm yr aelwyd yn cyfateb yn gryf i achosion o broblemau iechyd meddwl cyffredin ac mae tlodi tanwydd yn gysylltiedig yn aml â phroblemau iechyd meddwl (Harris J, Hall J, Meltzer H, Jenkins R, Oreszczyn T a McManus S, 2010). Mae pobl sydd â phroblemau iechyd meddwl yn fwy na dwywaith mor debygol â phobl eraill o danddefnyddio tanwydd o ganlyniad i bryderon am gostau ac yn dair gwaith yn fwy tebygol na phobl eraill i brofi ôl-ddyledion difrifol wrth dalu am nwy a thrydan ac/neu maent wedi cael eu datgysylltu yn ystod y 12 mis blaenorol (Harris J, Hall J, Meltzer H, Jenkins R, Oreszczyn T a McManus S, 2010). Gan hynny, gallai fod cyfyngiad i ba raddau y gallant ddefnyddio mesurydd clyfar i reoli eu defnydd o ynni a chynnal lefel gynhesrwydd ddigonol ar yr un pryd.</p>
	Anhawster wrth ddewis y cynllun neu gyflenwr iawn ar eu cyfer	Mae'r rhai sydd â namau meddyliol yn dangos cyfradd newid flynyddol nad yw'n sylweddol wahanol i'r boblogaeth ehangach. Er hynny, mae cwsmeriaid sydd â namau meddyliol yn cael cymharu'n sylweddol anos na'r rhai nad oes ganddynt nam (Ipsos MORI, Mehefin 2014).

Nam ar symudedd

Diffiniad: Effaith ddifrifol ar y gallu i gyflawni gweithgareddau bob dydd megis eistedd, sefyll neu gerdded neu ddringo'r grisiau (ONS).

Clywed am fesuryddion clyfar	Nid yw'r neges yn eu cyrraedd	Mae sianelau ar-lein neu symudol yn llai tebygol o'u cyrraedd nhw - mae gan bobl â namau symudedd lefelau is o fynediad i ffonau clyfar, cyfrifiaduron a mynediad i'r rhyngwrwyd (Ofcom, Medi 2013).
	Nid yw'r neges yn cael ei deall yn ddigonol	Nid ydym wedi dod o hyd i ddigon o fewnwelediad i bennu p'un a yw'r nodwedd hon yn achosi rhwystr ar y pwynt hwn o'r daith ai beidio.
Gwneud y penderfyniad i gael mesurydd clyfar	Nid yw'r neges yn gwneud argraff yng nghyd-destun eu hamgylchiadau penodol	Perthnasedd cymdeithasol: Mae 47% o bobl â namau symudedd yn byw ar eu pennau eu hunain (Ofcom, Medi 2013), felly mae'n fwy tebygol mai nhw fydd yn talu'r biliau/gwneud penderfyniadau a gall fod angen gwybodaeth/cefnogaeth ychwanegol arnynt er mwyn i'r neges deimlo'n berthnasol yng nghyd-destun eu bywydau eu hunain. Mewn ymchwil gan Ofcom, roedd traean (32%) o bobl â namau symudedd yn 75 oed neu'n hŷn (Ofcom, Medi 2013), felly gallai nodweddion/amgylchiadau ychwanegol mewn perthynas ag oedran atal ymwneud â'r daith mesurydd clyfar hefyd.
Cysylltu am y gosodiad a threfnu'r gosodiad	Anhawster wrth drefnu'r apwyntiad gyda'u cyflenwr	Nid ydym wedi dod o hyd i ddigon o fewnwelediad i bennu p'un a yw'r nodwedd hon yn achosi rhwystr ar y pwynt hwn o'r daith ai beidio.
	Anhawster wrth baratoi ar gyfer y gosodiad	Gall fod angen cefnogaeth ychwanegol i baratoi'n faterol ar gyfer y gosodiad.
Gosod y mesurydd clyfar	Anhawster ar y diwrnod gosod	Gall profi anawsterau wrth roi mynediad i'r gosodwr ac aflonyddwch wrth i'r gosodiad ddigwydd. Bydd angen lleoli'r sgrîn arddangos glyfar mewn lle addas i ddarparu ar gyfer anghenion symudedd.
Defnyddio mesuryddion clyfar ac elwa ohonynt	Anhawster wrth ddefnyddio'r sgrîn arddangos glyfar	Nid ydym wedi dod o hyd i ddigon o fewnwelediad i bennu p'un a yw'r nodwedd hon yn achosi rhwystr ar y pwynt hwn o'r daith ai beidio.
	Anhawster wrth ddeall yr wybodaeth a ddarperir ar y sgrîn arddangos glyfar	Nid ydym wedi dod o hyd i ddigon o fewnwelediad i bennu p'un a yw'r nodwedd hon yn achosi rhwystr ar y pwynt hwn o'r daith ai beidio.
	Anhawster wrth ddefnyddio'r wybodaeth i fynnu rheolaeth ar eu defnydd o ynni	Mae pobl sydd â namau symudedd yn llai tebygol o fod yn gyflogedig ac yn fwyaf tebygol o beidio â bod yn gweithio oherwydd salwch/anabledd tymor hir (defnyddwyr cadair olwyn yw'r rhai sy'n lleiaf tebygol o fod yn gyflogedig a phobl sydd â namau corff isaf yw'r rhai sy'n fwyaf tebygol o fod wedi ymddeol, gan adlewyrchu eu proffil oedran hŷn) (Ofcom, Medi 2013). Gan hynny, mae'n bosib eu bod eisoes yn cyfyngu ar eu defnydd o ynni cymaint ag y gallant ac yn cynnal lefelau cynhesrwydd digonol ar yr un pryd. Gan fod bron hanner o'r bobl sydd â namau symudedd yn byw ar eu pennau eu hunain (Ofcom, Medi 2013), gall fod angen cefnogaeth/gwybodaeth ychwanegol i sicrhau eu bod yn parhau i ddefnyddio eu mesurydd clyfar ar ôl y gosodiad. Gan eu bod yn llai tebygol o fod â mynediad i ffonau clyfar, cyfrifiaduron neu'r rhyngwrwyd (Ofcom, Disabled consumers' ownership of communications services, Medi 2013), byddant yn profi anawsterau gyda deunyddiau darllen/cefnogaeth ar ôl y gosodiad a ddarperir ar-lein.
	Anhawster wrth ddewis y cynllun neu gyflenwr iawn ar eu cyfer	Mae'r rhai sydd â namau corfforol bellach yn dangos cyfradd newid flynyddol nad yw'n sylweddol wahanol i'r boblogaeth ehangach (Ipsos MORI). Er hynny, mae cwsmeriaid sydd â namau corfforol yn cael cymharu'n sylweddol anos na'r rhai nad oes ganddynt nam.

Dim mynediad personol i'r rhyngwyd

Diffiniad: Dim mynediad personol i'r rhyngwyd, y tu mewn a'r tu allan i'r cartref, gan gynnwys defnydd trwy ddyfeisiau symudol (Ofcom).

Clywed am fesuryddion clyfar	Nid yw'r neges yn eu cyrraedd	<p>Ni fydd cyfathrebiadau oddi ar-lein yn eu cyrraedd nhw. Bydd angen i alwadau i weithredu fod oddi ar-lein yn ogystal ag ar-lein. Fodd bynnag, mae'r procsi TGI ar gyfer diffyg galluoedd ar-lein yn dangos defnydd uchel o deledu a radio o'i gymharu â'r cyfartaledd cenedlaethol, y wasg (ar wahân i bapurau newydd o safon) a chynnydd bach mewn defnydd y tu allan i'r cartref.</p> <p>Roedd 47% o'r 6.4 miliwn o oedolion nad oeddent erioed wedi defnyddio'r rhyngwyd yn Ch1 2014 yn 75 oed ac yn hŷn (Swyddfa Ystadegau Gwladol, Mai 2014), felly mewn bron hanner o'r achosion, cafwyd gorgyffwrdd cryf â defnydd o'r cyfryngau ar gyfer pobl dros 75 oed h.y. gor-fynegeio ar deledu a radio BBC, rhai o gyfryngau'r wasg ac yn is o ran y tu allan i'r cartref.</p>
	Nid yw'r neges yn cael ei deall yn ddigonol	<p>Gallai fod angen negeseuon ychwanegol i ddarparu sicrhad nad oes angen cysylltiad band eang ar fesuryddion clyfar (er y rhoddwyd 'band eang heb fod ar gael yn ein hardal' fel rheswm dros beidio â bod â mynediad i'r rhyngwyd gan 1% o aelwydydd yn 2014, Swyddfa Ystadegau Gwladol, Awst 2014) neu sgiliau digidol (mae 32% o bobl nad ydynt erioed wedi defnyddio'r rhyngwyd yn dweud bod hynny oherwydd diffyg sgiliau, Swyddfa Ystadegau Gwladol, Awst 2014).</p>
Gwneud y penderfyniad i gael mesurydd clyfar	Nid yw'r neges yn gwneud argraff yng nghyd-destun eu hamgylchiadau penodol	<p>O'r 6.4 miliwn o oedolion nad oeddent erioed wedi defnyddio'r rhyngwyd yn y DU yn Ch1 2014, mae tua hanner yn anabl (30% o'r boblogaeth anabl - Swyddfa Ystadegau Gwladol, Mai 2014), felly gallai fod angen cefnogaeth ychwanegol gan ddibynnu ar y math o nam, er mwyn i'r neges wneud argraff yng nghyd-destun eu bywydau eu hunain.</p> <p>Mae cyfran uchel o'r rhai sydd wedi'u heithrio'n ddigidol yn denantiaid tai cymdeithasol (mae'r ffigurau manwl gywir yn amrywio, ond nododd astudiaeth yn 2011 hyd at hanner, Housing Technology and Race Online 2012, Tachwedd 2011), felly bydd angen cyfathrebu hawliau'r landlord/tenant i gytuno i gael gosodiad yn glir.</p> <p>Mae diffyg mynediad i'r rhyngwyd yn gysylltiedig ag oedran – nid yw 62.8% o bobl dros 75 oed wedi defnyddio'r rhyngwyd erioed (Swyddfa Ystadegau Gwladol, Mai 2014) – felly mae'n debygol y bydd rhwystrau eraill e.e. namau neu ofn technoleg, y gallai fod angen eu goresgyn.</p> <p>Dywed 12% o'r rhai heb fynediad i'r rhyngwyd fod hynny oherwydd costau cyfarpar rhy uchel (Swyddfa Ystadegau Gwladol, Awst 2014) a dywed 11% oherwydd costau mynediad - gallai fod angen darparu sicrhad ychwanegol nad oes unrhyw gost ychwanegol i gael mesuryddion clyfar.</p>
Cysylltu am y gosodiad a threfnu'r gosodiad	Anhawster wrth drefnu'r apwyntiad gyda'u cyflenwr	Gallai fod angen dull amgen oddi ar-lein o gytuno i gael gosodiad.
	Anhawster wrth baratoi ar gyfer y gosodiad	Nid ydym wedi dod o hyd i ddigon o fewnwelediad i bennu p'un a yw'r nodwedd hon yn achosi rhwystr ar y pwynt hwn o'r daith ai beidio.
Gosod y mesurydd clyfar	Anhawster ar y diwrnod gosod	Nid ydym wedi dod o hyd i ddigon o fewnwelediad i bennu p'un a yw'r nodwedd hon yn achosi rhwystr ar y pwynt hwn o'r daith ai beidio

Dim mynediad personol i'r rhyngwrwd

Diffiniad: Dim mynediad personol i'r rhyngwrwd, y tu mewn a'r tu allan i'r cartref, gan gynnwys defnydd trwy ddyfeisiau symudol (Ofcom).

Defnyddio mesuryddion clyfar ac elwa ohonynt	Anhawster wrth ddefnyddio'r sgrîn arddangos glyfar	Mae defnydd technolegol o'r mwyafrif o wasanaethau a dyfeisiau'n gostwng yn sylweddol ar gyfer y grŵp oedran 65+ (Ofcom, Awst 2014), demograffig allweddol o fewn y grŵp hwn), felly mae'n bosib na fyddant yn hyderus wrth ddefnyddio'r sgrîn arddangos glyfar.
	Anhawster wrth ddeall yr wybodaeth a ddarperir ar y sgrîn arddangos glyfar	Mae 32% o aelwydydd yn nodi 'diffyg sgiliau' fel y rheswm dros ddiffyg mynediad i'r rhyngwrwd (Swyddfa Ystadegau Gwladol, Awst 2014). Gallai fod angen goresgyn rhwystrau i ddangos nad oes angen sgiliau rhyngwrwd i ddefnyddio'r sgrîn arddangos glyfar.
	Anhawster wrth ddefnyddio'r wybodaeth i fynnu rheolaeth ar eu defnydd o ynni	<p>Mae diffyg mynediad i'r rhyngwrwd yn gysylltiedig ag incwm isel - yn Ch1 2014 nad oedd 4.9% o oedolion sy'n ennill llai na £200 yr wythnos erioed wedi defnyddio'r rhyngwrwd, o'i gymharu â 3.8% o'r rhai sy'n ennill £200 - £299 ac ymdriniaeth bron yn llawn (99%) o'r rhai sy'n ennill £500 neu fwy yr wythnos (Swyddfa Ystadegau Gwladol, Mai 2014). Gan hynny, gallai fod cyfyngiad i ba raddau y gallant reoli eu defnydd o ynni a chynnal lefel gynheswydd ddigonol ar yr un pryd.</p> <p>Nid oes gan lawer o aelwydydd sy'n profi tlodi tanwydd fynediad i'r rhyngwrwd - mae amrywiaeth o awdurdodau lleol wedi rhedeg cynlluniau 'newid ar y cyd' i gael biliau tanwydd gostyngol ar gyfer trigolion sy'n cofrestru, ac maent wedi methu â chyrhaedd llawer o bobl mewn tlodi tanwydd oherwydd diffyg mynediad i'r rhyngwrwd (Age UK, 2013).</p>
	Anhawster wrth ddewis y cynllun neu gyflenwr iawn ar eu cyfer	<p>Mae'r rhai sydd â mynediad i'r rhyngwrwd yn ystyried bod cymharu tariffau'n haws na'r rhai nad oes ganddynt fynediad. Mae dealltwriaeth dybiedig o'r ystod o dariffau ynni'n is ymysg y rhai heb fynediad i'r rhyngwrwd (Ipsos MORI, Mehefin 2014).</p> <p>Nid yw methu â bod â mynediad i'r rhyngwrwd yn rhwystr i newid - mae ymchwil gan Consumer Focus wedi nodi bod mwy na thraean (36 y cant) o gwsmeriaid wedi newid ar ôl derbyn cyswllt gan gyflenwr ynni (naill ai ar y stepen drws, mewn man cyhoeddus neu dros y ffôn). Er hynny, mae'n bosib nad oes ganddynt yr wybodaeth berthnasol i wneud penderfyniad gwybodus (Consumer Focus, Ionawr 2013).</p>

Heb fod ar y grid nwy

Diffiniad: Aelwyd nad yw'n gysylltiedig â'r grid nwy (DECC).

Clywed am fesuryddion clyfar	Nid yw'r neges yn eu cyrraedd	Nid ydym wedi dod o hyd i ddigon o fewnwelediad i bennu p'un a yw'r nodwedd hon yn achosi rhwystr ar y pwynt hwn o'r daith ai beidio.
	Nid yw'r neges yn cael ei deall yn ddigonol	Nid ydym wedi dod o hyd i ddigon o fewnwelediad i bennu p'un a yw'r nodwedd hon yn achosi rhwystr ar y pwynt hwn o'r daith ai beidio.
Gwneud y penderfyniad i gael mesurydd clyfar	Nid yw'r neges yn gwneud argraff yng nghydedstun eu hamgylchiadau penodol	Gall fod angen cyfathrebiadau ychwanegol i amlygu cymhwyster i gael mesurydd trydan clyfar (yn enwedig os yw'r eiddo mewn lleoliad gwledig iawn).
Cysylltu am y gosodiad a threfnu'r gosodiad	Anhawster wrth drefnu'r apwyntiad gyda'u cyflenwr	Nid ydym wedi dod o hyd i ddigon o fewnwelediad i bennu p'un a yw'r nodwedd hon yn achosi rhwystr ar y pwynt hwn o'r daith ai beidio.
	Anhawster wrth baratoi ar gyfer y gosodiad	Nid ydym wedi dod o hyd i ddigon o fewnwelediad i bennu p'un a yw'r nodwedd hon yn achosi rhwystr ar y pwynt hwn o'r daith ai beidio.
Gosod y mesurydd clyfar	Anhawster ar y diwrnod gosod	Nid ydym wedi dod o hyd i ddigon o fewnwelediad i bennu p'un a yw'r nodwedd hon yn achosi rhwystr ar y pwynt hwn o'r daith ai beidio.
Defnyddio mesuryddion clyfar ac elwa ohonynt	Anhawster wrth ddefnyddio'r sgrîn arddangos glyfar	Nid ydym wedi dod o hyd i ddigon o fewnwelediad i bennu p'un a yw'r nodwedd hon yn achosi rhwystr ar y pwynt hwn o'r daith ai beidio.
	Anhawster wrth ddeall yr wybodaeth a ddarperir ar y sgrîn arddangos glyfar	Nid ydym wedi dod o hyd i ddigon o fewnwelediad i bennu p'un a yw'r nodwedd hon yn achosi rhwystr ar y pwynt hwn o'r daith ai beidio.
	Anhawster wrth ddefnyddio'r wybodaeth i fynnu rheolaeth ar eu defnydd o ynni	Mae tlodi tanwydd, hyd yn oed ymysg defnyddwyr nad ydynt ar yr incwm isaf, yn uwch ymysg defnyddwyr sydd heb fod ar y grid nwy o'i gymharu â defnyddwyr nwy (GHK dros Consumer Focus, Hydref 2011). Yn aml mae defnyddwyr sy'n defnyddio olew gwresogi ac LPG yn mwynhau incwm uwch na'r rhai sy'n defnyddio'r prif gyflenwad nwy, ond mae cyfraddau tlodi tanwydd yn uwch. Mae hyn oherwydd prisiau uwch a chan y defnyddir y mathau hyn o danwydd yn gyffredinol mewn ardaloedd gwledig lle mae effeithlonrwydd ynni tai'n isel fel arfer - mae'r tai fel arfer yn eiddo mawr ar wahân gydag adeiladwaith waliau solet y mae'n anodd eu hinswleiddio (GHK dros Consumer Focus, Hydref 2011). TGan hynny, gallai fod cyfyngiad i ba raddau y gallant reoli eu defnydd o ynni.
	Anhawster wrth ddewis y cynllun neu gyflenwr iawn ar eu cyfer	Er bod cyfraddau newid ymysg cwsmeriaid oddi ar y grid nwy yn weddol isel, mae'r mwyafrif o gwsmeriaid yn cymharu prisiau'n aml i weld a allant gael tariff gwell (Ffocws Defnyddwyr, Chwefror 2012). Nid yw rhai cwsmeriaid oddi ar y grid nwy yn ymwybodol o wasanaethau cyflenwr a gall fod angen addysg ychwanegol arnynt (ymateb <i>Ynni clyfar i bawb</i> cyfrinachol).

Cwsmer rhagdalau

Diffiniad: Mesurydd nwy neu drydan rhagdalau, neu'r ddau, wedi'u gosod yn yr eiddo

Clywed am fesuryddion clyfar	Nid yw'r neges yn eu cyrraedd clyfar	Mae dros draean o aelwydydd rhagdalau'n cynnwys rhywun sydd â chyflwr iechyd corfforol neu feddyliol neu anabledd tymor hir (Consumer Focus, Gorffennaf 2010) a all gyfyngu i ba raddau y gellir eu cyrraedd trwy rai sianelau cyfryngau prif-ffrwd.
	Nid yw'r neges yn cael ei deall yn ddigonol	Nid ydym wedi dod o hyd i ddigon o fewnwelediad i bennu p'un a yw'r nodwedd hon yn achosi rhwystr ar y pwynt hwn o'r daith ai beidio.
Gwneud y penderfyniad i gael mesurydd clyfar	Nid yw'r neges yn gwneud argraff yng nghydestun eu hamgylchiadau penodol	<p>Mae angen deall buddion penodol rhagdalau clyfar, ond mae gan 78% o gwsmeriaid rhagdalau presennol ddi-ddordeb mewn uwchraddio i rhagdalau clyfar (Populus, Tachwedd 2014).</p> <p>Gall cwsmeriaid rhagdalau deimlo'n aml eu bod yn cael eu hesgeuluso gan eu cyflenwyr (Consumer Focus ac Accenture, Mai 2013), felly mae'n bosib y byddant yn llai parod i dderbyn cyfathrebiadau am ynni.</p> <p>Yn fwy tebygol o fyw mewn tai cymdeithasol a rhentu gan y cyngor (Populus, Mawrth 2015). Gallai fod angen cyfathrebiadau ychwanegol i sicrhau bod hawliau'r salw sy'n talu'r biliau i drefnu/cytuno i osodiad yn glir. Mae gan 10% o fyfyrwyr fesurydd rhagdalau (Undeb Cenedlaethol y Myfyrwyr, 2014).</p> <p>Ar gyfer taliadau trydan, mae cyfran sylweddol uwch o aelwydydd sy'n cynnwys pobl anabl yn defnyddio mesuryddion rhagdalau; 19.2% o'i gymharu â 12.1% o aelwydydd nad ydynt yn cynnwys rhywun sy'n sâl neu'n anabl. Mae'r duedd i'w gweld ymysg cwsmeriaid nwy hefyd, ond mae'n llai amlwg, 14.7%, i 9% (Prifysgol Caerefrog a Centre for Housing Policy, 2013). Gan hynny, gallai fod angen gwybodaeth cefnogaeth ychwanegol i sicrhau bod y neges mesurydd clyfar yn gwneud argraff yng nghydestun eu bywydau eu hunain.</p>
Cysylltu am y gosodiad a threfnu'r gosodiad	Anhawster wrth drefnu'r apwyntiad gyda'u cyflenwr	Mae'n bosib y byddant yn fwy amharod i siarad â'u cyflenwr os ydynt mewn dyled o ran tanwydd. Ar ddiwedd 2013, roedd tuag 1.5 miliwn o gyfrifon trydan domestig (6%) ac 1.4 miliwn o gyfrifon nwy domestig (6%) mewn dyled i'w cyflenwyr ynni (Ofgem, Rhagfyr 2014).
	Anhawster wrth baratoi ar gyfer y gosodiad	Nid oes angen o reidrwydd i gwsmeriaid rhagdalau siarad ddigon o fewnwelediad i bennu p'un a yw'r nodwedd hon yn achosi rhwystr ar y pwynt hwn o'r daith ai beidio. d a allant gael tariff gwell (os Consumercyswllt gan gyflenwryfer y gosodiads (ymateb <i>Ynni clyfar i bawb</i> cyfrinachol).
Gosod y mesurydd clyfar	Anhawster ar y diwrnod gosod	Gan eu bod yn fwy tebygol o fod mewn llety wedi'i rentu, mae'n bosib y bydd y landlord/tenant eisiau/ yn mynnu bod yn bresennol ar adeg y gosodiad.

Cwsmer rhagdalau

Diffiniad: Mesurydd nwy neu drydan rhagdalau, neu'r ddau, wedi'u gosod yn yr eiddo

Defnyddio mesuryddion clyfar ac elwa ohonynt	Anhawster wrth ddefnyddio'r sgrîn arddangos glyfar	Os nad yw rhoi arian ar y mesurydd yn digwydd yn awtomatig, gallai fod angen nod cod gwerthu 20 digid. Gallai nodweddion defnyddiwr eraill achosi rhwystrau, megis namau corfforol e.e. deheurwydd, symudedd neu olwg, neu ddeall sut i nodi'r cod gwerthu e.e. namau dysgu neu gof (ymateb <i>Ynni clyfar i bawb</i> cyfrinachol).
	Anhawster wrth ddeall yr wybodaeth a ddarperir ar y sgrîn arddangos glyfar	Nid ydym wedi dod o hyd i ddigon o fewnwelediad i bennu p'un a yw'r nodwedd hon yn achosi rhwystr ar y pwynt hwn o'r daith ai beidio.
	Anhawster wrth ddefnyddio'r wybodaeth i fynnu rheolaeth ar eu defnydd o ynni	<p>Yn gyffredinol nid yw cwsmeriaid rhagdalau clyfar yn rhyngweithio ag elfen defnyddio ynni'r sgrîn arddangos glyfar (Yr Adran Ynni a Newid yn yr Hinsawdd, rhaglen weithredu mesuryddion clyfar DECC, Mawrth 2015). Bydd angen cefnogaeth ychwanegol arnynt i ymwneud â gwybodaeth defnyddio ynni a gweithredu arni. Yn lle, maen nhw'n ei defnyddio'n bennaf i fonitro balans y cyfrif (Ipsos MORI dros Yr Adran Ynni a Newid yn yr Hinsawdd, Smart metering early learning project: synthesis report, Mawrth 2015).</p> <p>Er nad yw'r holl ddefnyddwyr rhagdalau ym Mhrydain Fawr yn dod o grwpiau bregus, maen nhw'n parhau'n anghymesur ar incwm isel o'i gymharu â'r rhai sy'n defnyddio dulliau talu eraill Consumer Focus ac Accenture, Smart metering prepayment in Great Britain, Mai 2013, 60. Mae aelwydydd rhagdalau'n fwy tebygol o fod mewn tloedi tanwydd na chwsmeriaid debyd uniongyrchol (Yr Adran Ynni a Newid yn yr Hinsawdd, Mehefin 2014). Gan hynny, gallai fod cyfyngiad i ba raddau y gallant reoli eu defnydd o ynni a chynnal lefel gynhesrwydd ddigonol ar yr un pryd.</p>
	Anhawster wrth ddewis y cynllun neu gyflenwr iawn ar eu cyfer	<p>Mae cwsmeriaid rhagdalau wedi'u cynrychioli'n gryfach o hyd ymysg y grŵp nad yw erioed wedi newid na'r rhai ar ddebyd uniongyrchol (Ipsos MORI, Mehefin 2014). Mae profiadau presennol yn dangos bod cwsmeriaid debyd uniongyrchol yn fwy na dwywaith mor debygol o ddefnyddio gwasanaeth cymharu prisiau â chwsmeriaid mesuryddion rhagdalau ac yn dair gwaith yn fwy tebygol o newid na chwsmeriaid arian parod a sieciau. Hefyd, mae'r cwsmeriaid rhagdalau hynny sydd wedi newid yn llai tebygol o newid eto yn y dyfodol (Consumer Focus, Ionawr 2013).</p> <p>Mae'n debygol na fydd modd i gwsmeriaid sydd â dyled o dros £500 newid cyflenwyr.</p> <p>Mae'n bosib nad oes gan gyfran fach iawn gyfrif banc, gan wneud newid yn anos. Yn 2012/13, nid oedd gan 4% o aelwydydd yng Nghymru a Lloegr gyfrif banc, ac eithrio cyfrif Cerdyn Swyddfa'r Post (Yr Adran Gwaith a Phensiynau, Gorffennaf 2014).</p>

Tenant preifat

Diffiniad: Llety sydd wedi'i rentu gan landlord preifat neu asiant tai, cyflogwr aelod o'r aelwyd, perthynas neu gyfaill aelod o'r aelwyd, neu unrhyw lety a rentir nad yw'n llety cymdeithasol (Cyfrifiad).

Clywed am fesuryddion clyfar	Nid yw'r neges yn eu cyrraedd	Defnydd is o deledu, radio (BBC a masnachol) a'r wasg na'r cyfartaledd cenedlaethol. Er hynny, mae treiddiad y tu allan i'r cartref ac ar-lein uwch (TGI)
	Nid yw'r neges yn cael ei deall yn ddigonol	Myfyrwyr: Mae 46% o fyfyrwyr o'r UE a 33% o fyfyrwyr rhyngwladol (o'r tu allan i'r UE) yn byw mewn llety preifat wedi'i rentu, o'i gymharu â 46% o fyfyrwyr o'r DU (Undeb Cenedlaethol y Myfyrwyr, 2014). Er hynny, bydd achosion pan fydd iaith yn rhwystri i ddeall y neges.
Gwneud y penderfyniad i gael mesurydd clyfar	Nid yw'r neges yn gwneud argraff yng nghydestun eu hamgylchiadau penodol	Rhentwr, efallai y bydd yn tybio mai dewis neu gyfrifoldeb y landlord yw cael mesurydd clyfar. Gall fod angen cyfathrebiadau ychwanegol i amlygu mai dewis y sawl sy'n talu'r biliau ydyw. Landlord - os yw biliau wedi'u cynnwys fel rhan o'r cytundeb rhentu, gall fod angen cyfathrebiadau ychwanegol i gyrraedd ac ennyn diddordeb y landlord. Cyfran uchel o denantiaid ifancach - mae 60% yn 15-34 oed ac yn gyffredinol mae 3-4 o bobl yn yr aelwyd, gan gynrychioli rhannu fflatiau (i gyd yn TGI). Mae'n bosib y byddant yn aros yn yr eiddo dim ond am gyfnod amser cyfyngedig e.e. mae'r rhentwr preifat cyfartalog yn aros yn ei eiddo am bedair blynedd (Yr Adran Cymunedau a Llywodraeth Leol, Gorffennaf 2014), felly gallai fod angen gwybodaeth/cefnogaeth ychwanegol i amlygu buddion posib mesuryddion clyfar. Mae gan draean (34%) blant adref, felly maent o bosib y byd bywydau prysur/cythyblus (TGI).
Cysylltu am y gosodiad a threfnu'r gosodiad	Anhawster wrth drefnu'r apwyntiad gyda'u cyflenwr	Nid ydym wedi dod o hyd i ddigon o fewnwelediad i bennu p'un a yw'r nodwedd hon yn achosi rhwystri ar y pwynt hwn o'r daith ai beidio.
	Anhawster wrth baratoi ar gyfer y gosodiad	Maen nhw'n fwy tebygol o weithio'n amser llawn, 46%, o'i gymharu â chyfartaledd cenedlaethol o 38% (TGI), ond yn ennill symiau llai'n gyffredinol (Yr Adran Cymunedau a Llywodraeth Leol, Gorffennaf 2014) felly bydd cymryd amser i ffwrdd o'r gwaith, yn enwedig os yw hynny'n golygu y byddant yn colli allan ar dâl, yn heriol.
Gosod y mesurydd clyfar	Anhawster ar y diwrnod gosod	Mae angen i'r landlord/tenant fod yn bresennol ar adeg y gosodiad.

Tenant preifat

Diffiniad: Llety sydd wedi'i rentu gan landlord preifat neu asiant tai, cyflogwr aelod o'r aelwyd, perthynas neu gyfaill aelod o'r aelwyd, neu unrhyw lety a rentir nad yw'n llety cymdeithasol (Cyfrifiad).

Defnyddio mesuryddion clyfar ac elwa ohonynt	Anhawster wrth ddefnyddio'r sgrîn arddangos glyfar	Nid ydym wedi dod o hyd i ddigon o fewnwelediad i bennu p'un a yw'r nodwedd hon yn achosi rhwystr ar y pwynt hwn o'r daith ai beidio.
	Anhawster wrth ddeall yr wybodaeth a ddarperir ar y sgrîn arddangos glyfar	Nid ydym wedi dod o hyd i ddigon o fewnwelediad i bennu p'un a yw'r nodwedd hon yn achosi rhwystr ar y pwynt hwn o'r daith ai beidio.
	Anhawster wrth ddefnyddio'r wybodaeth i fynnu rheolaeth ar eu defnydd o ynni	<p>O'r grwpiau deiliadaeth gwahanol, mae aelwydydd sy'n byw mewn llety wedi'i rentu'n breifat wedi parhau i fod â'r cyfraddau tloidi tanwydd uchaf (Yr Adran Ynni a Newid yn yr Hinsawdd, Adroddiad ystadegau tloidi tanwydd blynyddol, Mehefin 2014). Mae 21%, neu un o bob pump o gartrefi wedi'u rhentu'n breifat (dwywaith y cyfartaledd cenedlaethol) mewn tloidi tanwydd. Mae hyn yn cymharu ag 8.5% o aelwydydd yn y sector perchennog preswyl. Yn 2011, dosbarthwyd tua 190,000 o aelwydydd yn dlawd o ran tanwydd ac yn byw</p> <p>mewn eiddo wedi'i rentu'n breifat gyda gradd EPC o F neu G (i gyd yn Yr Adran Ynni a Newid yn yr Hinsawdd, 2014). Yn ddiweddar mae'r llywodraeth wedi cyflwyno safonau newydd i wella gradd EPC eiddo sydd â thenantiaid preifat i E erbyn mis Ebrill 2018 ond hyd nes y gorfodir y rhain, gall fod cyfyngiadau i ba raddau y gall rhai cartrefi ostwng eu defnydd o ynni.</p> <p>Yn gyffredinol maen nhw'n ennill llai o arian, felly maent eisoes, o bosib, wedi gostwng eu defnydd o ynni i lefel isel.</p> <p>Myfyrwyr: gall incwm isel a chartrefi oer, aneffeithlon gyfyngu i ba raddau y gallant reoli'r defnydd o ynni. Nododd arolwg gan UCM fod 39% o fyfyrwyr yn profi anawsterau gyda biliau ynni, mae 76% yn cyfyngu ar faint o amser y mae'r gwres ymlaen ac i ymdopi â byw mewn cartrefi oer, mae 66% yn gwisgo mwy nag un haenen i ddillad yn y gwely ac mae 76% wedi profi o leiaf un broblem gyda chyflwr eu cartref wedi'i rentu'n breifat (Undeb Cenedlaethol y Myfyrwyr, 2014).</p> <p>Gall fod angen cefnogaeth/anogaeth ychwanegol arnynt i ddefnyddio'r wybodaeth ar y sgrîn arddangos os nad ymgysylltwyd â'r landlord, yn hytrach na'r tenant, ar y daith mesurydd clyfar hyd at y pwynt hwnnw.</p>
	Anhawster wrth ddewis y cynllun neu gyflenwr iawn ar eu cyfer	<p>Mae'r rhai nad ydynt yn newid yn fwyaf tebygol o gynnwys y bobl sy'n rhentu eu cartrefi (Ipsos MORI, Mehefin 2014).</p> <p>Gallai fod angen cyfathrebiadau i amlgu y gall tenantiaid newid os mai nhw sy'n talu'r biliau. Er hynny, gall fod yn ofynnol o dan eu cytundeb tenantiaeth iddynt ddweud wrth eu landlord</p>

Byddardod difrifol neu llwyr

Diffiniad: Byddardod difrifol neu llwyr h.y. y seiniau tawelaf y gall pobl eu clywed gyda byddardod difrifol yw 70 desibel h.y. ni all glywed sgwrs arferol. Efallai ei fod yn darllen gwefusau, meddu ar declyn clyw neu'n defnyddio iaith arwyddion (Action on Hearing Loss).

Clywed am fesuryddion clyfar	Nid yw'r neges yn eu cyrraedd clyfar	<p>Mae'n bosib na fydd modd iddynt fanteisio ar sianelau cyfryngau penodol e.e. radio</p> <p>Os yn byw ar eu pennau eu hunain, mae pobl gyda namau ar y clyw yn debygol o gael lefelau mynediad i'r rhyngwrwyd is na phobl nad ydynt yn anabl (Ofcom, Medi 2013).</p> <p>Mae tua 356,000 o bobl sydd â nam cyfunedig ar y golwg a'r clyw yn y DU (Action on Hearing Loss, ar-lein, hygyrchwyd Ebrill 2015). Mae'r neges yn annhebygol o'u cyrraedd trwy amrywiaeth eang o sianelau cyfryngau.</p>
	Nid yw'r neges yn cael ei deall yn ddigonol	Nid ydym wedi dod o hyd i ddigon o fewnwelediad i bennu p'un a yw'r nodwedd hon yn achosi rhwystr ar y pwynt hwn o'r daith ai beidio.
Gwneud y penderfyniad i gael mesurydd clyfar	Nid yw'r neges yn gwneud argraff yng nghydestun eu hamgylchiadau penodol	<p>Argraff gymdeithasol: mae nam ar y clyw yn achosi anawsterau cyfathrebu. Gall hyn, yn ei dro, arwain at rwystredigaeth, hunan-barch isel, pobl yn mynd i'w chragen ac unigedd cymdeithasol (Chen HL, 1994). Mae bron dau draean o Brydeinwyr sydd â nam ar y clyw yn teimlo'n unig yn gymdeithasol oherwydd eu cyflwr (Specsavers, y cyfeiriwyd ato gan Age UK, Ebrill 2015).</p> <p>Yn fwy tebygol o fod yn 65 oed ac yn hŷn a gall fod ganddynt nam corfforol ychwanegol (Populus, Mawrth 2015). Mae rhwystrau sy'n gysylltiedig â'r nodweddion hynny'n berthnasol yma hefyd.</p>
Cysylltu am y gosodiad a threfnu'r gosodiad	Anhawster wrth drefnu'r apwyntiad gyda'u cyflenwr	Fel arfer, ni all y rhai sy'n hollol fyddar hygyrchu opsiynau canolfannau galwadau gan ddefnyddio Minicom neu'r ffôn. Mae pobl fyddar yn adrodd bod canolfannau galwadau'n dod â'r alwad i ben yn rheolaidd pan fyddant yn ffonio trwy'r gwasanaeth cyfnewid testun ac mae pobl sy'n drwm eu clyw yn dweud bod ceisiadau i siarad yn arafach yn cael eu hanwybyddu'n aml (George M, Graham C a Lennard L, 2011).
	Anhawster wrth baratoi ar gyfer y gosodiad	Gan fod 30% o bobl fyddar sy'n defnyddio iaith Arwyddion Prydeinig (BSL) yn profi problemau iechyd meddwl, pryder ac iselder yn bennaf (Y Sefydliad Iechyd Meddwl, Ionawr 2007), gall fod ganddynt anhawster wrth baratoi'n emosiynol ar gyfer y gosodiad. Fodd bynnag, amcangyfrifir y nifer o arwyddwyr byddar sy'n defnyddio BSL fel 22,000 yng Nghymru a Lloegr a 13,000 yn Yr Alban (Swyddfa Ystadegau Gwladol, Awst 2013) Cofnodion Cenedlaethol Yr Alban, Medi 2013), ond mae llawer o bobl heb namau ar y clyw yn defnyddio BSL hefyd. Mae ffigurau gan Gymdeithas Byddariaid Prydain yn awgrymu, ar unrhyw ddiwrnod penodol, bod hyd at 250,000 o bobl yn defnyddio BSL gan fod ganddynt aelodau teulu, cyfeillion neu gydweithwyr sy'n fyddar (Cymdeithas Byddariaid Prydain, y cyfeiriwyd ato gan Yr Adran Gwaith a Phensiynau, Awst 2014).
Gosod y mesurydd clyfar	Anhawster ar y diwrnod gosod	<p>Gall profi anhawster wrth ddeall yr arddangosiad (ymateb <i>Ynni clyfar i bawb</i> cyfrinachol).</p> <p>Dylai'r gosodwr deilwra'r gosodiad yn briodol e.e. dangos sut i'w ddefnyddio a darparu deunyddiau darllen (SMICoP, Chwefror 2015).</p>

Byddardod difrifol neu llwyr

Diffiniad: Byddardod difrifol neu llwyr h.y. y seiniau tawelaf y gall pobl eu clywed gyda byddardod difrifol yw 70 desibel h.y. ni all glywed sgwrs arferol. Efallai ei fod yn darllen gwefusau, meddu ar declyn clyw neu'n defnyddio iaith arwyddion (Action on Hearing Loss).

Defnyddio mesuryddion clyfar ac elwa ohonynt	Anhawster wrth ddefnyddio'r sgrîn arddangos glyfar	Nid ydym wedi dod o hyd i ddigon o fewnwelediad i bennu p'un a yw'r nodwedd hon yn achosi rhwystr ar y pwynt hwn o'r daith ai beidio.
	Anhawster wrth ddeall yr wybodaeth a ddarperir ar y sgrîn arddangos glyfar	Nid ydym wedi dod o hyd i ddigon o fewnwelediad i bennu p'un a yw'r nodwedd hon yn achosi rhwystr ar y pwynt hwn o'r daith ai beidio.
	Anhawster wrth ddefnyddio'r wybodaeth i fynnu rheolaeth ar eu defnydd o ynni	Gall fod angen fformatau cyfathrebu amgen. Gall fod cyfyngiadau i ba raddau y gallant fynnu rheolaeth ar eu defnydd o ynni: mae pobl sy'n ddirifol neu'n hollol fyddar bedair gwaith yn fwy tebygol o fod yn ddi-waith na'r boblogaeth gyffredinol (Action on Hearing Loss, Gorffennaf 2011).
	Anhawster wrth ddewis y cynllun neu gyflenwr iawn ar eu cyfer	Nid ydym wedi dod o hyd i ddigon o fewnwelediad i bennu p'un a yw'r nodwedd hon yn achosi rhwystr ar y pwynt hwn o'r daith ai beidio.

Tenant tai cymdeithasol

Diffiniad: Llety sydd wedi'i rentu gan gyngor neu awdurdod lleol, neu gan landlord cymdeithasol cofrestredig, cymdeithas tai, cydweithfa tai neu ymddiriedolaeth elusennol (Cyfrifiad).

Clywed am fesuryddion clyfar	Nid yw'r neges yn eu cyrraedd	Defnydd gostyngol o deledu a radio BBC o'i gymharu â'r cyfartaledd cenedlaethol. Defnydd ychydig yn is o gyfryngau y tu allan i'r cartref ac ar-lein (TGI).
	Nid yw'r neges yn cael ei deall yn ddigonol	Nid ydym wedi dod o hyd i ddigon o fewnwelediad i bennu p'un a yw'r nodwedd hon yn achosi rhwystr ar y pwynt hwn o'r daith ai beidio.
Gwneud y penderfyniad i gael mesurydd clyfar	Nid yw'r neges yn gwneud argraff yng nghydestun eu hamgylchiadau penodol	Argraff gymdeithasol: mae 43% o denantiaid cymdeithasol yn byw ar eu pennau eu hunain (Yr Adran Cymunedau a Llywodraeth Leol, Gorffennaf 2014). Mae'n bosib bod ganddynt fywydau cythryblus, yn trin a thrafod gofynion lluosog; mae gan 34% blant adref (TGI) ac mae 16% o denantiaid tai cymdeithasol yn rhieni sengl (Yr Adran Cymunedau a Llywodraeth Leol, Gorffennaf 2014). Bydd angen ennyn diddordeb y landlord/tenant. Mae 80% o denantiaid tai cymdeithasol yn rhagweld y byddant yn parhau i rentu yn y sector cymdeithasol (Yr Adran Cymunedau a Llywodraeth Leol, Gorffennaf 2014).
Cysylltu am y gosodiad a threfnu'r gosodiad	Anhawster wrth drefnu'r apwyntiad gyda'u cyflenwr	Nid ydym wedi dod o hyd i ddigon o fewnwelediad i bennu p'un a yw'r nodwedd hon yn achosi rhwystr ar y pwynt hwn o'r daith ai beidio.
	Anhawster wrth baratoi ar gyfer y gosodiad	Mae 21% o rentwyr cymdeithasol wedi'u derbyn fel digartref cyn cael eu cartrefu (Yr Adran Cymunedau a Llywodraeth Leol, English housing survey 2012 i 2013: household report, Gorffennaf 2014).
Gosod y mesurydd clyfar	Anhawster ar y diwrnod gosod	Mae'n bosib y bydd y landlord/tenant eisiau/yn mynnu bod yn bresennol ar ddiwrnod y gosodiad.
Defnyddio mesuryddion clyfar ac elwa ohonynt	Anhawster wrth ddefnyddio'r sgrîn arddangos glyfar	Nid ydym wedi dod o hyd i ddigon o fewnwelediad i bennu p'un a yw'r nodwedd hon yn achosi rhwystr ar y pwynt hwn o'r daith ai beidio.
	Anhawster wrth ddeall yr wybodaeth a ddarperir ar y sgrîn arddangos glyfar	Nid ydym wedi dod o hyd i ddigon o fewnwelediad i bennu p'un a yw'r nodwedd hon yn achosi rhwystr ar y pwynt hwn o'r daith ai beidio.
	Anhawster wrth ddefnyddio'r wybodaeth i fynnu rheolaeth ar eu defnydd o ynni	Mae'n bosib nad oedd modd ennyn diddordeb y tenant os yw'r landlord wedi trefnu'r gosodiad. Er mai'r math mwyaf effeithlon o dai o ran ynni yw tai cymdeithasol, (Yr Adran Ynni a Newid yn yr Hinsawdd, Adroddiad ystadegau tlodi tanwydd blynyddol, Mehefin 2014), gall fod cyfyngiadau i ba raddau y gallant fynnu rheolaeth ar eu defnydd o ynni: mae gan 23% o aelwydydd rhentu cymdeithasol berson cyswllt y cartref (HRP) yn gweithio'n amser llawn (o'i gymharu â 61% o aelwydydd rhentu preifat a 54% o aelwydydd perchennog preswyl). Mae 12% mewn cyflogaeth rhan-amser (Yr Adran Cymunedau a Llywodraeth Leol, English housing survey 2012 i 2013: household report, Gorffennaf 2014). Derbyniodd dau draean o rentwyr cymdeithasol fudd-dal tai i helpu gyda thalu eu rhent yn Lloegr yn 2012/13 (Yr Adran Cymunedau a Llywodraeth Leol, Gorffennaf 2014).
	Anhawster wrth ddewis y cynllun neu gyflenwr iawn ar eu cyfer	Mae'r rhai nad ydynt yn newid yn fwyaf tebygol o gynnwys y bobl sy'n rhentu eu cartrefi (Ipsos MORI, Mehefin 2014). Mae gan y defnyddwyr tlotaf gyfradd newid sy'n is na'r rhai mwyaf cyfoethog - 13% o'i gymharu â 17%. Mae tua hanner o'r rhai yn y grwpiau cymdeithasol tlotaf/mwyaf bregus wedi newid ar ôl derbyn cyswllt uniongyrchol gan gyflenwr ynni, o'i gymharu ag un o bob pump o'r rhai mwyaf cyfoethog (Consumer Focus, Ionawr 2013). Efallai nad yw'r tenant yn sylweddoli y gall newid (os mai nhw sy'n talu'r biliau).

Nam cymdeithasol/ymddygiadol

Diffiniad: Cyfeirir at hyn yn Arolwg Adnoddau Teulu DWP, ond nid oes diffiniad. Mae enghreifftiau'n cynnwys awtistiaeth, anhwylder diffyg canolbwytio neu syndrom Asperger.

Clywed am fesuryddion clyfar	Nid yw'r neges yn eu cyrraedd	Nid ydym wedi dod o hyd i ddigon o fewnwelediad i bennu p'un a yw'r nodwedd hon yn achosi rhwystr ar y pwynt hwn o'r daith ai beidio.
	Nid yw'r neges yn cael ei deall yn ddigonol	Mae'n bosib bod gan 44–52% o bobl ag awtistiaeth anabledd dysgu (Emerson & Baines, 2010, Fombonne et al, 2011) felly gall deall y mater fod yn broblem.
Gwneud y penderfyniad i gael mesurydd clyfar	Nid yw'r neges yn gwneud argraff yng nghydestun eu hamgylchiadau penodol	Yn aml mae unigolion ar y sbectrwm awtistiaeth yn anabl neu'n anafodlon i ymwneud â sefyllfaoedd sy'n dibynnu ar ryngweithio cymdeithasol neu lafar (Hardy, y cyfeiriwyd ato gan AbilityNet, Ebrill 2015). Ar gyfer llawer o bobl ag anhwylder sbectrwm awtistiaeth (ASD), mae cyswllt wyneb i wyneb gyda phobl newydd yn aml yn straen (Gymdeithas Awtistiaeth Genedlaethol, 2008). Gall pobl ag ASD fod ag ofn newid a chynllunio at y dyfodol (Gymdeithas Awtistiaeth Genedlaethol, 2008).
Cysylltu am y gosodiad a threfnu'r gosodiad	Anhawster wrth drefnu'r apwyntiad gyda'u cyflenwr	Gall pobl ag awtistiaeth ei chael hi'n anodd trefnu eu hunain a chynllunio, er enghraifft ni allant drefnu eu diwrnod heb gefnogaeth (Gymdeithas Awtistiaeth Genedlaethol, 2008). Gall pobl ag awtistiaeth fod â diffyg neu nam dealltwriaeth a defnydd o iaith a chyfathrebu aneiriol (Gymdeithas Awtistiaeth Genedlaethol, 2008).
	Anhawster wrth baratoi ar gyfer y gosodiad	Nid ydym wedi dod o hyd i ddigon o fewnwelediad i bennu p'un a yw'r nodwedd hon yn achosi rhwystr ar y pwynt hwn o'r daith ai beidio.
Gosod y mesurydd clyfar	Anhawster ar y diwrnod gosod	Mae'n bosib y byddant y ei chael hi'n anodd cofio eu hapwyntiad (Gymdeithas Awtistiaeth Genedlaethol, 2008). Mae pobl ag ASD yn profi anhawster gydag iaith eiriol ac aneiriol, hynny yw deall a defnyddio geiriau ac iaith y corff er mwyn cyfathrebu â phobl eraill. Bydd angen amser ychwanegol ar lawer i brosesu'r hyn a ddywedwyd wrthynt (Gymdeithas Awtistiaeth Genedlaethol, 2008). (Gymdeithas Awtistiaeth Genedlaethol, Gofal cymdeithasol, asesu anghenion oedolion ag anhwylder sbectrwm awtistiaeth, 2008).
Defnyddio mesuryddion clyfar ac elwa ohonynt	Anhawster wrth ddefnyddio'r sgrîn arddangos glyfar	Nid ydym wedi dod o hyd i ddigon o fewnwelediad i bennu p'un a yw'r nodwedd hon yn achosi rhwystr ar y pwynt hwn o'r daith ai beidio.
	Anhawster wrth ddeall yr wybodaeth a ddarperir ar y sgrîn arddangos glyfar	Mae'n bosib bod gan 44-52% o bobl ag awtistiaeth anabledd dysgu (Emerson & Baines, Health inequalities and people with learning disabilities in the UK, 2010, Fombonne et al, 2011) felly gallai dealltwriaeth fod yn broblem i rai.
	Anhawster wrth ddefnyddio'r wybodaeth i fynnu rheolaeth ar eu defnydd o ynni	Dim ond 15% o bobl ag awtistiaeth sydd mewn cyflogaeth amser llawn, felly gallai hyn gyfyngu i ba raddau y gallant reoli eu defnydd o ynni (Y Gymdeithas Awtistiaeth Genedlaethol, hygyrwyd Mehefin 2015).
	Anhawster wrth ddewis y cynllun neu gyflenwr iawn ar eu cyfer	Nid ydym wedi dod o hyd i ddigon o fewnwelediad i bennu p'un a yw'r nodwedd hon yn achosi rhwystr ar y pwynt hwn o'r daith ai beidio.

Nam ar y lleferydd

Diffiniad: Anallu rhywun i siarad yn glir ar rediad a rhythm arferol ac i ddeall rhywun arall yn siarad yn arferol yn eu hiaith nhw Y Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol).

Clywed am fesuryddion clyfar	Nid yw'r neges yn eu cyrraedd	Nid ydym wedi dod o hyd i ddigon o fewnwelediad i bennu p'un a yw'r nodwedd hon yn achosi rhwystr ar y pwynt hwn o'r daith ai beidio.
	Nid yw'r neges yn cael ei deall yn ddigonol	Nid ydym wedi dod o hyd i ddigon o fewnwelediad i bennu p'un a yw'r nodwedd hon yn achosi rhwystr ar y pwynt hwn o'r daith ai beidio.
Gwneud y penderfyniad i gael mesurydd clyfar	Nid yw'r neges yn gwneud argraff yng nghydestun eu hamgylchiadau penodol	Nid ydym wedi dod o hyd i ddigon o fewnwelediad i bennu p'un a yw'r nodwedd hon yn achosi rhwystr ar y pwynt hwn o'r daith ai beidio.
Cysylltu am y gosodiad a threfnu'r gosodiad	Anhawster wrth drefnu'r apwyntiad gyda'u cyflenwr	Nid ydym wedi dod o hyd i ddigon o fewnwelediad i bennu p'un a yw'r nodwedd hon yn achosi rhwystr ar y pwynt hwn o'r daith ai beidio.
	Anhawster wrth baratoi ar gyfer y gosodiad	Gall fod anhawster/diffyg hyder wrth siarad â'r cyflenwr ynni er mwyn trefnu apwyntiad. Gall systemau a sbardunir gan lais fod yn rhwystr penodol (George M, Graham C. a Lennard L, 2011).
Gosod y mesurydd clyfar	Anhawster ar y diwrnod gosod	Gallai cyfathrebu o hyd i ddigon o fewnweledi(ymateb <i>Ynni clyfar i bawb</i> cyfrinachol).
Defnyddio mesuryddion clyfar ac elwa ohonynt	Anhawster wrth ddefnyddio'r sgrîn arddangos glyfar	Nid ydym wedi dod o hyd i ddigon o fewnwelediad i bennu p'un a yw'r nodwedd hon yn achosi rhwystr ar y pwynt hwn o'r daith ai beidio.
	Anhawster wrth ddeall yr wybodaeth a ddarperir ar y sgrîn arddangos glyfar	Nid ydym wedi dod o hyd i ddigon o fewnwelediad i bennu p'un a yw'r nodwedd hon yn achosi rhwystr ar y pwynt hwn o'r daith ai beidio.
	Anhawster wrth ddefnyddio'r wybodaeth i fynnu rheolaeth ar eu defnydd o ynni	Nid ydym wedi dod o hyd i ddigon o fewnwelediad i bennu p'un a yw'r nodwedd hon yn achosi rhwystr ar y pwynt hwn o'r daith ai beidio.
	Anhawster wrth ddewis y cynllun neu gyflenwr iawn ar eu cyfer	Nid ydym wedi dod o hyd i ddigon o fewnwelediad i bennu p'un a yw'r nodwedd hon yn achosi rhwystr ar y pwynt hwn o'r daith ai beidio.